

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

33

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

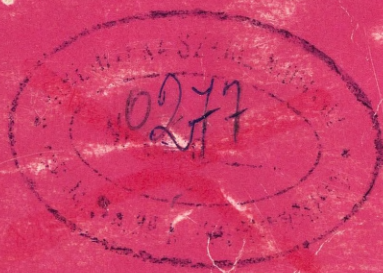
JAWNE

~~TAJNE~~

Egz. Nr...2

TAKTYCZNY DESANT ŚMIGŁOWCOWY
W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

Opracowanie teoretyczne

55258

WARSZAWA CZERWIEC 1976

62

7

Inspektorat Szkolenia MON
 do placu wiods. Nr 03210/03833
 a data 8.7 76

**AKADEMIA
 SZTABU GENERALNEGO**
 IM. GENERAŁA BRONI
 KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

~~TAKTYCZNY~~

Egz. Nr...2

**TAKTYCZNY DESANT ŚMIGŁOWCOWY
 W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII**

Opracowanie teoretyczne

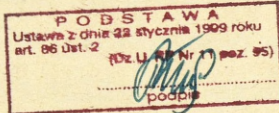

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im.gen.broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

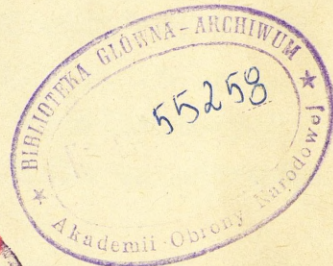
JAWNE

Legz.nr... 2

TAKTYCZNY DESANT ŚMIGŁOWCOWY
W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMI

/Opracowanie teoretyczne/

WARSZAWA

CZERWIEC

1976R

Material teoretyczny opracował zespół oficerów Akademii Sztabu Generalnego WP pod ogólnym kierownictwem gen. bryg. Zbigniewa JURKOWICZA w składzie: płk dr Tadeusz BENTKOWSKI /kierownik zespołu autorskiego/, kpt, dypl. Stanisław KOZIEJ, płk dypl. Stanisław MISTEWICZ, płk dr Stanisław OLEKSINSKI, płk dr Henryk PIEKARSKI, płk doc. dr Stanisław PIURO, ppłk dypl. Michał PORĘBA, mjr dypl. Ryszard RAJMAŃSKI, płk dypl. Tadeusz RISS, płk dypl. Henryk SOBKIEWICZ, płk mgr inż. Krzysztof STANGRET, mjr dypl. Roman SZYMAŃSKI.

SPIS TREŚCI

	str.
WSTĘP	
I. ROLA, CELE UŻYCIA ORAZ ZADANIA TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO.....	7
II. OBIEKTY DZIAŁAŃ TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO, PRZECIWDZIAŁANIE NIEPRZYJACIELA PODCZAS DESANTOWANIA I WALKI DESANTU ORAZ MOŻLIWOŚCI POKONANIA OPL NIEPRZYJACIELA PODCZAS PRZELOTU DESANTU.....	13
1. Charakterystyka obiektów działań taktycznego desantu śmigłowcowego w pasie natarcia armii	
2. Ocena możliwego przeciwdziałania nieprzyjaciela w czasie desantowania i walki desantu po lądowaniu	
3. Możliwości pokonania obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela podczas przelotu taktycznego desantu śmigłowcowego	
III. WARUNKI WYKONANIA TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO.....	24
IV. CHARAKTERYSTYKA ŚMIGŁOWCÓW TRANSPORTOWYCH ORAZ ZASADY ŁADOWANIA I WYŁADOWANIA DESANTU.....	32
1. Charakterystyka śmigłowców transportowych	
2. Wybór i charakterystyka rejonów załadowania i lądowania desantu	
3. Zasady ładowania i wyładowania ludzi, sprzętu bojowego i środków materiałowych	
V. MOŻLIWOŚCI ARMII W ZAKRESIE WYKONANIA TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO.....	38
1. Możliwości w zakresie przerzutu taktycznego desantu śmigłowcowego	
2. Możliwości w zakresie obrony przeciwlotniczej taktycznego desantu śmigłowcowego	
3. Możliwości w zakresie przygotowania desantowania i wsparcia walki taktycznego desantu śmigłowcowego po lądowaniu	
VI. SKŁAD I MOŻLIWOŚCI BOJOWE TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO ORAZ PRZYGOTOWANIE PODOBDZIAŁÓW DO DZIAŁAŃ DESANTOWYCH.....	47
1. Skład, rozliczenie sił i środków batalionu	

piechoty oraz pododdziałów wzmocnienia wydzielonych do desantowania

2. Możliwości bojowe wzmocnionego batalionu piechoty jako taktycznego desantu śmigłowcowego

3. Przygotowanie batalionu piechoty oraz pododdziałów wzmocnienia do działań desantowych

VII. WYBRANE PROBLEMY PRZYGOTOWANIA DESANTOWANIA ORAZ DZIAŁAŃ BOJOWYCH TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO..... 56

1. Zakres odpowiedzialności, metoda i treść pracy organów dowodzenia poszczególnych szczebli w przygotowaniu desantowania i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowcowego

2. Czas niezbędny na przygotowanie desantowania i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowcowego

VIII. ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA..... 65

1. Organizacja współdziałania taktycznego desantu śmigłowcowego z lotnictwem

2. Organizacja współdziałania taktycznego desantu śmigłowcowego z wojskami raketowymi i artylerią

3. Organizacja współdziałania taktycznego desantu śmigłowcowego z grupami specjalnymi i partyzantami

4. Organizacja współdziałania taktycznego desantu powietrznego z oddziałami wydzielonymi

IX. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA DZIAŁAŃ DESANTOWYCH TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO..... 72

1. Rozpoznanie

2. Obrona przed bronią masowego rażenia

3. Obrona przeciwlotnicza

4. Ubezpieczenie

5. Zabezpieczenie inżynieryjne

6. Maskowanie

7. Walka radioelektroniczna

8. Zabezpieczenie tyłowe

9. Zabezpieczenie topograficzne

X. ORGANIZACJA DOWODZENIA TAKTYCZNYM DESANTEM ŚMIGŁOWCOWYM..... 84

XI. PROWADZENIE DZIAŁAŃ DESANTOWYCH PRZEZ TAKTYCZNY DESANT ŚMIGŁOWCOWY..... 88

1. Desantowanie taktycznego desantu śmigłowco-

wego: załadowanie, przelot, lądowanie

2. Przygotowanie przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego przez wojska rakietowe, artylerię i lotnictwo

3. Prowadzenie działań bojowych przez taktyczny desant śmigłowcowy po lądowaniu

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

BIBLIOGRAFIA

W S T Ę P

Obecne możliwości bojowe wojsk armii i charakter ewentualnych działań wojennych na zachodnim TDW wskazują, że współczesne, armijne operacje zaczepne będą prowadzone w sposób manewrowy i dynamiczny. Będą je cechować: szybkość i gwałtowność zmian sytuacji, dążność do uzyskania zaskoczenia i wysokiego tempa natarcia, walka o uchwycenie i utrzymanie inicjatywy operacyjnej, jednoczesne oddziaływanie środkami rażenia na całą głębokość ugrupowania nieprzyjaciela, a także samodzielne, pełne inicjatyw działania związków taktycznych na oddzielnych często kierunkach, w warunkach braku ciągłego frontu, tworzenia się oddzielnych ognisk walki, stref skażeń, zniszczeń i pożarów.

W tej niezmiernie trudnej i skomplikowanej sytuacji, realizacja poszczególnych zadań w armijnej operacji zaczepnej wymagać będzie, bez wątpienia, zespolonego wysiłku wszystkich rodzajów wojsk, stosujących różne rodzaje i formy działań bojowych, w tym działania powietrznodesantowe oparte w głównej mierze na wykorzystaniu zalet manewru w "trzecim wymiarze".

Można więc stwierdzić, że użycie taktycznych desantów powietrznych w operacji zaczepnej armii uwarunkowane jest i potrzebami i charakterem współczesnego pola bitwy. Tę potrzebę, powszechnie akceptowaną w rozważaniach teoretycznych, a także celowość i możliwość użycia taktycznych desantów powietrznych potwierdza ich zastosowanie w działaniach wojennych w Korei, Wietnamie, głównie zaś na Bliskim Wschodzie /o czym świadczą przykłady przedstawione na schematach - załączniki nr 30, 31 i 32/, a ponadto planowane ich użycie podczas licznych ćwiczeń operacyjnych prowadzonych w Siłach Zbrojnych państw - członków Układu Warszawskiego. Przykładem może tu być, między innymi, planowane użycie taktycznych desantów śmigłowcowych w celu zabezpieczenia forsowania z marszu Renu przez wojska 3A podczas ćwiczenia "80JUZ-75" /załącznik nr 29/.

Użycie taktycznych desantów powietrznych w operacji zaczepnej armii jest obecnie możliwe dzięki wyposażeniu naszych wojsk operacyjnych w nowe środki transportu w postaci śmigłowców transportowych, które pozwalają na wykorzystanie do działań powietrznodesantowych pododdziałów piechoty bez ich uprzedniego długotrwałego szkolenia i specjalnego przygotowania. Jednakże dotychczasowe rozważania teoretyczne, jak również i prowadzone

ćwiczenia nie dały ostatecznego, w miarę pełnego opracowania problematyki przygotowania i wykonania taktycznego desantu powietrznego przy użyciu śmigłowców.

Tak na przykład czas na przygotowanie taktycznego desantu określany jest w różnych publikacjach bardzo różnie, bo od paru do 10-12 godzin. Duże różnice poglądów występują w zakresie: możliwego czasu walki desantu po lądowaniu, głębokości desantowania, możliwości pokonania przez desant w czasie przelotu silnej obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela, planowania działań desantowych i organizacji dowodzenia tak pod względem treści, jak i w zakresie podziału kompetencji w ogniwach od armii do batalionu. Z reguły przeceniane są możliwości wykonania taktycznych desantów powietrznych nie tylko na szczeblu dywizji ale i na szczeblu armii. Zadania dla desantów określone są często bez uwzględnienia rzeczywistych możliwości bojowych pododdziałów desantu oraz charakteru obiektów działań i w rezultacie nie zawsze są realne. W niedostatecznym stopniu uwzględnia się czas niezbędny na organizację działań desantowych. Występują różnice terminologiczne, nie ma też obecnie sprecyzowanego poglądu dotyczącego pojęcia "taktyczny desant powietrzny", zwłaszcza co do siły takiego desantu.

Wyrazem tego stanu rzeczy było zlecenie Akademii przez szefa Sztabu Generalnego WP, po zakończeniu ćwiczenia "SOJUZ-75" opracowania problematyki przygotowania i wykonania taktycznego desantu powietrznego przy użyciu śmigłowców w operacji zaczepnej armii.

Uważamy, że taktyczny desant powietrzny powinien wykonywać te zadania bojowe o charakterze taktycznym na tyłach nieprzyjaciela, które mogą mieć istotny wpływ na przebieg walki, a często i bitwy, danego związku taktycznego lub operacyjnego.

Zadania te to, między innymi: niszczenie środków napadu jądrowego, punktów dowodzenia i składów, opanowanie i utrzymanie - do czasu podejścia nacierających wojsk - ważnych obiektów terenowych i inne tego typu zadania, które mogą być wykonane przez desanty o różnym składzie, począwszy od plutonu do pułku włącznie.

W świetle powyższego przyjęliśmy, że przez pojęcie "taktyczny desant powietrzny" należy rozumieć pododdział lub oddział przerzucany do rejonu działań bojowych transportem powietrznym w celu wykonania ważnych zadań o znaczeniu taktycznym na tyłach nieprzyjaciela, z reguły we współdziałaniu z wojskami nacierającymi ^{co to znaczy?} od czoła, na korzyść organizującego ten desant związku taktycznego lub operacyjnego.

Z przytoczonej definicji wynika, że taktyczny desant powietrzny może być organizowany zarówno z wojsk powietrzno-desantowych przerzucanych do rejonu działań bojowych samolotami lub śmigłowcami, jak i z wojsk zmechanizowanych - przerzucanych śmigłowcami. Aby więc wyeliminować te dodatkowe wyjaśnienia niezbędne dla jednoznacznego określenia charakteru danego taktycznego desantu powietrznego, proponujemy przyjęcie krótkiego, komunikatywnego terminu "taktyczny desant śmigłowcowy" - dla taktycznego desantu powietrznego organizowanego z reguły z wojsk zmechanizowanych i desantowych przy użyciu śmigłowców, a termin "taktyczny desant spadochronowy - dla taktycznego desantu powietrznego organizowanego z wojsk powietrznodesantowych, przerzucanych na samolotach i lądujących na spadochronach.

Ponadto pragniemy wyjaśnić, że często stosowane w niniejszym opracowaniu pojęcia "działania desantowe" oraz "desantowanie" - niekiedy różnie interpretowane - zostały użyte w znaczeniu następującym:

- działania desantowe: jako forma działań bojowych obejmująca desantowanie oraz walkę taktycznego desantu powietrznego na tyłach nieprzyjaciela;

- desantowanie: jako część składowa "działań desantowych" obejmująca załadowanie, przerzut i lądowanie desantu w rejonie działań bojowych.

Przyjęliśmy również, że aktualnie zajmowany rejon przez pododdział, wyznaczony jako taktyczny desant śmigłowcowy, jest z reguły jego rejonem załadowania do śmigłowców. Uważamy bowiem, że takie postawienie sprawy pozwala na znaczne skrócenie czasu niezbędnego na przygotowanie pododdziału do desantowania.

Jeśli chodzi o ewentualne użycie w operacji zaczepnej armii taktycznych desantów spadochronowych, to dostrzegamy duże

trudności w ich realizacji. Desanty takie mogą być bowiem wykonywane tylko przez specjalnie szkolone, uzbrojone i wyposażone pododdziały wojsk powietrznodesantowych, którymi armia nie dysponuje i których nigdy nie będzie za dużo na współczesnym polu bitwy. Po wtóre, a może przede wszystkim dlatego, że desanty spadochronowe nie wszędzie i nie zawsze mogą być użyte, gdyż potrzebne są i sprzyjające warunki atmosferyczne i dogodne zrzutowiska zapewniające bezpieczne lądowanie spadochroniarzy i sprzętu bojowego. Lądowanie tych desantów na dość dużym obszarze wymaga ponadto wiele czasu na ich zebranie się i zorganizowanie rozpoczęcie działań bojowych.

A zatem, uwzględniając z jednej strony znaczne trudności użycia taktycznych desantów spadochronowych, z drugiej zaś - niewątpliwe zalety taktycznych desantów śmigłowcowych, wydaje się, że w operacji zaczepnej armii z reguły będą stosowane te ostatnie. Jednakże duże zaangażowanie różnych sił i środków wielu szczebli dowodzenia w wykonanie taktycznego desantu śmigłowcowego oraz skomplikowany i trudny charakter przygotowań nie zezwalają na częste ich użycie, przynajmniej na obecnym etapie, w operacji zaczepnej armii. Należy zakładać celowość ich użycia jedynie wtedy, kiedy efektywność działań desantowych będzie znacznie większa niż jakichkolwiek innych, gdy w zasadzie tylko desantem powietrznym można będzie wykonać ważne zadania taktyczne i taktyczno-operacyjne na tyłach nieprzyjaciela.

W niniejszym opracowaniu omówione zostały zasady ogólne użycia taktycznego desantu śmigłowcowego oraz wybrane problemy wykonania takiego desantu w sile wzmocnionego batalionu piechoty w operacji zaczepnej armii. Poszczególne zagadnienia rozpatrywano z uwzględnieniem ewentualnego konfliktu zbrojnego z użyciem i bez użycia broni jądrowej, właściwości terenowych i klimatycznych zachodniego TDW, aktualnych i perspektywicznych możliwości własnych związków operacyjnych w zakresie wykonywania taktycznych desantów oraz sił i prawdopodobnego charakteru działań wojsk NATO na środkowoeuropejskim TDW. W rozważaniach wykorzystano także doświadczenia z lokalnych konfliktów zbrojnych w okresie powojennym, wyniki z przeprowadzonych ćwiczeń oraz dostępną w tym zakresie literaturę.

*Min. i Służb
militarnych
i wojskowych*

W rozdziale pierwszym, po omówieniu roli taktycznych desantów śmigłowcowych w operacji zaczepnej armii, przedstawione zostały cele ich użycia oraz różne zadania z zakresu niszczenia, opanowania i utrzymania obiektów nieprzyjaciela, dezorganizacji dowodzenia, łączności, komunikacji, zaopatrywania i manewru wojsk. Zwrócono w nim zwłaszcza uwagę na realizm w określaniu zadań dla taktycznego desantu śmigłowcowego w aspekcie możliwości i celowości realizacji tych zadań.

Rozdział drugi zawiera charakterystykę obiektów nieprzyjaciela w pasie natarcia armii, które stanowić mogą cel działań taktycznych desantów śmigłowcowych oraz ocenę możliwego przeciwdziałania nieprzyjaciela w czasie desantowania i walki desantu. Stwierdza się w nim między innymi, że różnorodność i duża liczba obiektów w pasie natarcia armii wymaga starannej selekcji tych obiektów, głównie pod kątem widzenia opłacalności użycia taktycznych desantów śmigłowcowych w celu zniszczenia lub opanowania konkretnego obiektu w zaistniałej sytuacji taktyczno-operacyjnej.

W rozdziale następnym pracy omówiony został dość szczegółowo wpływ takich czynników na wykonanie taktycznego desantu śmigłowcowego, jak: sytuacja taktyczno-operacyjna, ukształtowanie i pokrycie terenu, pora doby, warunki atmosferyczne oraz warunki, które powinny być spełnione, aby desant miał gwarancję powodzenia. Z analizy tych czynników wynika, że zarówno prawdopodobny charakter działań wojennych, zwłaszcza brak ciągłego frontu i występowanie dużych luk w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela, jak i sprzyjające warunki klimatyczne i terenowe zachodniego TDW sprzyjać będą stosowaniu taktycznych desantów powietrznych na szeroką skalę, chociaż dużą trudność w ich przerwaniu stanowić będzie pokonanie silnej OPL nieprzyjaciela.

Kolejne rozdziały opracowania /od czwartego do szóstego/ zawierają omówienie: możliwości armii w zakresie wykonania desantów śmigłowcowych; zasady załadunku i wyładunku ludzi, sprzętu bojowego i środków materiałowych; skład sił i środków oraz możliwości bojowe desantu w sile wzmocnionego batalionu piechoty oraz potrzebę przygotowania jeszcze w okresie pokoju pododdziałów i sztabów z zakresu organizacji i wykonania taktycznego desantu śmigłowcowego. Przedstawione w pracy dwa warianty rozliczenia sił i środków takiego desantu wykazują, że do

jego przerzutu muszą być zaangażowane środki szczebla fronto-
wego, przy czym ewentualny przerzut w jego składzie sprzętu
ciężkiego, wymagałby posiadania przynajmniej jednej eskadry
śmigłowców typu Mi-6 w pułku śmigłowców transportowych armii
lotniczej frontu.

W rozdziałach od siódmego do dziesiątego omówione są
zagadnienia z dziedziny przygotowania taktycznego desantu
śmigłowcowego. Główna uwaga została w nich zwrócona na zakres
odpowiedzialności i udziału organów dowodzenia poszczególnych
szczebli w procesie planowania, organizowania oraz wszechstron-
nego zabezpieczenia działań desantowych taktycznego desantu
śmigłowcowego, a także na problematykę czasu niezbędnego na
przygotowanie desantowania oraz na zagadnienia współdziałania
i organizacji dowodzenia. W treści omawianych rozdziałów sta-
rano się wykazać, że przygotowanie i wykonanie taktycznego
desantu śmigłowcowego jest przedsięwzięciem niezmiernie skom-
plikowanym i trudnym, wymagającym znacznego czasu, użycia wielu
różnorodnych sił i środków oraz zaangażowania w przygotowanie
działań desantowych kilku szczebli dowodzenia, od szczebla
frontu do batalionu.

Końcowy rozdział omawia zagadnienia dotyczące załadowania
i wyładowania taktycznego desantu śmigłowcowego, jego przelot
oraz zasady i sposoby prowadzenia działań bojowych przez desant
na tyłach nieprzyjaciela w celu wykonania otrzymanego zadania.

Z uwagi na różnorodność i obszerność problematyki użycia
taktycznych desantów śmigłowcowych przedstawiamy w niniejszym
opracowaniu próbę teoretycznego ujęcia jedynie węzłowych, naj-
ważniejszych problemów przygotowania i wykonania taktycznego
desantu powietrznego przy użyciu śmigłowców w operacji zaczep-
nej armii, organizowanego przez armię i realizującego zadania
bojowe w jej interesie. Uważamy, że proponowane przez nas
wnioski i rozważania, uwzględniające cenne uwagi uczestników
symposium^{x/}, pozwolą na opracowanie bądź nowelizację konkret-
nych materiałów szkoleniowych z zakresu przygotowania i wykona-
nia taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej
armii.

x/- Symposium naukowe z zakresu zagadnień niniejszego opracowa-
nia zostało przeprowadzone w Akademii Sztabu Generalnego
WP w dniu 25 lutego 1976r.

I. ROLA, CELE UŻYCIA ORAZ ZADANIA TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO

Desantowanie wojsk przy użyciu śmigłowców posiada wiele bardzo istotnych zalet, z którymi w zasadzie zgadzają się wszyscy. Są to przede wszystkim: możliwość startu i lądowania desantu śmigłowcowego prawie w każdym terenie, w nocy i w znacznie trudniejszych warunkach atmosferycznych w porównaniu z desantem spadochronowym; możliwość lądowania desantu na małym obszarze, w rejonie obiektu oraz w krótkim czasie, co pozwala na szybkie wejście do walki po lądowaniu całości sił desantu; zbędność specjalnego szkolenia spadochronowego pododdziałów desantu, lepsze możliwości uzyskania zaskoczenia oraz pokonania obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela przez desant śmigłowcowy aniżeli przez desant spadochronowy, a także lepsze możliwości manewru siłami desantu śmigłowcowego w czasie przelotu i lądowania stosownie do zaistniałej sytuacji.

Wymienione zalety, wzrastająca ilość i jakość śmigłowców transportowych w związkach operacyjnych wojsk lądowych oraz potrzeby współczesnego pola bitwy pozwalają wnioskować, że znaczenie taktycznych desantów śmigłowcowych dla realizacji poszczególnych zadań w operacji zaczepnej armii będzie stale wzrastać. Uważa się powszechnie, że użyte na szeroką skalę taktyczne desanty śmigłowcowe mogą zwłaszcza znacznie zwiększyć ruchliwość i tempo natarcia wojsk armii oraz w krótkim czasie, w ślad za uderzeniami jądrowymi, przenieść działania bojowe w głąb ugrupowania bojowego, a niekiedy i operacyjnego nieprzyjaciela, zapewniając ciągłość oddziaływania na nieprzyjaciela oraz zwiększając głębokość uderzenia.

Obecnie armia nie posiada śmigłowców transportowych do przelotu desantów taktycznych, a możliwości w tym zakresie frontu są również niewielkie. Możemy zatem założyć, że tego rodzaju desanty powinny realizować tylko te szczególnie ważne zadania taktyczno-operacyjne w operacji zaczepnej armii, których nie można wykonać innymi formami działań bojowych przy użyciu takich rodzajów wojsk jak np. wojsk raketowych, artylerii czy lotnictwa. W tym też aspekcie należy widzieć główną rolę, jaką będą one pełnić w wykonywaniu poszczególnych zadań armijnej operacji zaczepnej. Ponadto nie należy zapominać i o tym, że taktyczne desanty śmigłowcowe wprawdzie szybko i niespodziewanie przenoszą działania bojowe w głąb ugrupowania

*Niebezpieczeństwo
20. 11. 53*

nieprzyjaciela, jednakże po lądowaniu /z reguły bez środków transportu/ stają się mniej ruchliwe i odporne na zorganizowane przeciwdziałanie nieprzyjaciela, co znacznie obniża ich wartość bojową. Stąd też należy przyjąć, że wykonanie zadań taktycznych desantów śmigłowcowych powinno przebiegać z zaskoczenia, szybko, bez wdawania się w długotrwałą walkę z nieprzyjacielem. Tylko realizacja niektórych zadań wymagać będzie uporczywego utrzymywania opanowanego obiektu do czasu podejścia wojsk własnych.

Z przeprowadzonej w drugim rozdziale opracowania analizy charakteru i znaczenia obiektów nieprzyjaciela, które mogą stanowić przedmiot działań taktycznych desantów śmigłowcowych organizowanych na szczeblu armii, oraz z oceny potrzeb pola bitwy wynika, że zasadniczymi celami użycia tych desantów powinny być:

- zmniejszenie możliwości nieprzyjaciela w zakresie wykonania uderzeń jądrowych na wojska armii;
- dezorganizacja systemu kierowania środkami rażenia oraz dowodzenia wojskami nieprzyjaciela;
- opanowanie i utrzymanie ważnych obiektów na tyłach nieprzyjaciela do czasu podejścia wojsk własnych;
- izolacja pola bitwy, dezorganizacja manewru i opóźnianie podejścia odwodów nieprzyjaciela;
- stworzenie wojskom własnym korzystnych warunków pokonania rubieży obronnych nieprzyjaciela rozbudowanych w trudnych warunkach terenowych oraz stref skażeń i zniszczeń;
- dezorganizacja pracy tyłów i komunikacji;
- zasilenie działań zgrupowań partyzanckich, działających w pasie natarcia wojsk armii.

Jest rzeczą zrozumiałą, że osiągnięcie każdego z wymienionych celów może wymagać wykonania przez taktyczny desant śmigłowcowy wielu różnych zadań, stosownie do potrzeb, możliwości i warunków zaistniałych w toku operacji zaczepnej armii. Zadania te z punktu widzenia ich charakteru i sposobu realizacji można podzielić na dwie zasadnicze grupy, a mianowicie:

- zadania o charakterze ruchowym, wymagające przenoszenia działań bojowych z jednego obiektu na drugi /np. podczas opóźniania podejścia odwodów nieprzyjaciela do pola bitwy/;
- zadania o charakterze statycznym, polegające zwłaszcza na opanowaniu i utrzymaniu ważnych obiektów nieprzyjaciela do czasu podejścia wojsk własnych /np. przepraw przez przeszkody

wodne, cieśnin, lotnisk, węzłów komunikacyjnych itp. obiektów/.

Z oceny charakteru i znaczenia poszczególnych obiektów nieprzyjaciela w pasie natarcia armii możemy wnioskować o potrzebie realizacji niektórych zadań w ciągu całej armijnej operacji zaczepnej /np. niszczenie środków napadu jądrowego/; innych zaś głównie w warunkach szczególnych /np. w natarciu w górach, wzdłuż wybrzeża morskiego/ bądź też w czasie realizacji poszczególnych zadań przez wojska armii, jak np. podczas forsowania przeszkód wodnych lub przełamywania rubieży obronnych nieprzyjaciela.

W ciągu całej operacji taktyczne desanty śmigłowcowe powinny wykonywać przede wszystkim zadania polegające na niszczeniu środków napadu jądrowego, punktów dowodzenia wojskami i kierowania środkami rażenia, ważnych obiektów tyłowych, a także na opanowaniu i utrzymaniu lotnisk /celem przebazowania na nie własnych samolotów/, ważnych węzłów komunikacyjnych itp. obiektów.

Wszyscy autorzy opracowań teoretycznych zgodnie uważają że jednym z podstawowych zadań taktycznych desantów śmigłowcowych będzie niszczenie środków napadu jądrowego nieprzyjaciela. Mogą to być wyrzutnie raketowe "Honest John", "Lance", "Sergeant", "Pershing", haubice 203,2 mm i 155 mm, wyrzutnie raket przeciwlotniczych "Nike Hercules" i "Hawk" /mogące wykonywać uderzenia jądrowe także na cele naziemne/ oraz niekiedy lotniska bazowania samolotów nosicieli broni jądrowej. Jednakże problem niszczenia środków napadu jądrowego jest trudniejszy niżby się pozornie wydawało. Tak np. niszczenie niektórych środków, zwłaszcza raket taktycznych i artylerii atomowej, może być zadaniem niezmiernie trudnym do realizacji, jeśli w ogóle realnym z uwagi na często krótszy czas przebywania tych środków w rejonie stanowisk startowych /ogniowych/ w stosunku do czasu niezbędnego na przygotowanie desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego. Z rozmieszczenia tych środków w odległości od 4 do 12 km od przedniego skraju oraz ze średniego tempa natarcia wojsk armii od 40 do 60 km na dobę wynika, że muszą one w ciągu dnia zmieniać swe rejony kilkakrotnie, gdy tymczasem na przygotowanie desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego potrzeba często wielu godzin. Jeśli dodać do tego trudności wykrycia rejonów ich rozmieszczenia, to wydaje się, że obiekty te powinny niszczyć przede wszystkim wojska

2
c | raketowe, artyleria i lotnictwo, ewentualnie taktyczne de-
santy śmigłowcowe w sile od plutonu do kompanii pëechoty,
organizowane w dywizjach pierwszego rzutu operacyjnego armii.

W toku całej operacji zaczepnej armii mogą wynikać po-
trzeby użycia taktycznych desantów śmigłowcowych do niszcze-
nia takich elementów systemu dowodzenia, jak: stanowiska dowo-
dzenia KA, GA, PTSP, polowe i stacjonarne węzły łączności,
ośrodki bezpośredniego wsparcia lotniczego przy KA, ośrodki
kierowania i powiadamiania rozmieszczone w rejonie bazowania
jednostek lotniczych, ośrodki /posterunki/ kierowania i powia-
damiania obrony powietrznej, a także obiektów tyłowych, jak:
składy amunicji specjalnej, konwencjonalnej i MPS /głównie
w strefie tyłów korpusu, niekiedy grupy armii/, bazy wyładow-
cze /morskie i lotnicze/, rafinerie, rurociągi /zwłaszcza po-
średnie stacje pomp/. Uważa się przy tym - z analogicznych
względów jak w przypadku niszczenia taktycznych środków napadu
jądrowego - że obiekty tyłowe rozmieszczone w strefie tyłów
dywizji oraz stanowiska dowodzenia dywizyjne /brygadowe/ nale-
ży niszczyć klasycznymi środkami rażenia lub ewentualnie tak-
tycznymi desantami śmigłowcowymi organizowanymi na szczeblu
dywizji.

Ponieważ armia lotnicza frontu posiada poważne trudności
w zapewnieniu dostatecznej liczby lotnisk do przebazowania
swych jednostek w ślad za nacierającymi wojskami lądowymi,
ważnym zadaniem taktycznych desantów śmigłowcowych w operacji
zaczepnej armii może być opanowywanie w stanie użytecznym lot-
nisk nieprzyjaciela.

Istotne znaczenie dla zapewnienia wojskom armii wysokiego
tempa natarcia oraz w celu dezorganizacji manewru odwodów nie-
przyjaciela mieć będą zadania związane z uchwyceniem lub opa-
nowaniem ważnych obiektów komunikacyjnych /mosty, tunele, węz-
ły drogowe, zapory wodne/, dogodnych do forsowania odcinków
przeszkód wodnych, cieśnin, przełęczy, przesmyków między je-
ziorami itp. obiektów.

Niezależnie od wymienionych już zadań, podczas operacji
zaczepnej armii może zaistnieć potrzeba wykonania przez tak-
tyczne desanty śmigłowcowe wielu zadań, wynikających z właści-
wości terenowych bądź też z charakteru aktualnie toczonej
bitwy przez wojska armii. Do zadań tych należy zaliczyć:

a/ W okresie operacyjnego rozwinięcia: opanowanie

lub uchwycenie rubieży i obiektów, zapewniających dogodny warunki manewru, rozwinięcia i wejścia do bitwy sił głównych armii.

b/ Podczas natarcia w terenie górzysto-lesistym: opanowanie przełęczy i przejść górskich, a w terenie lesisto-jeziornym i bagnistym - węzłów dróg, wąskich przesmyków i przejść międzyjeziornych, co może mieć decydujące znaczenie dla pomyślnego przebiegu działań wojsk armii. Zadania te mogą z powodzeniem realizować właśnie taktyczne desanty śmigłowcowe umiejętnie wykorzystujące właściwości terenowe dla uzyskania zaskoczenia i pokonania silnej OPL nieprzyjaciela. Wykonanie bowiem tych zadań innymi sposobami, o czym świadczą przykłady drugiej wojny światowej może wymagać - zwłaszcza w działaniach konwencjonalnych - bardzo długiego czasu, a także wielu sił i środków, wysiłku i ofiar ze strony nacierających wojsk armii.

c/ W operacji zaczepnej armii prowadzonej wzdłuż wybrzeża morskiego: zniszczenie lub opanowanie dla potrzeb sił morskich ważnych obiektów na wybrzeżu, jak: porty, morskie bazy wyładownicze, baterie artylerii nadbrzeżnej, brzegowe obiekty systemu nawigacyjnego; opanowanie odcinków wybrzeża dogodnych do lądowania desantu morskiego i udzielenie pomocy wysadzonym desantom morskim. Realizacja tych zadań wymagać będzie rzecz jasna w wielu przypadkach ścisłego współdziałania z jednostkami marynarki wojennej, wykonującymi zadania wsparcia nadmorskiego skrzydła wojsk lądowych.

d/ W czasie forsowania szerokich przeszkód wodnych: opanowanie i utrzymanie - do czasu podejścia nacierających wojsk armii - mostów, zapór wodnych oraz odcinków rubieży wodnych dogodnych do forsowania ich przez wojska z margzu i do przeprawy czołgów w bród lub pod wodą. Z uwagi na dużą liczbę szerokich przeszkód wodnych na zachodnim TDW zadania te mogą być bardzo typowymi i częstymi do wykonania przez taktyczne desanty śmigłowcowe w operacji zaczepnej armii. Ich pomyślne wykonanie może zapewnić wysokie tempo forsowania, a w konsekwencji i średnie tempo operacji. Ważnym zadaniem taktycznych desantów śmigłowcowych w czasie forsowania może być także wzbronienie podejścia /odejścia/ wojsk nieprzyjaciela w celu zorganizowania obrony rubieży wodnej lub likwidacji przyczółków opanowanych przez wojska armii.

e/ W bitwie spotkaniowej: opanowanie rubieży i obiektów

zapewniających dogodne warunki manewru, rozwinięcia i wejścia do bitwy sił głównych armii, a także osłona głównego zgrupowania uderzeniowego wojsk własnych od możliwego uderzenia nieprzyjaciela na jego skrzydło i tyły.

f/ W czasie pościgu operacyjnego: opanowanie węzłów dróg, mostów, cieśnin, przełęczy itp. obiektów, co w poważnym stopniu zakłócić może planowy odwrót wojsk nieprzyjaciela oraz zapewnić dogodne warunki wojskom własnym dla ich okrążenia i zniszczenia.

Realizacja tych zadań przez taktyczny desant śmigłowcowy będzie ułatwiona z uwagi na brak ciągłego frontu walki, istnienie dużych luk w ugrupowaniu przeciwnika, zdeorganizowany system OPL zwłaszcza na szczeblu taktycznym, a także prawdopodobnie słabsze i doraźnie organizowane przeciwdziałanie nieprzyjaciela w celu rozbicia desantu. W tych warunkach przerzut desantu na tyły nieprzyjaciela może się odbyć bez większych strat i bez konieczności wydzielenia wśhelu sił i środków dla ogniowego przygotowania desantowania oraz osłony desantu od uderzeń nieprzyjaciela z powietrza.

g/ Podczas obsadzanie rubieży obronnych przez wycofujące się lub podchodzące z głębi jednostki nieprzyjaciela: opanowanie kluczowych obiektów na tych rubieżach, aby utrudnić nieprzyjacielowi organizowanie obrony, stwarzając wojskom armii dogodne warunki do przełamania jej z marszu.

Podczas armijnej operacji zaczepnej może także okazać się celowym użycie taktycznego desantu śmigłowcowego dla opóźnienia podchodzących z głębi odwodów nieprzyjaciela do wykonania przeciwwuderzenia dla osłony zagrożonych skrzydeł związków taktycznych, nacierających w dużym oddaleniu od sił głównych armii, bądź też na korzyść tej części sił armii, która została izolowana od sił głównych strefą zniszczeń i skażeń o dużym natężeniu promieniowania. W tym ostatnim przypadku zadaniem desantu może być zapewnienie tym wojskom niezbędnej osłony podczas realizacji zabiegów w celu odtworzenia zdolności bojowej do dalszych działań.

Reasumując możemy więc stwierdzić, iż z charakteru współczesnego pola bitwy wynika potrzeba wykonania za pomocą taktycznych desantów śmigłowcowych bardzo wielu zadań różnorodnych pod względem treści, opłacalności i sposobu wykonania. Potrzeby te wielokrotnie przewyższają obecne możliwości armii

w zakresie ich realizacji przez taktyczne desanty śmigłowcowe.

Jednakże potrzeba realizacji tych zadań przez taktyczne desanty śmigłowcowe nie ma pełnego pokrycia w obecnych możliwościach armii w zakresie wykonania desantu taktycznego, a w zasadzie żadnych - w zakresie jego przerzutu. Może ona otrzymać do wykonania desantów taktycznych zaledwie kilka pułkoltotów śmigłowców transportowych z frontu w różnych dniach operacji zaczepnej. Wszystko to potwierdza postawioną przez nas na początku rozdziału tezę, że użycie taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej armii należy planować tylko do szczególnie ważnych zadań operacyjno-taktycznych, których nie można wykonać innymi siłami i środkami, gdy ma się pewność, że dzięki niemu osiągnie się najlepsze rezultaty.

II. OBIEKTY DZIAŁAŃ TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO, PRZECIWDZIAŁANIE NIEPRZYJACIELA PODCZAS DESANTOWANIA I WALKI DESANTU ORAZ MOŻLIWOŚCI POKONANIA OPL NIEPRZYJACIELA PODCZAS PRZELOTU DESANTU

1. Charakterystyka obiektów działań taktycznego desantu śmigłowcowego w pasie natarcia armii

Z oceny różnych pod względem charakteru i znaczenia obiektów nieprzyjaciela znajdujących się w pasie natarcia armii wynika, że mogą być przedmiotem działań taktycznego desantu śmigłowcowego przede wszystkim środki napadu jądrowego, punkty dowodzenia wojskami, obiekty tyłowe, ważne rubieże i obiekty terenowe oraz komunikacyjne.

Ponieważ pojęcie "obiekt działań" bywa często różnie interpretowane przyjęliśmy, że przez pojęcie "obiekt działania" taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej armii należy rozumieć zarówno siły i środki nieprzyjaciela, jak i różnego rodzaju sprzęt bojowy, rubieże i obiekty terenowe oraz komunikacyjne, które mogą wywierać znaczny wpływ na przebieg bitwy lub operacji.

Obiekty działania taktycznych desantów śmigłowcowych mogą składać się z jednego lub kilku ważnych elementów. Na przykład dywizjon wyrzutni raketowych "Lance" ma pięć elementów /trzy baterie ogniowe, baterię techniczną i stanowisko dowodzenia/, dywizjon haubic samobieźnych 155 mm - pięć /trzy baterie ogni-

we, baterię obsługi i baterię dowodzenia/, dywizjon artylerii mieszanej - pięć /dwie baterie armat samobieżnych 175 mm, baterie haubic samobieżnych 203,2, baterię zaopatrywania i baterię dowodzenia/, zaś lotniśko wojskowe - kilkanaście. Poszczególne elementy obiektu wywierają różny wpływ na funkcjonowanie całego obiektu lub systemu. Zatem zniszczenie lub uszkodzenie przez desant nawet jednego elementu może w ogóle wyeliminować z walki lub utrudnić działanie całego obiektu.

Z punktu widzenia charakteru i przeznaczenia obiekty działań taktycznych desantów śmigłowcowych można podzielić na ruchome, stałe, powierzchniowe, punktowe i linearne oraz o znaczeniu taktycznym ^{obiekty} lub operacyjnym.

Ocenia się, że działań taktycznych desantów śmigłowcowych w operacji zaczepnej armii będą często trudne do wykrycia obiekty ruchome, to znaczy takie, które znajdują się w ruchu lub bardzo często zmieniają swoje położenie. Są to głównie wyrzutnie raketowe, stanowiska dowodzenia dywizji, dywizjony artylerii, odwody itp. Obiekty te wymagać będą bez wątpienia ciągłego rozpoznania w celu ustalenia ich aktualnego rozmieszczenia w pasie natarcia armii.

Jeśli chodzi o obiekty stałe, to będą one rozmieszczone na stałe w określonym rejonie, względnie ich rozmieszczenie w terenie nie będzie się często zmieniać. Do obiektów stałych można więc zaliczyć, między innymi: magazyn amunicji specjalnej, lotnisko, most, stanowisko dowodzenia grupy armii, rurociąg, port, zapórę wodną, węzeł drogowy itp. Obiekt stały będzie z reguły starannie maskowany w terenie oraz miał dobrze zorganizowaną obronę i ochronę siłami własnymi, obrony terytorialnej, a niekiedy i pododdziałów bojowych.

Wymienione stałe i ruchome obiekty możliwego działania taktycznych desantów śmigłowcowych, w zależności od ich kształtu przestrzennego - mogą być powierzchniowe, punktowe lub linearne. Przykładowo obiektami powierzchniowymi są: dywizjon wyrzutni raketowych "Pershing" na stanowiskach startowych, stanowisko dowodzenia grupy armii rozmieszczone w terenie, określone zgrupowanie wojsk itp; obiektami punktowymi - wyrzutnia raketowa na stanowisku startowym, most na przeszkodzie wodnej,

posterunek radiolokacyjny itp; obiektami linearnymi - wojska w kolumnie marszowej, rurociąg paliw płynnych itp.

W zależności od znaczenia obiekty, które mogą być przedmiotem działania taktycznych desantów śmigłowcowych, w pasie natarcia armii można podzielić na operacyjne i taktyczne. Do obiektów operacyjnych należy zaliczyć te, których opanowanie lub zniszczenie wywrze istotny wpływ na przebieg bitwy i na wykonanie zadań armijnych operacji zaczepnej. Będą to: dywizjony wyrzutni raketowych "Pershing" lub "Sergeant", składy amunicji specjalnej, lotniska, stanowisko dowodzenia grupy armii, duże węzły komunikacyjne, bazy wyładownicze, składy materiałowe, porty i bazy morskie itp. Ponieważ często zniszczenie lub opanowanie całego obiektu nieprzyjaciela o znaczeniu operacyjnym może przekroczyć możliwości taktycznego desantu śmigłowcowego /na przykład zniszczenie dywizjonu "Pershing" posiadającego 36 wyrzutni rozmieszczonych na powierzchni 600 km²/ należy działać tak, aby zniszczyć lub unieruchomić jego najbardziej wrażliwy, jednocześnie najważniejszy element, decydujący o jego funkcjonowaniu i żywotności.

Do obiektów taktycznych należy z kolei zaliczyć te, których opanowanie lub zniszczenie mieć będzie istotny wpływ na przebieg walki w toku armijnej operacji zaczepnej. Do obiektów taktycznych można więc zaliczyć: dywizjony i baterie wyrzutni raketowych "Lance", "Honest John", artylerii atomowej i konwencjonalnej, stanowiska dowodzenia korpusu i dywizji itp. Niektóre z tych obiektów mogą być niszczone lub obozwładnione ogniem klasycznych środków rażenia, wszystkie zaś - uderzeniami jądrowymi.

Jednymi z głównych obiektów działań taktycznych desantów śmigłowcowych będą środki napadu jądrowego nieprzyjaciela, a zwłaszcza: wyrzutnie raketowe "Pershing", "Sergeant", "Lance", "Honest John", haubice 203,2 i 155 mm; niekiedy również wyrzutnie raket przeciwlotniczych "Hawk" i "Nike Hercules". Należy się liczyć z tym, że wykrycie pododdziałów środków napadu jądrowego nieprzyjaciela będzie dość trudne z powodu ścisłego przestrzegania tajemnicy ich rozmieszczenia i przesuwania do nowych rejonów oraz częstej zmiany rejonów rozmieszczenia poszczególnych elementów ugrupowania bojowego tych pododdziałów. Stanowi-

ska startowe rakiet i inne elementy ugrupowania bojowego będą też starannie maskowane przed obserwacją naziemną i powietrzną oraz odpowiednio rozbudowane dla ukrycia ludzi i sprzętu. Ponadto wszystkie pododdziały rakietowe w rejonach stanowisk startowych lub ogniowych mieć będą odpowiednio zorganizowaną ochronę i obronę.

Dywizjony rakietowe "Pershing", "Sergeant" i "Lance" mogą otrzymać do tego celu na stałe pododdziały piechoty i artylerii przeciwlotniczej, które wspólnie z ograniczonymi siłami organizują wokół rejonu rozmieszczenia dywizjonu pierścień obrony oraz prowadzą ciągłe patrolowanie wewnątrz rejonu i na podejściach do obiektu, a przy ważnych elementach ugrupowania wystawiają posterunki wartownicze. Szczegółowe rozmieszczenie elementów ugrupowania bojowego pododdziałów wyrzutni rakietowych zostało przedstawione na schematach w załącznikach nr 34 i 35.

Dywizjony /baterie/ samobieżnych haubic 203,2 mm i 155 mm w rejonie rozmieszczenia /załącznik nr 36/ organizują bezpośrednią ochronę i obronę przed działaniem naziemnym przeciwnika i dywersją przede wszystkim przy pomocy części żołnierzy z obsługi, posiadanych karabinów maszynowych i innych środków walki.

Ponadto mogą one niekiedy otrzymać specjalne grupy żołnierzy do obrony rejonu stanowisk ogniowych, które w miarę możliwości rozbudowują się pod względem inżynieryjnym i osłania zaporami minowymi.

Dywizjony /baterie/ przeciwlotniczych wyrzutni rakietowych "Hawk" i "Nike Herkules" w rejonie rozmieszczenia /załącznik nr 39/ organizują ochronę i obronę przed działaniem nieprzyjaciela powietrznego, przed desantami powietrznymi i dywersyjnymi. W tym celu rejon stanowisk startowych są rozbudowywane pod względem inżynieryjnym: wyrzutnie są obwałowane ziemią do wysokości 3 m, wykonane są pomieszczenia dla pocisków przy każdej wyrzutni oraz schrony i ukrycia dla ludzi i sprzętu. W okresie pokoju każdy rejon rozmieszczenia baterii jest ogrodzony drutem kolczystym lub siatką. Wewnątrz rejonu i na zewnątrz organizowane są posterunki wartownicze oraz ruchome patrole. W czasie działań wojennych do obrony dywizjonów wyrzutni rakiet przeciwlotniczych mogą być wydzielone pododdziały obrony terytorialnej, żandarmerii, a nawet część sił z wojsk operacyjnych znajdujących się w pobliżu rejonu.

W toku operacji zaszeplonej armii ważnymi obiektami działań taktycznych desantów śmigłowcowych będą oprócz jednostek rakieto-

wych stanowiska dowodzenia dywizji, korpusu armijnego i grupy armii, węzły łączności, elementy systemu dowodzenia lotnictwem taktycznym itp. obiekty.

Rejony rozmieszczenia stanowisk dowodzenia /załącznik nr 37/ wybierane są w miejscach posiadających dobre warunki maskowania i ukrycia się i środków przed obserwacją naziemną i powietrzną. Mogą to być zarówno kompleksy leśne, jak i miejscowości. Stanowiska dowodzenia są chronione przez pododdziały obsługi i żandarmerii; w wyjątkowych wypadkach i przez przydzielone pododdziały bojowe. Cały rejon rozmieszczenia stanowisk dowodzenia podzielony jest do obrony na sektory, w których organizowane jest lokalne ubezpieczenie i system alarmowania. Szczególnej ochronie na stanowiskach dowodzenia podlegają węzły łączności, miejsca pracy i odpoczynku oficerów. Wokół stanowiska dowodzenia rozbudowuje się transzeje, stanowiska ogniowe, ukrycia dla ludzi i sprzętu oraz zapory inżynierskie.

Jeżeli chodzi o elementy polowego systemu dowodzenia lotnictwem taktycznym nieprzyjaciela, to są one wyposażone w dość skomplikowaną aparaturę, bardzo podatną na uszkodzenia. Najbardziej podatne na uszkodzenie lub zniszczenie są zwłaszcza stacje radiolokacyjne, radiolinie, radiostacje, agregaty lotnicze itp. Ochronę poszczególnych elementów oraz urządzeń tego systemu organizuje etatowa obsługa oraz pododdziały przydzielone głównie w postaci stałych i ruchomych patroli oraz zapór inżynierskich.

Wszelkie obiekty radioelektroniczne, które mogą być niszczone przez taktyczne desanty śmigłowe, rozmieszczone są w zasadzie w rejonach dyslokacji wojsk, na lotniskach, w portach morskich, bazach itp i ochraniane są w ramach ogólnego systemu obronnego danego obiektu. Inne obiekty radioelektroniczne, rozmieszczone zdala od obiektów wojskowych, mają tę ochronę zorganizowaną już w okresie pokoju.

Stale obiekty tylne nieprzyjaciela, znajdujące się w pasie natarcia armii, posiadają dobrze zorganizowany system ochronno-obronny już obecnie. Odnosi się to zwłaszcza do wszystkich magazynów amunicji specjalnej /załącznik nr 40/, które podlegają szczególnej ochronie. Służba ochronna tych magazynów dysponuje zwiększoną ilością posterunków wartowniczych i dysponuje większym stanem załogi. Dyżury bojowe w magazynach amunicji specjalnej pełnią ruchome grupy specjalne oraz grupy do walki z dyswersją, zaś do obrony magazynów mogą być użyte dodatkowo pododdziały

obrony terytorialnej gotowe do działań po upływie godziny od ogłoszenia alarmu.

Magazyny amunicji konwencjonalnej /załącznik nr 40/ mogą posiadać amunicję artyleryjską, moździerzową, strzelecką oraz bomby lotnicze, granaty i materiał wybuchowy. Poszczególne pomieszczenia magazynów mogą być podziemne, półpodziemne dodatkowo obsypane ziemią lub naziemne. Naziemne pomieszczenia magazynowe są otoczone nasypami ziemnymi do wysokości 3 m. Magazyny amunicji konwencjonalnej posiadają oprócz posterunków stałych wewnątrz obiektu również zorganizowany system patroli ruchomych.

Do obrony ruchomych składów amunicji zaopatrzenia mogą być wykorzystane jednostki służb kwatermistrzowskich oraz oddziały bojowe /na szczeblu grupy armii do obrony tyłów wyznacza się od 1 do 2 brygad, a niekiedy nawet rozpoznawcze pułki pancerne/, siły i środki obrony terytorialnej, przeciwlotniczej i OPK.

Do najważniejszych obiektów terenowych, komunikacyjnych i gospodarczych, które mogą być przedmiotem działań taktycznych desantów śmigłowcowych można zaliczyć: dogodne do forsowania odcinki rubieży wodnych, ważne węzły komunikacyjne, przełęcze i przejścia górskie, dominujące wzgórza, mosty, tunele, porty, lotniska, zapory wodne, rurociągi paliw płynnych, obiekty energetyczne, a także zwężenia pomiędzy jeziorami, bagnami i innymi naturalnymi przeszkodami terenowymi. Znaczenie wojskowe wymienianych rubieży i obiektów może być różne, zależnie od ich funkcji i wykonywanych zadań oraz konkretnej sytuacji taktyczno-operacyjnej. Stosownie też do powyższego będą one ochraniane i broniące.

Tak na przykład już w okresie pokoju węzły kolejowe, porty i obiekty rzeczne mają stałą obsadę, stanowiącą ich obsługę, zaś służba ochronna tych obiektów dysponuje etatowymi, uzbrojonymi wartownikami.

Dobrze ochraniane są także obecnie lotniska, zwłaszcza wojskowe /załącznik nr 38/, wokół których podczas wojny może być rozbudowany "pierścień obrony" w postaci zapór minowych, transzei, schronów i stanowisk ogniowych /jak to miało np. miejsce w Wietnamie Południowym/. Lotnisko wojskowe może być bezpośrednio osłaniane przez kilka baterii artylerii przeciwlotniczej i broniące przez batalion obsługi lotniska oraz siły obrony terytorialnej rozmieszczone w jego pobliżu. Możemy zatem wnioskować, że wszystkie ważniejsze obiekty terenowe, komunikacyjne i gospodarcze będą w okresie działań wojennych silnie ochraniane przez jednostki

obrony terytorialnej, a w razie potrzeby bronione przez specjalnie wydzielone siły wojsk operacyjnych.

Zależnie od znaczenia i charakteru danego obiektu oraz stosownie do potrzeb wynikających z sytuacji zaistniałych na polu bitwy, tylko niektóre - z omawianych obiektów nieprzyjaciela w pasie natarcia armii - mogą okazać się opłacalnymi do działań w celu ich zniszczenia lub obezładnienia przez taktyczny desant śmigłowiecowy organizowany na szczeblu armii. W wielu przypadkach celowszym może okazać się użycie na dany obiekt broni jądrowej, lotnictwa, artylerii, grupy specjalnej, czy wreszcie desantu śmigłowiecowego w niewielkiej sile, organizowanego na szczeblu dywizji. Zatem w każdym przypadku użycie taktycznego desantu śmigłowiecowego w operacji zaczepnej armii powinno być poprzedzane oceną opłacalności jego użycia na dany obiekt.

Każdy obiekt możliwego działania taktycznych desantów śmigłowiecowych posiada odmienne właściwości w sensie: wykonywanych zadań, znaczenia taktyczno-operacyjnego, rozmieszczenia, ukształtowania przestrzennego, ruchliwości, ochrony i obrony oraz wrażliwości na uderzenie. Znajomość właściwości danego obiektu, potwierdzona konkretnymi danymi z jego rozpoznania, jest więc nieodzowna dla powzięcia słusznej decyzji co do sposobu działania desantu w celu zniszczenia lub obezładnienia tego obiektu.

Na podstawie oceny charakteru obiektów w pasie natarcia armii możemy również stwierdzić, że:

- najsilniej bronione przed działaniem desantów, grup dywersyjnych i lotnictwa są obiekty stałe; będą one z reguły trudne do opanowania lub zniszczenia przez taktyczny desant śmigłowiecowy;

- najbardziej wrażliwe na zniszczenie lub uszkodzenie są następujące obiekty /elementy obiektów/: radiostacje, stacje radiolokacyjne, składy MPS i amunicji, wyrzutnie raketowe itp. obiekty.

2. Ocena możliwego przeciwdziałania nieprzyjaciela w czasie desantowania i walki desantu po lądowaniu.

Według poglądów państwa NATO w zwalczaniu desantów powietrznych powinny brać udział różne siły i środki walki, począwszy od chwili stwierdzenia przygotowań desantu do działań desantowych aż do jego całkowitego zniszczenia po lądowaniu.

Na taktyczny desant śmigłowiecowy w rejonie załadowania nieprzyjaciel może wykonywać uderzenia jądrowe, lotnicze oraz ogniowe

artylerii. Ponieważ nieprzyjaciel może razić artylerią klasyczną i atomową oraz wyrzutniami raketowymi "Honest John" tylko do głębokości około 30 km, to fakt ten należy zawsze brać pod uwagę przy wyborze rejonu załadowania desantu.

Podczas przelotu na taktyczny desant śmigłowiec nieprzyjaciel może oddziaływać środkami OPL pododdziałów piechoty /karabiny maszynowe, wielkokalibrowe karabiny maszynowe na czołgach średnich, działka 20 mm na transporterach opancerzonych/, artylerią przeciwlotniczą /działa 40 mm/ pociskami plot "Redeye", "Hawk", śmigłowcami uzbrojonymi oraz lotnictwem myśliwskim. Wielkość tego oddziaływania jest niezmiernie trudna do określenia, ponieważ będzie każdorazowo różna w zależności od konkretnej sytuacji na polu bitwy. Oddziaływanie to będzie bez wątpienia bardzo duże, jeśli system OPL nieprzyjaciela nie został zdeorganizowany, a przelot desantu odbywać się będzie nad ugrupowaniem bojowym jednostek nieprzyjaciela, bądź też bardzo małe, jeśli trasa desantu przebiegać będzie nad terenem nieobsadzonym przez nieprzyjaciela, nad kompleksami leśnymi, bagnami lub akwenem morskim.

Z głębokości lądowania taktycznego desantu śmigłowiec oraz jego zadań w operacji zaczepnej armii możemy wnioskować, że po lądowaniu na tyłach nieprzyjaciela może on stać się przedmiotem uderzenia części odwodów brygadowych, dywizyjnych, korpusnych, niekiedy grupy armii, a także lotnictwa taktycznego, śmigłowców uzbrojonych oraz pododdziałów obrony terytorialnej. Czas i siła oddziaływania odwodów nieprzyjaciela zależna będzie w dużej mierze od głębokości lądowania taktycznego desantu.

Tak na przykład, jeśli desantowanie taktycznego desantu śmigłowiec nastąpi w taktycznej strefie obrony, to nieprzyjaciel w krótkim czasie do jego likwidacji może użyć odwody brygadowe część drugiego rzutu lub odwodu dywizji, /korpusu armijnego/ oraz pododdziały obrony terytorialnej. Działanie tych sił może być wsparte 2-3 grupami samolotów lotnictwa myśliwskiego, od plutonu do kompanii śmigłowców uzbrojonych oraz do eskadry lotnictwa myśliwsko-bombowego. Ponadto do walki z desantem mogą być użyte inne pododdziały dywizyjne bądź korpusne znajdujące się w pobliżu jego lądowania. Działania wymienionych sił w celu likwidacji desantu może także wspierać artyleria dywizji i korpusu.

Dużezagrożenie sił i środków nieprzyjaciela w taktycznej strefie obrony stwarzać więc będzie znaczne zagrożenie dla desan-

tu. Dlatego też nie należy planować jego walki na dłuższy okres czasu, a zadania wyznaczać takie, aby mogły być wykonane w krótkim czasie.

Jeśli desantowanie taktycznego desantu śmigłowcowego nastąpi w operacyjnej strefie obrony, to raczej nie należy oczekiwać natychmiastowego przeciwdziałania nieprzyjaciela, który może użyć w tym przypadku do walki z desantem przede wszystkim znajdujące się w pobliżu siły i środki obrony terytorialnej i ewentualnie część sił aktualnie znajdujących się w odwodzie korpusu armijnego. Uderzenie tych sił w celu likwidacji desantu może być wsparte przez 3-4 grupy samolotów lotnictwa myśliwskiego, do kompanii śmigłowców uzbrojonych i eskadry lotnictwa myśliwsko-bombowego.

Z oceny możliwego przeciwdziałania nieprzyjaciela możemy zatem wnioskować, że

- najtrudniejsze warunki do prowadzenia działań bojowych może napotkać taktyczny desant śmigłowcowy działający w taktycznej strefie obrony, a zwłaszcza na głębokości ugrupowania bojowego dywizji nieprzyjaciela;

- rejon załadunku desantu należy wybierać w odległości co najmniej 30 km od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, to jest poza zasięgiem jego wyrzutni rakiet taktycznych i artylerii.

3. Możliwości pokonania obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela podczas przelotu taktycznego desantu śmigłowcowego.

Pokonanie OPL nieprzyjaciela podczas przelotu taktycznego desantu śmigłowcowego oraz powrotu śmigłowców transportowych powinno być tak zrealizowane, aby ponieść możliwie jak najmniejsze straty. Osiągnięcie tego celu jest trudne, jeśli wziąć pod uwagę, że współczesne pole walki jest nasycone dużą ilością różnorodnych środków OPL, do których zaliczamy lotnictwo myśliwskie, przeciwlotnicze kierowane pociski rakietowe, artylerię przeciwlotniczą oraz broń strzelecką pododdziałów. Charakterystyczne dla współczesnego systemu OPL jest to, że prawie wszystkie środki /z wyjątkiem broni strzeleckiej wojsk/ pracują wykorzystując dane środków radiolokacyjnych.

Głównym problemem podczas przerzutu desantu będzie pokonanie przeciwdziałania naziemnych środków OPL /rakiet i artylerii przeciwlotniczej/ oraz samolotów myśliwskich nieprzyjaciela.

Z analizy możliwości wykrywania środków radiolokacyjnych

nieprzyjaciela wynika, że istnieje duże prawdopodobieństwo uniknięcia wykrycia śmigłowców transportowych wykonujących lot na wysokości rzędu 30-50 m, co wpłynie w istotny sposób na zmniejszenie możliwości przeciwdziałania części jego środków OPL. Rozpatrując przeciwdziałanie naziemnych środków OPL i lotnictwa należy stwierdzić, że największe zagrożenie stwarzają przeciwlotnicze pociski raketowe "Hawk" i "Redeye", wielolufowe automatyczne armaty kalibru od 20 do 40 mm zamontowane na pojazdach opancerzonych i kierowane urządzeniami elektronicznymi, a także uzbrojone w karabiny maszynowe 12,7 mm /7,62 mm/ i armaty 20 mm transportery opancerzone i czołgi. Należy oczekiwać, że największa ilość wymienionych środków OPL nieprzyjaciela będzie się znajdować w pobliżu styczności bojowej wojsk, w rejonach ześrodkowania, na rubieżach rozwinięcia, w rejonach stanowisk dowodzenia, stanowisk ogniowych artylerii i stanowisk startowych rakiet. Jednakże nasycenia pola walki środkami OPL nie można rozpatrywać w ujęciu statycznym. Należy je widzieć głównie w ujęciu dynamicznym z uwagi na szybkie zmiany sytuacji, które będą powodować powstawanie luk w ugrupowaniu bojowym wojsk i naruszać system ognia środków OPL nieprzyjaciela. Należy się też liczyć, że ze względu na właściwości środków OPL oraz warunki terenowe nie można będzie zorganizować ciągłego systemu OPL na wysokościach poniżej 50 m. Przeciwdziałanie ogniowe wymienionych środków OPL na tych wysokościach w większości wypadków będzie więc przypadkowe, a czas jego trwania krótki. Prowadzenie ognia odbywać się będzie z zasady, po wzrokovym wykryciu lecących śmigłowców transportowych, za pomocą celowników optycznych, systemem ognia towarzyszącego lub zaporowego.

Celem zmniejszenia skuteczności naziemnych środków OPL śmigłowce transportowe mogą wykonywać loty na małej wysokości i z dużą prędkością, w trudnych warunkach atmosferycznych i w nocy, właściwie wybierać trasę lotu, stosować manewr kursom oraz obezładniać środki nieprzyjaciela własną bronią pokładową. Ponadto naziemne środki OPL nieprzyjaciela powinny być obezwładnione ogniem artylerii w granicach jej zasięgu, jak również przez lotnictwo myśliwsko-szturmowe i śmigłowce szturmowe.

Lot na małej wysokości, a szczególnie lot koszący, jest

najskuteczniejszym sposobem pokonania naziemnych środków OPL nieprzyjaciela. Mała wysokość lotu nie tylko utrudnia wykrycie i obserwację ~~zbiór~~ lecących śmigłowców, ale także utrudnia lub uniemożliwia prowadzenie do nich ognia. Lot na wysokości 50 m ogranicza skuteczność pocisków kierowanych naprowadzanych radiolokacyjnie. Dla pozostałych środków ogniowych lot na wysokości 30 m ogranicza czas przygotowania do strzelania, stwarza duże prędkości kątowe względem stanowisk OPL i powoduje konieczność płaskiego prowadzenia ognia, co stwarza niebezpieczeństwo porażenia własnych wojsk. Duża prędkość lotu dodatkowo utrudnia prowadzenie skutecznego ognia i dlatego nad strefami zagrożenia należy przelatywać z możliwie największą prędkością, aby skrócić czas przebywania w zasięgu ognia. Miejsce przelotu linii styczności z nieprzyjacielem i lot nad jego terenem należy wybierać w miarę możliwości z dala od stanowisk przeciwlotniczych środków ogniowych, głównie nad terenami zalesionymi i bagnistymi, w lukach między pododdziałami oraz z ominięciem bronionych obiektów i rejonów. W czasie całego lotu nad terenem nieprzyjaciela trzeba stosować manewr zmiany kierunku lotu, który utrudni znacznie prowadzenie ognia przez broń strzelecką pododdziałów oraz artylerię przeciwlotniczą prowadzącą ogień za pomocą najprostszyc celowników. W sprzyjającej sytuacji należy też prowadzić ogień do naziemnych środków OPL wykorzystując własną broń pokładową, co zmniejszy skuteczność oddziaływania środków OPL nieprzyjaciela. Lot w nocy lub w trudnych warunkach atmosferycznych wyeliminuje przeciwdziałanie znacznej ilości naziemnych środków OPL, a tym samym zwiększy prawdopodobieństwo jej pokonania.

Na intensywność przeciwdziałania lotnictwa nieprzyjaciela wpływać będzie zaistniała sytuacja powietrza, głównie zaś stopień przewagi w powietrzu jednej ze stron. Z minimalnym przeciwdziałaniem lotnictwa nieprzyjaciela przeciw śmigłowcom transportowym należy się liczyć wtedy, kiedy własna strona będzie całkowicie panować w powietrzu. Przeciwdziałanie będzie miało wówczas inny charakter niż podczas zwalczania lotnictwa uderzeniowego. Duża częstotliwość lotu śmigłowców /nie tylko wykonujących lot z desantem/ i wykonywanie zadań na małej wysokości sprawia, że lotnictwo przeciwnika będzie miało niejasny obraz sytuacji powietrznej. W związku z ^{tym} przeciwdziałanie może mieć charakter tylko lokalny i przypadkowy. Ponieważ śmigłowce

transportowe będą wykonywały loty na wysokościach rzędu 30-50 m, brak ciągłego pola radiolokacyjnego na tej wysokości uniemożliwi naprowadzanie samolotów. Zawęzi to możliwości przeciwdziałania lotnictwa nieprzyjaciela przeciwko naszym śmigłowcom i przechwycenia będą miały raczej charakter przypadkowy. Uważa się, że zwalczanie śmigłowców transportowych przez lotnictwo nieprzyjaciela będzie możliwe sposobem samodzielnego poszukiwania oraz z dyżurowania w powietrzu podczas przelotu śmigłowców przez strefę dyżurowania lub w jej pobliżu. Wykrycie śmigłowców transportowych nie będzie sprawą prostą i możliwości wzrokowego wykrycia będą uzależnione od przejrzystości powietrza, pory dnia, ilości i podstawy chmur. W celu zmniejszenia skuteczności przeciwdziałania lotnictwa myśliwskiego nieprzyjaciela należy więc: wykonywać loty w trudnych warunkach atmosferycznych przy ograniczonej widzialności, w nocy oraz na małej wysokości, stosować manewr kursem i prędkością oraz używać własnych pokładowych środków ogniowych celem zakłócenia ataku nieprzyjaciela.

Sygnalizowane sposoby pokonywania przez śmigłowce transportowe przeciwdziałania środków OPL nieprzyjaciela świadczą o tym, że - jeśli organizacja walki z tymi środkami jest prawidłowa oraz stosuje się różnorodne taktyczne przedsięwzięcia zmierzające do obniżenia ich skuteczności, wówczas śmigłowce transportowe są w stanie pomyślnie wykonać przerzut taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej armii.

III. WARUNKI WYKONANIA TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO

Już na wstępie należy stwierdzić, że przygotowanie i wykonanie każdego taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej armii realizowane będzie w warunkach niepowtarzalnej sytuacji taktyczno-operacyjnej, w różnych warunkach terenowych, atmosferycznych i pory doby, jednakże w każdym przypadku powinny być spełnione pewne niezbędne warunki dające gwarancję pomyślnego przebiegu działań desantowych. Przerzut desantu do wykonania zadań bojowych na tyłach nieprzyjaciela bardzo często musi być wykonany, oczywiście z konieczności, nad ugrupowaniem bojowym jego jednostek.

Wymienione warunki determinować będą charakter, zakres oraz sposób realizacji całokształtu przedsięwzięć przygotowania i wykonania działań desantowych, choć bez wątplenia każdy z nich w różnym

stopniu i innym zakresie.

Mówiąc o wpływie sytuacji taktyczno-operacyjnej na przygotowanie i wykonanie taktycznego desantu śmigłowcowego, należy mieć na uwadze przede wszystkim wpływ takich jej elementów, jak: charakter prowadzonych działań wojennych - z użyciem broni jądrowej, czy bez jej użycia, możliwości własne w zakresie wydzielenia niezbędnych sił i środków do działań desantowych, stan moralno-polityczny i poziom wyszkolenia pododdziałów desantu, tempo natarcia wojsk własnych, charakter obiektu działań desantowych oraz możliwe przeciwdziałanie nieprzyjaciela podczas desantowania i walki desantu po lądowaniu;

Zgodzić się należy z dość powszechnym poglądem, że w działaniach zaczepnych armii z użyciem broni jądrowej wykonaniu taktycznych desantów śmigłowcowych sprzyjać będą znacznie niższe możliwości bojowe wojsk nieprzyjaciela, będące rezultatem poniesionych strat od naszych uderzeń jądrowych, w tym zwłaszcza poważnie osłabiona i zdeorganizowana obrona przeciwlotnicza i w związku z tym prawdopodobnie słabsze, mniej skoordynowane przeciwdziałanie jego sił i środków w czasie przelotu, lądowania i walki desantu po lądowaniu. Wydaje się przy tym, że najkorzystniejsza sytuacja dla wykonania taktycznego desantu śmigłowcowego zaistnieje wkrótce po zmasowanym własnym uderzeniu jądrowym, to jest w okresie zanim nieprzyjaciel ochłonie po tym uderzeniu i odtworzy zdolność bojową wojsk, by mógł w sposób zorganizowany przeciwdziałać naszym działaniom desantowym, gdy w ugrupowaniu bojowym i operacyjnym jednostek nieprzyjaciela powstaną luki dogodne do przelotu desantu.

Nie wykluczając możliwych silnych uderzeń jądrowych nieprzyjaciela na wojska armii musimy się liczyć i z określonymi trudnościami w wykonaniu działań desantowych, zwłaszcza w wydzieleniu niezbędnych sił i środków do wykonania oraz wszechstronnego zabezpieczenia taktycznego desantu śmigłowcowego. Wiele trudności w realizacji działań desantowych mogą stwarzać ponadto warunki terenowe znacznie zmienione po obustronnych zmasowanych uderzeniach jądrowych oraz skażenia promieniotwórcze w rejonie załadowania i w rejonie działań bojowych desantu po lądowaniu.

Z analizy charakteru operacji zaczepnej armii, prowadzonej przy użyciu tylko konwencjonalnych środków walki, można wnioskować, że warunki organizowania taktycznego desantu śmigłowcowego będą wprawdzie bardziej sprzyjające aniżeli w konflikcie jądrowym, ale wyjątkowo niekorzystne będą warunki desantowania i walki de-

santu po lądowaniu. Szczególne trudności wystąpią zwłaszcza podczas przerzutu desantu w zakresie pokonania silnej, niedostatecznie obezwładnionej OPL nieprzyjaciela. Po lądowaniu desantu należy też liczyć się z bardziej zorganizowanym i silniejszym przeciwdziałaniem nieprzyjaciela i to w krótszym czasie.

Jeśli chodzi o możliwości armii w zakresie wykonania taktycznego desantu śmigłowcowego, to - uwzględniając jej obecną strukturę organizacyjną, uzbrojenie i wyposażenie oraz możliwe wzmocnienie i wsparcie ze szczebla ~~XXXX~~ nadrzędnego - może ona: zależnie od sytuacji wydzielić do składu desantu niezbędne siły i środki zarówno z dywizji pierwszego, jak i drugiego rzutu operacyjnego, zapewnić osłonę desantu naziemnymi środkami OPL /armijnymi i dywizyjnymi/, przygotować lądowanie i wesprzeć działania bojowe desantu uderzeniami jądrowymi, ogniem artylerii oraz uderzeniami lotnictwa myśliwsko-szturmowego w ramach przydzielonego jej limitu wsparcia na operację zaczepną. Armia nie posiada jednak dostatecznej liczby nieodzownych do przerzutu ~~XXX~~ desantu śmigłowców transportowych oraz lotnictwa myśliwskiego do osłony desantu przed uderzeniami z powietrza. Środki te musi więc otrzymać z frontu. Uważamy, że ewentualne użycie do przerzutu desantu pułku lotnictwa wojsk lądowych jest niewskazane, z uwagi na inne jego przeznaczenie i małe możliwości transportowe i może nastąpić raczej w szczególnych przypadkach do wykonania desantów w sile do plutonu o charakterze dywersyjno-rozpoznawczym.

Wykonanie taktycznych desantów śmigłowcowych na szczeblu armii wymaga więc użycia środków dywizyjnych, armijnych i frontowych, co z pewnością nie ułatwi organizacji działań desantowych. Jednocześnie należy mieć na uwadze to, że - wobec braku śmigłowców transportowych w armii - konkretny przydział śmigłowców transportowych z frontu^{x/} determinować będzie zarówno wielkość, jak i ~~taktyczny~~ częstotliwość użycia taktycznych desantów śmigłowcowych w armijnej operacji zaczepnej.

x/ Zgodnie z planem frontowej operacji zaczepnej śmigłowce transportowe /pśt/ będą przydzielane dla poszczególnych armii w ściśle określonych dniach operacji. Nie można wyłuczyć i do-
rażnego ich przydziału dla armii w toku operacji w celu wykonania pilnych, szczególnie ważnych a nieprzewidzianych zawczasu zadań w planie operacji.

Ściśle wiążącym się problemem z możliwościami armii w zakresie wykonania taktycznego desantu śmigłowcowego jest sprawa właściwego doboru i przygotowania pododdziałów do działań desantowych, co bardzo często nie jest dostatecznie doceniane przez wielu i teoretyków, i praktyków wojskowych, sądzących że w zasadzie każdy pododdział może być wykorzystany w składzie taktycznego desantu śmigłowcowego. Jednakże wnioski z ćwiczeń, z wymienionego we wstępie sympozjum naukowego w Akademii Sztabu Generalnego WP, a zwłaszcza praktyka użycia desantów w czasie konfliktów lokalnych po drugiej wojnie światowej potwierdzają tezę o konieczności odpowiedniego przygotowania pododdziałów do działań desantowych.

Uważamy więc, że niezbędnym warunkiem wydzielenia pododdziału do składu taktycznego desantu śmigłowcowego powinno być jego dobre wyszkolenie, odpowiednie przygotowanie do działań desantowych oraz wysoki stan moralno-polityczny.

Zwłaszcza ten ostatni czynnik może odegrać zasadniczą rolę w wykonaniu zadań desantu na tyłach nieprzyjaciela, kiedy to od każdego żołnierza wymagana będzie odwaga, śmiałość, a nawet ~~bravura~~ inicjatywa, samodzielność i pomysłowość, odporność psychiczna i fizyczna, a zatem wybór pododdziałów do działań desantowych nie może być dziełem przypadku.

Jak już wyżej wspomnieliśmy taktyczny desant śmigłowcowy wykonuje zadania bojowe w warunkach specyficznych, na tyłach nieprzyjaciela, gdzie musi być przerzucony drogą powietrzną z reguły nad ugrupowaniem bojowym przeciwnika. Z charakteru możliwych obiektów działania taktycznego desantu śmigłowcowego w pasie natarcia armii wynika, że będą to obiekty różne pod względem ~~przeznaczenia~~ przeznaczenia, siły, wielkości przestrzennej, ruchliwości oraz wrażliwości na uderzenia, różna też będzie skala przeciwdziałania nieprzyjaciela w czasie załadowania, przelotu, lądowania i walki desantu w działaniach z użyciem i bez użycia broni jądrowej, w taktycznej czy operacyjnej strefie obrony itp. Na przykład w taktycznej strefie obrony, gdzie występuje duże nasycenie sił i środków walki, możliwe jest szybkie, silne, często jednoczesne działanie nieprzyjaciela na wielu kierunkach w celu zniszczenia wojsk desantu. Już te tylko zasygnalizowane warunki świadczą, że charakter obiektów nieprzyjaciela i możliwe jego przeciwdziałanie mogą odegrać zasadniczą rolę przy wyborze sposobu pokonania OPL nieprzyjaciela, trasy i profilu lotu, a

także sposobu zniszczenia lub opanowania obiektu i utrzymania go do czasu podejścia wojsk własnych.

Konkretna sytuacja taktyczno-operacyjna oraz potrzeby pola walki rzutować będą i na inne aspekty użycia taktycznego desantu śmigłowcowego, na przykład na głębokość desantowania i czas walki desantu. Z analizy tego problemu wynika, że maksymalna głębokość desantowania będzie uwarunkowana przede wszystkim zdolnością bojową wojsk desantu oraz możliwościami osłony i wsparcia walki desantu po lądowaniu, a tylko niekiedy zasięgiem śmigłowców lub szczególnymi potrzebami pola bitwy. Przewidywane warunki działań bojowych desantu po lądowaniu, doświadczenia wojenne oraz możliwości bojowe taktycznego desantu śmigłowcowego w sile wzmocnionego batalionu piechoty pozwalają przypuszczać, że może on prowadzić samodzielną walkę na tyłach nieprzyjaciela od kilku do kilkunastu godzin. Na podstawie możliwości czasu walki desantu taktycznego, potrzeb pola walki, jak i przewidywanego tempa natarcia wojsk armii, aby mogły one połączyć się z desantem zanim wyczerpią się jego możliwości samodzielnego prowadzenia działań bojowych należy wnioskować, że głębokość jego desantowania może wynosić od kilkunastu do kilkudziesięciu kilometrów, a więc w bardzo dużym przedziale przestrzennym.

Teoretyczne ustalanie czasu walki i głębokości desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego w ściśle określonej liczbie godzin i kilometrów jest nie tylko bardzo trudne ale także wielce nieprecyzyjne, bowiem tylko wszechstronna ocena zaistniałej sytuacji w toku operacji zaczepnej armii pozwoli na ich konkretne i realne specyfikowanie.

Kolejnym, niezmiernie ważnym czynnikiem, mającym bezpośredni i często decydujący wpływ na pomyślny przebieg desantowania są warunki terenowe.

Wpływ warunków terenowych na wykonanie taktycznego desantu śmigłowcowego należy rozpatrywać głównie pod kątem widzenia dogodności maskowania załadowania i przelotu desantu w celu uzyskania zaskoczenia, wyboru trasy i profilu lotu dla zmniejszenia efektu oddziaływania naziemnych środków OPL nieprzyjaciela oraz prowadzenia walki desantu po lądowaniu.

Należy stwierdzić, że w zasadzie na całym obszarze zachodniego TDW istnieją korzystne warunki do wykonania taktycznych desantów śmigłowcowych w operacji zaczepnej armii. Zurbanizowany, urozmaicony pod względem rzeźby i pokrycia teren zapewnia bowiem dobre warunki maskowania rejonów załadowania desantu,

możliwość wykonania skrytego przerzutu desantu do obiektów działań, na małej wysokości, często nad obszarami trudnodostępnymi /góry, lasy, zabagnienia/ i akwenami wodnymi, co z jednej strony, utrudni wykrycie przelotu desantu przez nieprzyjaciela, z drugiej zaś - zmniejszy skuteczność ognia jego naziemnych środków OPL.

Znaczny i często podkreślany w licznych publikacjach wpływ na wykonanie działań desantowych mają konkretne warunki atmosferyczne oraz pora doby. Na przykład tylko potrzeba osiągnięcia zaskoczenia oraz pokonanie OPL nieprzyjaciela wymaga od śmigłowców transportowych wykonania przerzutu taktycznego desantu śmigłowego we wszystkich warunkach atmosferycznych i w nocy.

Warunki nocne znacznie ograniczają aktywność i skuteczność działań bojowych lotnictwa myśliwskiego oraz zmniejszają bądź wykluczają wykorzystanie środków OPL pododdziałów piechoty. Największe zagrożenie dla desantu podczas przerzutu stanowią jedynie jednostki artylerii przeciwlotniczej i rakiet przeciwlotniczych wyposażone w radiolokacyjne systemy kierowania ogniem. W sumie noc sprzyjać będzie uzyskaniu zaskoczenia i zmniejszeniu strat desantu w czasie przelotu, ale też konieczne będzie dokładniejsze rozpoznanie rejonu załadowania i wyładowania desantu oraz trasy jego przelotu, zmniejszenie tempa desantowania /załadowania, przelotu, lądowania/, a ponadto odpowiednie wyszkolenie załóg śmigłowców.^{x/}

Taktyczny desant śmigłowy może być wykonany i w trudnych warunkach atmosferycznych, w warunkach ograniczonej widoczności i niskiego pułapu chmur, ale podobnie jak w warunkach nocnych załogi muszą być odpowiednio wyszkolone. Przy obecnym sposobie nawigacji śmigłowce transportowe mogą wykonać przerzut desantu w dzień, jeśli warunki atmosferyczne są następujące: podstawa chmur ponad 100 m, widzialność co najmniej 2 km, a prędkość wiatru do 15 m na sek. Z przytoczonych danych wynika, że prze-

x/ Należy tu wszakże wyjaśnić, że dotychczas u nas nie został praktycznie rozwiązany problem lądowania grup śmigłowców w nocy, w nierozpoznanym i nieoznakowanym terenie.

rzut desantu śmigłowcami jest o wiele mniej zależny od stanu pogody aniżeli przy przetrzucie samolotami i zrzucie desantu na spadochronach.

W podsumowaniu dotychczasowych rozważań należy jeszcze zwrócić uwagę na inne warunki, które mogą determinować pomyślne wykonanie działań desantowych.

Podstawowym warunkiem wykonania taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej armii jest przydzielenie jej z frontu niezbędnej liczby śmigłowców transportowych. Jest to warunek najważniejszy, bo rozstrzygający o możliwości wykonania desantu przez armię w ogóle.

Istotnym warunkiem, decydującym o pomyślnym przetrzucie desantu do rejonu działań bojowych, jest stworzenie możliwości położenia OPL nieprzyjaciela, co można osiągnąć poprzez silne obezwładnienie naziemnych środków tej obrony wzdłuż trasy przelotu desantu, zapewnienie skutecznej osłony desantu z powietrza od uderzeń lotnictwa myśliwskiego, a także dzięki umiejętnemu wyborowi trasy i profilu lotu desantu oraz wykorzystaniu sprzyjających warunków terenowych, atmosferycznych i pory doby do wykonania desantowania.

Kolejnym warunkiem pomyślnego wykonania działań desantowych jest uzyskanie zaskoczenia. Jest to możliwe do osiągnięcia z uwagi na duże trudności, jakie mieć będzie nieprzyjaciel w zakresie wykrycia nie tylko naszych przygotowań do działań desantowych, lecz i w zakresie dostatecznie wczesnego wykrycia i ustalenia czasu i miejsca lądowania naszego desantu, jego siły i charakteru działań. Niewątpliwie można liczyć na szybki sukces taktycznego desantu śmigłowcowego, jeśli wyląduje on nieoczekiwanie dla nieprzyjaciela, bezpośrednio w rejonie obiektu działań i natychmiast po lądowaniu uderzy w sposób zorganizowany na zdeorientowanego przeciwnika.

Warunkiem decydującym o możliwości wykonania desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego, w operacji zaczepnej armii jest także czynnik czasu.^{x/} Chodzi o to, iż w ogniach od szcze-

x/ Problem ten w aspekcie określenia minimum czasu potrzebnego na przygotowanie działań desantowych omówiony jest szczegółowo w rozdziale siódmym niniejszego opracowania.

bla armii do batalionu na przygotowanie i wykonanie działań desantowych niezbędne jest określone minimum czasu, które bezwzględnie musi być wzięte po uwagę przez dowódcę armii przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu desantu. Szczególnie ostro występuje problem czasu w sytuacji, gdy wyniknie nagle, nie przewidziana w planie operacji zaczepnej armii potrzeba użycia taktycznego desantu śmigłowcowego na polu bitwy. Ponieważ potrzeby pola bitwy wymagają, aby czas na wykonanie desantu śmigłowcowego był jak najkrótszy /np. z uwagi na krótki czas przebywania rozpoznanego, ważnego obiektu nieprzyjaciela w jednym rejonie/, dlatego należy w każdych warunkach poszukiwać dróg do jego skrócenia, albowiem dotychczas jest on za długi i nie pozwala na realizację wielu pilnych zadań w operacji zaczepnej armii.

Jednym z warunków bezpiecznego przerzutu taktycznego desantu powietrznego jest umiejętny wybór trasy i profilu lotu.

Przy wyborze trasy lotu należy w pełni wykorzystać maskujące właściwości terenu, jego rzeźbę i pokrycie, utrudniające nieprzyjacielowi wykrycie desantu w czasie przerzutu oraz efektywne wykorzystanie środków OPL. Trasę lotu trzeba też wybierać nad terenem trudnodostępnym, słabo obsadzonym przez jednostki nieprzyjaciela, nad skutecznie obozwardzionymi zgrupowaniami wojsk przeciwnika oraz w lukach jego ugrupowania. Jeżeli zaś zajdzie konieczność przelotu nad rejonami rozmieszczenia wojsk nieprzyjaciela, to należy stosować manewr przeciwniczny /zmięną wysokość, kierunku i prędkości lotu/. Przelot desantu powinien być także wykonany wkrótce po uderzeniach jądrowych lub też podczas aktywnego działania własnego lotnictwa na wojska nieprzyjaciela wzdłuż trasy przelotu. Jednocześnie trasa lotu powinna także ułatwiać prowadzenie szczegółowej orientacji w czasie lotu z desantem i w maksymalnym stopniu zapewniać warunki dokładnego wyjścia na lądowiska wyładowania, a więc powinna przebiegać przez charakterystyczne, dobrze widoczne z powietrza punkty terenowe.

Bardzo znaczne ograniczenie przeciwdziałania nieprzyjaciela na desant podczas przerzutu zapewnia także właściwy wybór profilu /wysokości/ lotu śmigłowców transportowych, uwzględniający warunki terenowe /załącznik nr 19/, rozmieszczenie środków OPL nieprzyjaciela /załącznik nr 18/, warunki atmosferyczne i porę doby. Dla przykładu: przelot desantu

na wysokości rzędu 30-50 m praktycznie eliminuje użycie przez nieprzyjaciela rakiet przeciwlotniczych "Hawk" i lotnictwa myśliwskiego i znacznie ogranicza skuteczność innych środków OPL.

Do istotnych warunków pomyslnego wykonania taktycznego desantu śmigłowcowego należy także zaliczyć: dobre wyszkolenie i przygotowanie pododdziałów desantu oraz ich wysoki stan moralno-polityczny, nieprzerwane rozpoznanie i dowodzenie, dobrze zorganizowane współdziałanie oraz wszechstronne zabezpieczenie materiałowe. Ważną sprawą jest wreszcie wyładowanie poszczególnych elementów ugrupowania bojowego desantu w wyznaczonym miejscu i czasie, które zależnie od charakteru obiektu oraz rozmieszczenia sił nieprzyjaciela może być wykonane bezpośrednio w rejonie obiektu, w jego pobliżu lub w pełnej odległości. Jednakże zawsze należy dążyć do tego, aby lądowanie desantu odbywało się bezpośrednio w rejonie obiektu uprzednio obezwładnionego uderzeniem jądrowym lub środkami klasycznymi, co z pewnością ułatwi szybkie jego zniszczenie lub opanowanie.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚMIGŁOWCÓW TRANSPORTOWYCH ORAZ ZASADY ŁADOWANIA I WYŁADOWANIA DESANTU

1. Charakterystyka śmigłowców transportowych

Do przerzutu taktycznego desantu w operacji zaczepnej armii mogą być użyte będące obecnie w jednostkach lotniczych naszych sił zbrojnych śmigłowce transportowe typu Mi-4 i Mi-8, a ponadto śmigłowce transportowe typu Mi-6, występujące w jednostkach lotniczych sojuszniczej Armii Radzieckiej.

Charakteryzując śmigłowce transportowe należy przede wszystkim już na wstępie stwierdzić, iż posiadają one szereg cennych zalet. Do najważniejszych z nich z punktu widzenia potrzeb pola walki można zaliczyć:

- łatwość przystosowania się do warunków i właściwości działań wojsk lądowych oraz łatwość organizacyjnego łączenia pododdziałów śmigłowców z pododdziałami wojsk lądowych;

- coraz większy, w miarę rozwoju technicznego, użyteczny udźwieg oraz coraz większa prędkość przelotowa śmigłowców transportowych, co umożliwia dokonywanie przerzutów wojsk wraz ze sprzętem oraz dowóz środków materiałowych na znaczne od-

ległości w krótkim czasie;

- możliwość wykonania lotu na minimalnych wysokościach /10-15 m nad przeszkodami/ i w warunkach ograniczonej widoczności; ułatwia to śmigłowcom pokonanie OPL nieprzyjaciela oraz sprzyja uzyskaniu zaskoczenia;

- pionowy start i lądowanie, które umożliwiają wykonywanie przez śmigłowce zadań nawet w trudnodostępnym terenie;

- praktyczna przydatność śmigłowców do wykonywania różnorodnych zadań na polu walki wynikająca z ich lotno-taktycznych właściwości.

Wymienione zalety pozwalają zaliczyć śmigłowce do bardzo dobrych środków transportu na współczesnym polu bitwy. W niektórych sytuacjach są one uważane za wprost niezastąpione przez jakiegokolwiek inne środki transportu, w tym i powietrznego.

Jednakże śmigłowce mają i swoje strony ujemne, o których należy pamiętać planując ich wykorzystanie. Należą do nich głównie: wrażliwość na ogień środków przeciwlotniczych, mała odporność na uderzenia bronią jądrową i innymi klasycznymi środkami rażenia, a ponadto duże zużycie paliwa, co znacznie ogranicza ich zasięg i udźwig użyteczny.

Szczegółowe dane taktyczno-techniczne śmigłowców transportowych, taktyczny promień ich działania oraz typowe warianty załadunku przedstawiają załączniki nr 8 i 9.

Jeśli chodzi o śmigłowiec Mi-4, to jest on przyjmowany jako lekki śmigłowiec transportowy przeznaczony do przewożenia ludzi /do 12 żołnierzy/, lekkiego sprzętu bojowego i środków materiałowych /o ciężarze do 1,6 t/ oraz do innych zadań transportowych. Jako śmigłowiec starszego typu jest on obecnie wycofywany z uzbrojenia jednostek lotniczych.

Mi-8 jest średnim śmigłowcem transportowym. Może on maksymalnie przewieźć do 24 żołnierzy lub ładunek w postaci uzbrojenia i środków materiałowych o ciężarze do 4 t.

Z powodu niedużego udźwigu oraz małych rozmiarów ładowni zarówno śmigłowiec Mi-4, jak i Mi-8 nie mogą dokonać przerzutu środków transportowych batalionu piechoty, w tym zwłaszcza transporterów opancerzonych, oraz dział kalibru 122 mm.

Śmigłowce Mi-4 oraz Mi-8 mogą lądować na nie przygotowanych lądowiskach o ograniczonych rozmiarach oraz w trudno dostępnym terenie i wykonywać loty w trudnych warunkach atmosferycznych i w nocy.

W porównaniu z dwoma omówionymi typami śmigłowców, śmigłowiec Mi-6 jest ciężkim środkiem transportu powietrznego. Może on zabrać do 60 żołnierzy z osobistym wyposażeniem lub przewieźć ładunki o ciężarze do 12 t, /paliwo w kenistrach i beczkach o ogólnym ciężarze do 8 t/. Do załadowania lub wyładowania ciężkiego sprzętu śmigłowiec ten posiada wyciągarkę elektryczną o sile ciągu 12 t. Sprzęt do wagi 8 t, który nie mieści się ze względu na rozmiary w kabine ładunkowej może być przewożony na podwieszeniu zewnętrznym.

Taktyczny promień działania, śmigłowców transportowych, średnio w granicach od 200 do 300 km /z dodatkowymi zbiornikami paliwa/, pozwala na przerzut taktycznych desantów śmigłowcowych w operacji zaczepnej armii w zasadzie bez ograniczeń z punktu widzenia głębokości desantowania.

Pewne trudności przy przetrzucie desantu wynikać mogą natomiast z powodu różnej prędkości przelotowej wynoszącej dla śmigłowca Mi-4: 140 km na godz., dla Mi-8: 210 km, zaś dla śmigłowca uzbrojonego typu Mi-2: 170-180 km.

W przypadku bowiem udziału w przetrzucie desantu wszystkich wymienionych typów śmigłowców prędkość przelotu musiałaby być z konieczności dostosowana do najniższej prędkości śmigłowca Mi-4, co oczywiście z wielu względów natury taktycznej jest niewskazane.

2. Wybór i charakterystyka rejonów załadowania i lądowania desantu.

Dla załadowania desantu wyznacza się rejon załadowania w którym wybiera się lądowiska dla załadowania ludzi i sprzętu bojowego poszczególnych elementów ugrupowania desantu. W ramach lądowisk wybiera się z kolei punkty przyziemne dla poszczególnych śmigłowców.

W celu maksymalnego skrócenia czasu na przygotowanie działań desantowych należy przyjąć jako zasadę, że rejon, w którym znajduje się wyznaczony do desantowania pododdział piechoty jest jednocześnie rejon^{em} załadowania desantu. Należy też wybrać w tym rejonie lądowiska załadowania i skierować bezpośrednio na te lądowiska śmigłowce transportowe z lotniska bazowania. Powyższe rozwiązanie jest możliwe, ponieważ w każdym niemalże rejonie rozmieszczenia wojsk desantu na zachodnim TDW istnieją niezbędne warunki lądowania śmigłowców. Ocenia

się, że tylko w sporadycznych przypadkach, nie podyktowanych bynajmniej względami terenowymi lecz konkretną sytuacją bojową, zajdzie potrzeba wyznaczania rejonu załadowania poza rejonem rozmieszczenia pododdziałów desantu.

Rejon załadowania powinien być położony w odległości 30-50 km od przedniego skraju, to jest poza zasięgiem artylerii klasycznej i atomowej oraz wyrzutni raketowych "Honest John" nieprzyjaciela. Dowódca /szef sztabu/ desantu wspólnie z dowódcą pułku /eskadry/ śmigłowców transportowych lub jego przedstawicielem, kierując się określonymi wymogami, wybierają w terenie lądowiska możliwie blisko rozmieszczenia poszczególnych pododdziałów desantu. Przy wyborze ilości lądowisk w rejonie załadowania należy kierować się zasadą, aby na jednym lądowisku ładować nie więcej niż jedną wzmocnioną kompanię lub zgrupowanie bojowe zgodnie z tabelą załadowania desantu. Rejon załadowania desantu w sile batalionu piechoty przedstawiony jest na schemacie - załącznik nr 15.

Lądowiska dla śmigłowców wybiera się w terenie równym, suchym, z dala od wysokich budowli i linii energetycznych wysokiego napięcia. Dla eskadry w składzie 12 śmigłowców Mi-8, przy zachowaniu odległości między poszczególnymi śmigłowcami około 100 m, potrzebny jest rejon o wymiarach 300 m na 250 m, który zapewnia możliwość równoczesnego startu śmigłowców. W terenie pofałdowanym i w warunkach nocnych, a także dla eskadry śmigłowców typu Mi-6 rejon ten powinien być większy, o wymiarach 500 m na 300 m.

Pomiędzy poszczególnymi lądowiskami powinny być zachowane odległości w granicach od 1,5 do 2 km. Wielkość rejonu załadowania wzmocnionego batalionu piechoty będzie więc różna i zależna głównie od warunków terenowych. Średnio powierzchnia tego rejonu może wynosić od 4 do 8 km².

Wybrane lądowiska oznakowuje się zgodnie z wytycznymi przedstawiciela pułku śmigłowców transportowych przez żołnierzy rzutu kołowego desantu pod nadzorem ich dowódcy. Najczęściej dla oznakowania w dzień używa się chorągiewek, a w nocy stosuje się oświetlenie. Miejsca przyziemienia poszczególnych śmigłowców w ramach lądowiska celowo jest oznaczać przy pomocy chorągiewek, piasku, wapna itp.

Rejon lądowania desantu na tyłach nieprzyjaciela /załącz-

nik nr 16/ wyznacza dowódca wysyłający desant, zaś szczegółowego wyboru lądowisk dla śmigłowców na podstawie mapy dokonuje dowódca desantu wspólnie z dowódcą pułku śmigłowców transportowych lub jego przedstawicielem. Miejsca przyziemienia śmigłowców w rejonach lądowania samodzielnie wybierać będą załogi śmigłowców po przerzucie desantu i lądować w ustalonej kolejności.

Zależnie od oceny ogółu warunków w rejonie działań bojowych desantu oraz planowanego sposobu użycia poszczególnych elementów ugrupowania bojowego desantu, lądowiska mogą być wybierane dla każdego z tych elementów bezpośrednio w rejonie działań bojowych lub w jego pobliżu.^{x/} Powinny one odpowiadać tym samym wymaganiom co lądowiska w rejonie załadowania. Z reguły należy wybierać oprócz lądowisk głównych również lądowiska zapasowe.

3. Zasady ładowania i wyładowania ludzi, sprzętu bojowego i środków materiałowych

Umiejętne i szybkie załadowanie oraz wyładowanie ze śmigłowców transportowych ludzi, sprzętu bojowego i środków materiałowych - zwłaszcza na tyłach nieprzyjaciela w trudnych warunkach atmosferycznych, terenowych i w nocy - wymaga znajomości pewnych zasad, które należy przestrzegać przy ładowaniu i wyładowywaniu pododdziałów desantu.

Ogólnie obowiązującą zasadą jest, że do śmigłowców ładuje się sprzęt bojowy wraz z obsługami, a środki materiałowe wraz z grupą żołnierzy odpowiedzialną za ich załadowanie i wyładowanie. Następnie ładuje się oddzielnie do śmigłowców tę część stanu osobowego desantu, którą nie ładuje się wraz ze sprzętem lub środkami materiałowymi. Ponieważ na załadowanie ludzi do śmigłowców potrzeba tylko kilku minut, a na załadowanie i umocowanie sprzętu bojowego - około 20 min. /w śmigłowcu Mi-8/, stąd stan osobowy należy ładować w ostatniej kolejności, jednakże z takim wyliczeniem, aby jednocześnie zakończyć zała-

x/ Zależec to będzie od sposobu użycia taktycznego desantu śmigłowcowego, który może lądować bezpośrednio na obiekt /zwłaszcza gdy nie jest on broniony/, w pobliżu obiektu lub z dala od obiektu.

dowanie całości desantu.

Wyładowanie stanu osobowego desantu może się odbyć po lądowaniu śmigłowców, a w razie niemożności przyziemienia - z zawisu na minimalnej wysokości nad ziemią. Ponieważ wyładowanie to będzie przebiegać przy pracujących silnikach, żołnierze desantu muszą przestrzegać ściśle warunki bezpieczeństwa.

Sposób załadowania i wyładowania sprzętu bojowego oraz środków materiałowych zabieranych przez desant powinien być następujący. Na umówiony sygnał sprzęt bojowy i samochody ze środkami materiałowymi podjeżdżają do śmigłowców, do których mają być ładowane. Załadunek odbywa się przez tylny luk pod nadzorem dowódcy załogi śmigłowca lub drugiego pilota. Samochody /ciągniki/ wjeżdżają do śmigłowców po trapach i zatrzymują się w wyznaczonym miejscu w kabynie ładunkowej śmigłowca. Po ustawieniu sprzętu /ładunku/ w nakazanym miejscu w kabynie ładunkowej śmigłowca, mocuje się go do odpowiednich uchwyty tak, aby w czasie startu, lotu i podczas lądowania nie nastąpiło jego przesunięcie wewnątrz kabiny. Mogłoby to bowiem spowodować zmianę wyważenia śmigłowca poza dopuszczalne granice, co grozi katastrofą. Wyładunek rozpoczyna się na rozkaz dowódcy śmigłowca natychmiast po przyziemieniu śmigłowca, w odwrotnej kolejności do załadunku. Samochody i sprzęt bojowy na kołach, po zjechaniu z trapów, powinny zmienić kierunek w prawo i oddalić się na bezpieczną odległość od śmigła ogonowego. Tak załadunek, jak i wyładunek ciągniętego sprzętu bojowego i środków materiałowych umieszczonych na wózkach odbywają się przy pomocy elektrycznych urządzeń załadowniczych i wyładowniczych zamontowanych na śmigłowcach.

Ewakuację rannych i chorych z rejonu działań bojowych taktycznego desantu można prowadzić wyłącznie za pomocą śmigłowców. W tym celu wykorzystuje się śmigłowce sanitarne lub śmigłowce transportowe po wykonaniu przez nie dowozu określonego ładunku dla desantu. Po wyładowaniu ze śmigłowców transportowych dostarczonego ładunku, należy przystosować je do przewozu w drodze powrotnej rannych i chorych. Polega to na ustawieniu w kabinach ładunkowych śmigłowców Mi-8 odpowiednich stojaków, montując z nich cztery sekcje po troje noszy w każdej sekcji. Rannych i chorych układa się na noszach głową w kierunku lotu. Dla zapewnienia opieki szczególnie ciężko ran-

nym i chorym w każdym śmigłowcu z rannymi powinien lecieć sanitariusz lub pielęgniarka z torbą sanitarną i aparatem tlenowym na 10 osób. Zadanie na ewakuację rannych i chorych należy postawić dowódcy pododdziału śmigłowców transportowych /dowódcy załogi śmigłowca/ razem z zadaniem zasadniczym na dowóz dla desantu określonego ładunku.

V. MOŻLIWOŚCI ARMII W ZAKRESIE WYKONANIA TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO

Możliwości armii w zakresie wykonania taktycznego desantu śmigłowcowego określone są jej możliwościami realizacji całego szeregu przedsięwzięć, głównie takich, jak:

- wydzielenia niezbędnych sił i środków do składu desantu;
- wydzielenia niezbędnej liczby śmigłowców transportowych do przerzutu desantu;
- wszechstronnego zabezpieczenia desantowania i walki desantu po lądowaniu, zwłaszcza w zakresie skutecznej obrony przeciwlotniczej;
- przygotowania desantowania i wsparcia walki desantu po lądowaniu przez wojska rakietowe, artylerię i lotnictwo;
- rozpoznania trasy lotu i obiektu działań desantu oraz obiektów uderzeń dla jądrowych i klasycznych środków rażenia.

W rozdziale trzecim stwierdziliśmy, że armia posiada pełne możliwości w zakresie wydzielenia niezbędnych sił i środków do składu desantu zarówno z dywizji pierwszego, jak i drugiego rzutu operacyjnego. Może ona także zapewnić, w ramach własnych, potrzebne dane z rozpoznania do organizacji działań desantowych, a ponadto poczynić odpowiednie zabiegi z dziedziny maskowania i walki radioelektronicznej.

Wstępna analiza możliwości armii w zakresie organizacji działań desantowych taktycznego desantu śmigłowcowego wskazuje na skomplikowaną i trudną sprawę w zakresie zapewnienia skutecznej obrony przeciwlotniczej pododdziałom desantu oraz ogniowego przygotowania przelotu i wsparcia walki desantu po lądowaniu. Powyższe problemy, a także problem wydzielenia śmigłowców transportowych do przerzutu desantu wymagają więc szerszego omówienia.

1. Możliwości w zakresie przerzutu taktycznego desantu śmigłowcowego

Obecnie armia nie dysponuje śmigłowcami do przerzutu taktycznego desantu bowiem eskadry pułku lotnictwa wojsk lądowych /plwl/ w czasie wojny działać będą na rzecz poszczególnych związków taktycznych, a w dyspozycji dowódcy armii pozostanie tylko eskadra łącznikowa. Ewentualne użycie plwl w całości do przerzutu desantu jest niewskazane, ponieważ:

- po pierwsze, dowódca armii musiałby zabrać w czasie walki eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych z podległych dywizji, w tym również i z dywizji pierwszego rzutu operacyjnego;

Po drugie, udźwig użyteczny uzbrojonego śmigłowca Mi-2 z dodatkowymi zbiornikami wynosi zaledwie 400 kg, czyli cały pułk mógłby przerzucić w jednym rejsie tylko około 20 t, kiedy ogólny ciężar desantu w sile wzmocnionego batalionu piechoty wynosi od około 120 do 150 t /załącznik nr 10/.

Śmigłowce z eskadr rozpoznawczo-łącznikowych i eskadry łącznikowej plwl oprócz zadań z dziedziny dowodzenia i rozpoznania mogą być wykorzystane przez dowódców dywizji do przerzutu grup specjalnych, a w sytuacjach wyjątkowych do przerzutu taktycznego desantu w sile do plutonu piechoty. Tak więc, aby armia mogła dokonać przerzutu taktycznego desantu w sile batalionu musi otrzymać z frontu przydział minimum jednego pułkolotu śmigłowców transportowych /pśt z armii lotniczej frontu/.

Obecnie pśt posiada dwie eskadry po 12 śmigłowców Mi-8 i eskadrę w składzie 12 śmigłowców Mi-4 /załącznik nr 5/. Możliwości załadowcze pułku, w pełni ukompletowanego w śmigłowce oraz przy uwzględnieniu norm udźwigu śmigłowców zawartych w załączniku nr 8, wynoszą:

- przy ładunku normalnym: 60 t,
- przy ładunku maksymalnym: 87 t,
- przy ograniczonej ilości paliwa: 115 t.

Wymienione możliwości udźwigu pśt wyrażone w tonach są w praktyce mniejsze, bowiem z reguły nie można w pełni wykorzystać udźwigu poszczególnych śmigłowców chociażby z uwagi na gabaryty ładowanego sprzętu, konieczność przestrzegania zasad natury organizacyjnej i taktycznej przy ładowaniu ludzi, sprzętu bojowego oraz środków materiałowych. Udźwig pśt moż-

liwia więc jedynie przerzut w jednym rejsie taktycznego desantu w sile do batalionu z bardzo ograniczonymi środkami wzmocnienia, bez sprzętu ciężkiego. Dane techniczno-taktyczne śmigłowców transportowych będących aktualnie na uzbrojeniu pśt frontu umożliwiają przerzut taktycznego desantu śmigłowcowego na znaczną głębokość - do 150 km, na przelot desantu na małej wysokości w granicach 30-50 m oraz w trudnych warunkach atmosferycznych i w nocy, a ich uzbrojenie rakietowe i strzeleckie - obezładnienie w sprzyjających warunkach środków ogniowych nieprzyjaciela podczas przelotu i lądowania desantu.

Minimalny czas na przygotowanie desantowania taktycznego desantu przez pśt wynosi średnio 5 godz., przy czym rekonesans rejonu załadowania desantu musi być przeprowadzony w dzień. Jednakże czas ten może być znacznie skrócony do około 2 godz., jeśli zadanie do przerzutu desantu pśt otrzyma w przeddzień desantowania. Gotowość do kolejnego lotu pśt może odciągnąć w ciągu 2 godz., a w przypadku konieczności załadowania rakiet - za

W związku ze stale rosnącymi potrzebami wojsk armii w zakresie wykonywania taktycznych desantów śmigłowcowych i z coraz powszechniejszym zastosowaniem śmigłowców do wykonania różnych zadań na współczesnym polu walki, w najbliższej pięcioletce i w latach osiemdziesiątych przewidywany jest dalszy rozwój uzbrojenia oraz reorganizacja jednostek śmigłowców transportowych. Przewiduje się, między innymi:

- włączenie w skład pśt eskadry śmigłowców szturmowych w liczbie 18 Mi-2 oraz zwiększenie składu każdego klucza w eskadrach śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych do liczby 4 Mi-2;

- zwiększenie składu pśt o 16 śmigłowców Mi-8 w miejsce wychodzących z uzbrojenia śmigłowców Mi-4;

- wprowadzenia do uzbrojenia jednostek lotniczych nowego typu śmigłowca Mi-3 w miejsce dotychczas produkowanego Mi-2, o lepszych od niego parametrach użytkowych i udźwigu około 1,5 t.

Wychodząc z potrzeb współczesnego pola bitwy oraz przewidywanego rozwoju śmigłowców transportowych, uważa się za wskazane, ażeby:

- eskadrę Mi-4 we frontowym pśt zastąpić eskadrę w składzie 10 śmigłowców klasy Mi-6, wówczas udźwig pułku wzrósłby do

150 t, a udźwig i wymiary kabiny i luku ładunkowego tych śmigłowców pozwoliłyby na przerzut również cięższego sprzętu desantu;

- sformować z mającego wejść do produkcji śmigłowca Mi-3 pułki armijne o ogólnym udźwigu rzędu 60-70 t.

Powyższe rozwiązania zapewniłyby możliwość przerzutu przez frontowy pęt taktycznego desantu w sile batalionu z odpowiednimi środkami wzmocnienia, a przez armijny pęt - przerzutu desantu w sile do wzmocnionej kompanii piechoty oraz zaspokojenie wielu innych potrzeb armii w transporcie lotniczym, np. dowóz rakiet i głowic jądrowych.

2. Możliwości w zakresie obrony przeciwlotniczej taktycznego desantu śmigłowcowego

Na podstawie oceny możliwości bojowych lotnictwa nieprzyjaciela można stwierdzić, że taktyczny desant śmigłowcowy może być zagrożony atakami z powietrza podczas wszystkich etapów swojego działania. Jak wynika z analizy rozmiarów i charakteru zagrożenia desantu uderzeniami z powietrza oraz możliwości i warunków przeciwstawienia się im, obszarem wymagającym szczególnie skutecznej obrony przeciwlotniczej jest przelot i lądowanie. Skoncentrowane uderzenie lotnictwa nieprzyjaciela w końcowym etapie przelotu, zwłaszcza w trakcie lądowania, może w ogóle zadecydować o powodzeniu całego przedsięwzięcia.

To możliwe różnorodne i silne przeciwdziałanie środków napadu powietrznego nieprzyjaciela oraz specyfika działań taktycznego desantu śmigłowcowego, realizującego zadania na rzecz armii, wymagają skutecznej OPL desantu i zaangażowania zarówno dywizyjnych, jak i armijnych sił i środków OPL oraz lotnictwa myśliwskiego. Stosownie do potrzeb i sytuacji armia może wykorzystać do osłony desantu:

- część sił lotnictwa myśliwskiego przydzielonego jej z frontu na danym dzieł operacji w postaci limitu samolotów;

- armijne oddziały rakiet i artylerii przeciwlotniczej;

- niektóre dywizyjne pułki artylerii przeciwlotniczej oraz pułkowe pododdziały przeciwlotnicze;

- niektóre armijne i dywizyjne pododdziały radiotechniczne

Możliwości i sposób użycia wymienionych sił i środków OPL na rzecz taktycznego desantu śmigłowcowego w poszczególnych okresach działań desantowych mogą być następujące.

Do bezpośredniej osłony desantu w rejonie załadowania może być użyty pułk artylerii przeciwlotniczej dywizji, ewentualnie część sił pułku artylerii przeciwlotniczej armii lub bateria przeciwlotnicza pułku, z którego przechodzi desantowany batalion. Wyznaczone siły rozwijają się bateriami /plutonami/ w pobliżu poszczególnych lądowisk załadowania desantu i utrzymują gotowość bojową nr 1 od momentu przybycia własnych śmigłowców aż do ich odlotu poza strefę skutecznego ognia przeciwlotniczego. W sprzyjających warunkach i w zależności od stopnia zagrożenia atakami z powietrza w bezpośredniej osłonie pododdziałów desantu oraz lądujących śmigłowców na lądowiskach załadowania może również uczestniczyć pluton przeciwlotniczy desantowanego batalionu.

Osłonę desantu na dalszych podejściach do rejonu załadowania armia może zapewnić siłami pułku rakiet przeciwlotniczych oraz lotnictwem myśliwskim w ramach przydzielonego jej limitu. W tym celu nie dokonuje się w zasadzie żadnych zmian w ugrupowaniu bojowym armijnego pułku rakiet przeciwlotniczych, lecz na okres załadowania desantu i przelotu przez strefę skutecznego ognia przeciwlotniczego utrzymuje się w gotowości bojowej nr 1 trzy-cztery baterie ogniowe pułku. Osłona ta może być wzmocniona dodatkowo siłami pary klucza samolotów myśliwskich dyżurujących na lotnisku w gotowości bojowej nr 1.

Jeśli rejon załadowania desantu położony jest poza zasięgiem skutecznego ognia pułku rakiet przeciwlotniczych, na czas załadowania desantu wyznacza się parę-klucz samolotów myśliwskich do dyżurowania w powietrzu oraz parę-klucz samolotów myśliwskich do dyżurowania na lotnisku w gotowości bojowej nr 1.

W osłonie desantu podczas przelotu nad własnym terytorium mogą uczestniczyć wszystkie oddziały i pododdziały przeciwlotnicze armijne i dywizyjne rozwinięte w pasie jego przelotu. W tym celu od wystartowania śmigłowców, po załadowaniu desantu, aż do odwołania powinny one utrzymywać wszystkie lub większość swoich sił w gotowości bojowej nr 1. Ich działalność może być potęgowana przez lotnictwo myśliwskie w sile para-klucz z dyżurowania w powietrzu w strefie położonej nad własnym terenem w pobliżu rubieży styczności bojowej wojsk.

W okresie przelotu desantu nad terenem przeciwnika oraz podczas lądowania główny ciężar osłony desantu przed atakami

lotnictwa nieprzyjaciela spoczywa na lotnictwie myśliwskim. Jakie mogą być potrzeby i użycie tego lotnictwa?

Celem skutecznego przeciwstawienia się działaniom lotnictwa nieprzyjaciela, należy skierować do walki z jego samolotami /śmigłowcami/ co najmniej taką samą liczbę własnych myśliwców. Jeśli więc w okresie lądowania desantu oczekuje się uderzenia nieprzyjaciela w sile do eskadry samolotów, to w tym czasie należy posiadać blisko 20 własnych samolotów myśliwskich w powietrzu, w rejonie lądowania i na podejściach do niego. Przykładowe narastanie sił lotnictwa myśliwskiego w osłonie desantu śmigłowcowego w zależności od stopnia zagrożenia atakami lotnictwa przeciwnika ilustruje schemat - załącznik nr 26.

Głębokość desantowania wiąże się bezpośrednio z czasem, w którym desant wymaga osłony przez lotnictwo myśliwskie. Zależność tę przedstawia tabela - załącznik nr 25. Zwiększenie wymaganego czasu osłony pociąga za sobą konieczność wydzielenia większej ilości wylotów myśliwców, ponieważ dysponują one ograniczonymi możliwościami dyżurowania w powietrzu.

Zwiększenie głębokości desantowania ponad 50 km znacznie utrudni działalność bojową myśliwców i ograniczy ich skuteczność, bowiem zmusza ich do działania poza własnym polem radiolokacyjnego wykrywania i naprowadzania oraz poza zasięgiem środków łączności radiowej zapewniającej dowodzenie nimi w powietrzu. W rezultacie, zwiększenie głębokości desantowania ponad 50 km wymaga nie tylko powiększenia liczby wylotów lotnictwa myśliwskiego wydzielonego do osłony desantu, ale również zmiany sposobu jego działania z dyżurowania w powietrzu na mniej ~~skuteczny~~ efektywny, jakim jest samodzielne poszukiwanie i zwalczanie celów powietrznych oraz stosowania retranslacji w dowodzeniu nim, co w sumarycznym efekcie znacznie zmniejsza skuteczność osłony i w konsekwencji może postawić w wątpliwość uzyskanie powodzenia przez desant śmigłowcowy.

Działając w zasięgu własnego pola radiolokacyjnego wykrywania i naprowadzania myśliwce osłaniające desant podczas przelotu i lądowania powinny dyżurować na wysokościach od 500 do 1000 m w 1-2 strefach wysuniętych 20-30 km w przód w stosunku do miejsca znajdowania się /lądowania/ desantu oraz w strefie położonej bezpośrednio nad rejonem lądowania. Część sił jako odwód może znajdować się w strefie dyżurowania nad własnym

terenem. Przykładowe rozmieszcze stref dyżurowania myśliwców podczas osłony desantu w wariancie działania we własnym polu radiolokacyjnym przedstawia schemat - załącznik nr 27.

W czasie działań poza zasięgiem pola radiolokacyjnego wykrywania i naprowadzania część myśliwców w trakcie lądowania desantu prowadzi samodzielne poszukiwanie w strefach położonych na kierunkach prawdopodobnych nalotów lotnictwa przeciwnika w odległości 20-30 km od rejonu wylądowania z zadaniem wykrywania samolotów nieprzyjaciela i powiadamiania o nich zasadniczej grupy samolotów myśliwskich, która znajduje się bezpośrednio nad rejonem wylądowania desantu. Część myśliwców może też dyżurować w powietrzu, na wysokości 3-5 km nad własnym terenem, pełniąc rolę odwodu. Wariant działania myśliwców w osłonie desantu podczas lądowania poza zasięgiem własnego pola radiolokacyjnego wykrywania i naprowadzania ilustruje schemat - załącznik nr 28.

Omówione potrzeby w zakresie osłony z powietrza desantu podczas przelotu przez lotnictwo myśliwskie mogą znacznie przekroczyć przydzielony armii limit samolotów lotnictwa myśliwskiego na dany dzień operacji.

Dlatego do walki z przeciwnikiem powietrznym w czasie przelotu należy wykorzystać również część broni strzeleckiej żołnierzy przewożonych przez śmigłowce. Jak potwierdzają doświadczenia, dobrze zorganizowany ogień broni piechoty prowadzony ze śmigłowców może razić cele powietrzne na odległości do 1500-2000 m w sektorze pionowym 45° - 60° .

W okresie prowadzenia działań bojowych w osłonie desantu przed uderzeniami z powietrza będą brały udział przede wszystkim siły i środki pododdziałów desantu: pluton przeciwlotniczy batalionu i część broni maszynowej pododdziałów piechoty.

Pluton przeciwlotniczy użyty będzie z reguły całością sił do osłony głównego zgrupowania batalionu. Następnie w zależności od zadania bojowego desantu może on być wykorzystany do osłony opanowanego obiektu /np. mostu, lotniska, węzła dróg itd/.

Z uwagi na samodzielny charakter działań bojowych i możliwość intensywnego oddziaływania lotnictwa nieprzyjaciela pluton przeciwlotniczy powinien zabrać ze sobą 1,5 jo amunicji przeciwlotniczej i 16-24 rakiet przeciwlotniczych S-2M, tj. ty-

le ile pozwalają mu na to jego etatowe środki transportowe. Ilość zabieranej amunicji oraz środki transportowe występujące w plutonie przeciwlotniczym decydują o tym, że do przerzutu żołnierzy i broni przeciwlotniczej plutonu potrzeba wyznaczyć 3 śmigłowce Mi-6 lub 6 śmigłowców Mi-8. W przypadku ograniczonej liczby śmigłowców można zrezygnować z zabrania armat przeciwlotniczych ZU-23-2 batalionu, wzmacniając ewentualnie obronę przeciwlotniczą desantu drużyną strzelców-przeciwlotników z innego batalionu lub pułku. Wówczas do przerzutu dwóch drużyn strzelców-przeciwlotników potrzeba będzie nie więcej niż 4 śmigłowce Mi-8.

Działalność plutonu przeciwlotniczego w osłonie desantu będzie potęgowana ogniem broni maszynowej pododdziałów piechoty na ogólnych zasadach.

Oslonę batalionu po wylądowaniu, zwłaszcza po opanowaniu nakazanego obiektu, może również w niektórych wypadkach zapewniać lotnictwo myśliwskie działające równocześnie w osłonie zgrupowania uderzeniowego armii.

3. Możliwości w zakresie przygotowania desantowania i wsparcia walki taktycznego desantu śmigłowcowego po lądowaniu

Do ogniowego zabezpieczenia desantowania i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowcowego armia może wykorzystać: brygadę rakiet operacyjno-taktycznych /EROT/, dywizjony rakiet taktycznych /drt/, jednostki artylerii rozmieszczone w rejonie przelotu desantu nad linią frontu oraz lotnictwo myśliwsko-szturmowe /LMSz/ w przydzielonego jej limitu na operację zaczepną. W razie przydzielenia jej określonego limitu śmigłowców szturmowych, może je także użyć do bezpośredniego zabezpieczenia działań desantowych.

Konkretne potrzeby armii w zakresie użycia wymienionych sił i środków zależą będą przede wszystkim od istniejącej sytuacji na polu bitwy oraz wynikającego stąd zakresu zadań mających na celu:

- wzbronienia nieprzyjacielowi uderzeń jądrowych i lotniczych na desant w rejonie załadowania;
- zapewnienia swobody przelotu i lądowania desantu;
- wzbronienia nieprzyjacielowi oddziaływania na desant podczas lądowania;
- wsparcia walki desantu po lądowaniu.

Wzbronienia nieprzyjacielowi uderzeń jądrowych na desant w rejonie załadowania można osiągnąć przez zwalczanie środków napadu jądrowego nieprzyjaciela uderzeniami ABROT i dywizjonów rakiet taktycznych w ramach ogólnego systemu zwalczania tych środków w operacji zaczepnej armii.

Zapewnienie swobody przelotu i lądowania można osiągnąć poprzez:

- uderzenia jądrowe na te odwoły nieprzyjaciela, w których zasięgu ogniowym może się znaleźć desant w czasie przelotu /w sprzyjających warunkach na siły nieprzyjaciela na przednim skraju/ oraz na te odwoły, które mogłyby przeciwdziałać desantowi w czasie lądowania i osiągnięcia przez desant gotowości do działań bojowych;

- ogniowe /artyleryjskie i lotnicze/ przygotowanie przelotu desantu dla dezorganizacji systemu dowodzenia wojskami i środkami OPL nieprzyjaciela oraz obezwładnienia tych jego środków, które mogłyby utrudnić przelot, lądowanie i osiągnięcie gotowości desantu do działań bojowych.

Uderzenia jądrowe na odwoły nieprzyjaciela wzdłuż trasy przelotu i w pobliżu rejonu lądowania mogą także wykonać dywizjony rakiet taktycznych dywizji, znajdujących się na kierunku przelotu desantu oraz ABROT. W warunkach niestosowania broni jądrowej zadania te powinno wykonać lotnictwo /LMSz oraz śmigłowce szturmowe/, a także artyleria w ramach swego zasięgu ognia.

Zakres zadań artylerii w przygotowaniu przelotu desantu może być bardzo różny. Na przykład jeśli nie wykona się uderzeń jądrowych na pierwszą pozycję obrony nieprzyjaciela, niezbędne jest wówczas posiadanie 6-9 dywizjonów artylerii. Taka ilość artylerii pozwala na zastosowanie krótkiego, ale silnego artyleryjskiego przygotowania przelotu. Utworzenie jednak takiego zgrupowania artylerii jest trudnym problemem. Zastosowanie innych rozwiązań /np. kolejne obezwładnienie obiektów i użycie pocisków dymnych/ pozwoli zmniejszyć potrzeby w artylerii do 4-6 dywizjonów. Tę ilość artylerii można uzyskać z części artylerii dywizji pierwszego rzutu będącej na kierunku przelotu desantu, z części artylerii sąsiednich dywizji przez manewr ogniem, a częściowo i sprzętem, oraz ewentualnie przez wprowadzenie i rozwinięcie oddziałów artylerii z drugiego rzutu operacyjnego armii. W razie wykonania uderzenia jądrowego

wego na pierwszą pozycję obrony nieprzyjaciela, zadania artyleryjskiego przygotowania przelotu będzie w stanie zrealizować artyleria dywizji działającej na kierunku przelotu desantu.

W przygotowaniu przelotu desantu lotnictwo powinno przejąć zadania będące poza zasięgiem artylerii. Należy przy tym wykorzystać LMSz głównie do obezwładnienia baterii "Hawk" i artylerii przeciwlotniczej, a śmigłowce szturmowe, z uwagi na ich właściwości - do obezwładnienia środków przeciwlotniczych pododdziałów wojsk lądowych.

Lądowanie oraz wsparcie walki desantu wymaga użycia przede wszystkim wojsk rakiетowych i lotnictwa.

W ogniowym przygotowaniu lądowania desantu może wziąć udział kilka eskadr LMSz. Poza tym śmigłowce szturmowe mogą dozorować nad rejonem lądowania i zwalczać nowe wykryte cele nieprzyjaciela, a po lądowaniu desantu - bezpośrednio wspierać jego działania bojowe.

Artyleryjskie wsparcie działań bojowych desantu w pierwszej fazie może odbyć się własnymi środkami desantu. W miarę rozwoju walki desant, który znajduje się w zasięgu ognia artylerii, powinien być wsparty siłami 1-2 dywizjonów artylerii z dywizji nacierającej na kierunku działania desantu. Artyleria wojsk nacierających od czoła powinna realizować dwa podstawowe zadania: zwalczać artylerię i moździerze najbardziej dokuczliwe dla desantu oraz bezpośrednio wspierać walkę pododdziałów desantu. Do tego celu trzeba będzie użyć przede wszystkim sprzęt dalekonośny /122 mm A, wyrzutnie BM-21/.

Z omówionych potrzeb w zakresie ogniowego zabezpieczenia przelotu i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowca wynika, że armia posiadanyimi jednostkami WRiA oraz w ramach przydzielonego jej limitu LMSz na operację zaczepną jest w stanie zabezpieczyć te potrzeby.

VI. SKŁAD I MOŻLIWOŚCI BOJOWE TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO ORAZ PRZYGOTOWANIE PODODZIAŁÓW DO DZIAŁAŃ DESANTOWYCH

1. Skład, rozliczenie sił i środków batalionu piechoty oraz pododdziałów wzmocnienia wydzielonych do desantowania

Batalion piechoty wyznaczony do taktycznego desantu śmigłowcowego powinien być w pełni ukompletowany zwłaszcza w za-

kresie tych sił i środków, które będą wykorzystane do działań desantowych. Ewentualne straty batalionu w ludziach i sprzęcie należy w ramach możliwości pułku /dywizji/ uzupełnić.

W zależności od charakteru zadania oraz możliwości środków transportu powietrznego skład batalionu do działań desantowych może być różny, różne też mogą być przydzielone mu jako wzmocnienie siły i środki. Potrzeby co do liczby i typu śmigłowców transportowych wynikające z możliwego składu sił i środków desantu przedstawione są w tabeli - załącznik nr 10.

W razie użycia do przerzutu taktycznego desantu pułku śmigłowców transportowych frontu, to przykładowo skład takiego desantu mógłby być następujący: batalion piechoty /bez pl moźdz. 120 mm/ wzmocniony dwoma plutonami przeciwpancernymi i dwoma plutonami moździerzy 82 mm z innych batalionów piechoty, a także plutonem saperów, plutonem rozpoznania, trzema drużynami sanitarnymi i drużyną rozpoznania skażeń z odpowiednich pododdziałów pułku zmechanizowanego.

Jeśli w pułku śmigłowców transportowych w miejsce eskadry śmigłowców ~~transportowych~~ Mi-4 były śmigłowce klasy Mi-6, to wówczas desant mógłby być w składzie: batalionu piechoty wzmocnionego plutonem moździerzy 120 mm z innego batalionu piechoty, a pozostałymi środkami wzmocnienia jak w przypadku pierwszym.

Przykładowe warianty szczegółowego rozliczenia sił i środków wzmocnionego batalionu piechoty do działań desantowych^{x/} przedstawione są w załączniku nr 12. Prezentowane rozliczenie, jak to już niejednokrotnie stwierdzono pozwala zorientować się co do składu rzutu desantowego i kołowego, a ponadto zapewnia możliwość: szybkiego ustalenia składu poszczególnych zgrupowań bojowych desantu, potrzebnej liczby lądowisk w rejonie załadowania oraz w rejonie lądowania, nade wszystko zaś szybkie i sprawne opracowanie tabeli załadowania desantu do śmigłowców^{xx/}

x/ Rozliczenie to wykonuje się w batalionie piechoty po otrzymaniu zadania /zarządzenia wstępnego/ do działań desantowych.

xx/ Dwa przykłady tabel załadowania desantu do śmigłowców przedstawiają załączniki nr 13 i 14.

Z przedstawione^{go} w załączniku nr 12 rozliczenia sił i środków desantu wynika, że rzut kołowy ma około 20% stanu osobowego batalionu, wszystkie transportery opancerzone i samochody ciężarowe. Są to więc siły znaczne, które powinny być wykorzystane przede wszystkim do ubezpieczenia rejonu załadowania oraz oznakowania lądowisk. Po starcie desantu, rzut kołowy powinien, jako zasada, podążać za oddziałem wydzielonym, który działa w kierunku rejonu działań bojowych desantu. Chodzi o to, aby w ślad za oddziałem wydzielonym dotarły do desantowanego batalionu jego środki transportu, które zdecydowanie polepszą jego możliwości manewrowe.

2. Możliwości bojowe wzmocnionego batalionu piechoty jako taktycznego desantu śmigłowego

Możliwości pśt frontu, omówione w rozdziale V, nie pozwalają na przerzut wszystkich sił i środków wchodzących organicznie w skład batalionu piechoty, w tym zwłaszcza transporterów opancerzonych. Nie pozwalają one także na przerzut środków wzmocnienia w postaci dział i ciągników artyleryjskich i innego sprzętu ciężkiego. W rezultacie możliwości bojowe desantowanego batalionu piechoty będą pomniejszone o tę część sił i środków, które pozostają w rzucie kołowym. W szczególności znacznie niższe będą możliwości batalionu pod względem ogniowym, manewrowym oraz odporności na ogień nieprzyjaciela. Jest to głównie rezultat pozostania w rzucie kołowym 36 transporterów opancerzonych SKOT oraz około 20% stanu osobowego batalionu.

Aby więc zrekompensować powyższe niedostatki, lub złagodzić ich skutki i w efekcie zapewnić desantowi niezbędne możliwości bojowe do wykonania zadań po lądowaniu trzeba poczynić odpowiednie zabiegi. Dotyczyć one powinny przede wszystkim:

- uzupełnienia strat w ludziach i sprzęcie bojowym pododdziałów batalionu przewidzianych do desantowania;

- zaopatrzenia batalionu w niezbędne ilości środków materiałowych: amunicji, materiału wybuchowego, min itp. oraz przydzielenie środków łączności gwarantujących ciągłość dowodzenia;

- wzmocnienia batalionu lekkim sprzętem bojowym o dużej wydajności i skuteczności, jak: przeciwpancerne pociski kierowane typu MALUTKA, granatniki przeciwpancerne i moździerz 82 mm;

- przydziału do batalionu pododdziałów wojsk inżynieryjnych, rozpoznania i medycznych;
- wykorzystania przez pododdziały desantu wszelkich środków transportowych znajdujących się w rejonie desantowania w celu zwiększenia manewrowości tych pododdziałów;
- odpowiedniego przeszkolenia pododdziałów w wykonaniu oczekujących ich zadań po lądowaniu w zbliżonych warunkach terenowych itp. zabiegi.

Z teoretycznych wyliczeń wynika, że kompania piechoty przy użyciu karabinów maszynowych PK /PSK/ oraz karabinków AK /AKM/ może jedną jednostką ognia razić od 92 do 183 celów, co obrazuje tabela 1.

Tabela 1

Rodzaj broni	Ilość broni	Ogółem ilość amun. w 1jo	Odległość ognia skutecznego /m/	Możliwości rażenia celów:	
				lokopa- tynych	odkry- tych
Karabin maszynowy PK/PSK/	9	12.000	1000	33	63
Karabinek AK	55	16.500	400	110	120
AKM				55	60
Ogółem ilość rażonych celów				143	183
				71	92

Jednakże możliwości rażenia kompanii piechoty /wykazane w liczniku/ mogą być w rzeczywistości o 50% mniejsze /wykazane w mianowniku/ z powodu przeciwdziałania nieprzyjaciela, zniszczenia żołnierzy i innych przyczyn zaistniałych na polu walki. Zatem będzie ona w stanie porazić praktycznie od około 70 do 130 celów, co pozwoli jej na skuteczną walkę z siłami co najmniej jednej wzmocnionej kompanii nieprzyjaciela, w której może być od około 180 do 200 celów żywych.

Możliwości ogniowe środków przeciwpancernych taktycznego desantu śmigłowcowego w składzie batalionu piechoty wzmocnionego dwoma plutonami przeciwpancernymi artylerii batalionowej przedstawia tabela 2.

Srodki ppanc	Rodzaj środka ppanc	Ilość środków ppanc	Możliwa liczba zniszczonych czołgów					
			Z odkrytych i nieprzygotowanych stanowisk ogniowych:	Z przygotowanych stanowisk ogniowych:	Z częściowo przygotowanych stanowisk ogniowych:	Z wszystkich środków ppanc	Z wszystkich środków ppanc	Z wszystkich środków ppanc
Organiczne	SPG-9	2	0,5	1	1,5	3	1,0	2
	PPK-M	2	1,5	3	2,0	4	1,8	3,6
	Razem	4	-	4	-	7	-	5,6
Przydzielone	SPG-9	4	0,5	2	1,5	6	1,0	4
	PPK-M	4	1,5	6	2,0	8	1,8	7,2
	Razem	8	-	8	-	14	-	11,2
	Razem	12	-	12	-	21	-	16,8

Przy założeniu, że dla załamania natarcia pododdziału czołgów nieprzyjaciela wymagane jest zadanie strat w czołgach w granicach od 40 do 50 %, środki przeciwpancerne taktycznego desantu śmigłowcowego przy jednoczesnym ich rozwinięciu mogą:

- z odkrytych i nieprzygotowanych stanowisk ogniowych /doraźnie rozwinięte/ zniszczyć 12 czołgów nieprzyjaciela, a tym samym załamać atak 1-2 kompanii czołgów;

- z przygotowanych stanowisk ogniowych /rozbudowanych pod względem inżynierskim i przy zorganizowanym systemie ognia/ zniszczyć 21 czołgów nieprzyjaciela, a tym samym załamać atak 2-3 kompanii czołgów;

- w średnich warunkach zniszczyć 16-17 czołgów, a tym samym załamać atak 2 kompanii czołgów.

Kompania piechoty wzmocniona plutonem przeciwpancernym, działająca samodzielnie, może podjąć skutecznie walkę z siłami nie przekraczającymi kompanii czołgów, a przy skutecznym strzelaniu z granatników RPG-7 - do dwóch kompanii czołgów /tabela 3/

Tabela 3.

Srodki ppanc	Rodzaj srodka ppanc	Ilość srodków ppanc	Możliwa liczba zniszczonych czołgów					
			z odkry- tych i nie- przygotowa- nych stano- wisk ogni- wych:		z przygoto- wanych sta- nowisk og- niowych:		z częściowo przygotowanych stanowisk og- niowych:	
			jed- nego srod- ka	wszy- ch srod- ków	jed- nego srod- ka	wszys- kich srod- ków	jedne- go srodka	wszyst- kich srod- ków
Orga- nicz- ne	RPG-7	9	0,3	2,7	0,5	4,5	0,4	3,6
Przy- dzie- lone	SPG-9	2	0,5	1	1,5	3	1,0	2
	PPK-M	2	1,5	3	2,0	4	1,8	3,6
	Razem	4	-	4	-	7	-	5,6
Razem		13	-	6,7	-	11,5	-	9,2

Możliwości ogniowe moździerzy taktycznego desantu śmigłowcowego, posiadające trzy plutony moździerzy 82 mm lub dwa plutony moździerzy 120 mm i pluton moździerzy 82 mm przedstawione są w tabeli 4.

Tabela 4.

Rodzaj zadania	Możliwości pl. moźdz.		Możliwości bp posiadającego:	
	82 mm	120 mm	trzy pl moźdz. 82 mm	dwa pl moźdz. 120 mm i pl moźdz. 82 mm
Obezwładnienie opancerzonego pl moźdz. samobież- nych		0,5 celu		1 cel
Obezwładnienie nie- opancerzonego pl moźdz. samobieżnych	0,9 celu	0,8 celu	2-3 cele	2-3 cele
Obezwładnienie ukrytej siły ży- wej w punktach oporu doraźnie zorganizowanej obrony				
	1,2 ha	1,7 ha	3,6 ha	4,6 ha

	1	2	3	4	5
„ Obezwładnienie od- „ krytej siły żywej „ w rejonie ześrod- „ kowania	10,3 ha	24 ha	20,9 ha	58,3 ha	
„ Obezwładnienie od- „ krytego punktu og- „ niowego /obserwo- „ wanego/	12 celów	24 cele	36 celów	60 celów	
„ Wykonanie ognia „ zaporowego /m/	150	150	450	450	

Uwaga: Obliczenia wykonane przy założeniu posiadania 1 jo amunicji dla aktualnych norm zużycia pocisków.

Analiza porównawcza przedstawionych w tej tabeli możliwości ogniowych moździerzy taktycznego desantu śmigłowcowego wskazuje na wyższość wariantu wzmocnienia batalionu piechoty moździerzami 120 mm.

Jeśli chodzi o możliwości manewrowe pododdziałów desantu pozbawionych organicznych środków transportowych, to są one niewielkie w porównaniu do podobnych pododdziałów środki te posiadających. Obniżona będzie ich ruchliwość żołnierzy znacznie obciążonych środkami walki, które będą z reguły zabierane przez desant w zwiększonych ilościach. Z obliczeń wynika, że przeciętne obciążenie każdego żołnierza desantu wynosić będzie od 36 do 42 kg. Tak duże obciążenie żołnierzy jest bardzo niekorzystne, bowiem nie pozwala na wykonanie błyskawicznych uderzeń na nieprzyjaciela oraz na szybką koncentrację wysiłku większości sił desantu w miejscu i czasie stosownie do aktualnych wymagań pola walki. Problem ten może być jednak znacznie złagodzony przez wykorzystanie miejscowych, zdobycznych środków transportowych przez pododdziały desantu.

3. Przygotowanie pododdziałów wyznaczonych do działań desantowych

Przygotowanie pododdziałów do działań desantowych powinno być rozpoczęte natychmiast po otrzymaniu zadania lub zarządzenia wstępnego o przewidywanym użyciu pododdziału w składzie taktycznego desantu śmigłowcowego.

W ramach tego przygotowania w pierwszej kolejności kompletuje się pododdziały /drużyny, plutony/ oraz ustala się ilość i rodzaj zabieranego sprzętu bojowego i amunicji. Dobiera się sprzęt sprawny technicznie i niezawodny w działaniu. Jeżeli zachodzi potrzeba kompletuje się obsługi. Uzupełnia się różne szczegóły wyposażenia, na przykład zabiera się zwiększone ilości środków opatrunkowych i odkażających, a w warunkach zimy również środków przeciwmroźeniowych itp. Pobiera się brakujące ilości amunicji i rozdziela na poszczególne drużyny, zespoły i obsługi. Amunicję nie rozdzieloną ładuje się w fabrycznym opakowaniu do środków transportowych, którymi ma być podwieziona do śmigłowców.

Następnie dokonuje się podziału pododdziałów desantu na rzuty: desantowy i kołowy. Z żołnierzami wyznaczonymi do rzutu desantowego omawia się sposób załadowania do śmigłowców, rozmieszczenie sprzętu, amunicji i żołnierzy. Przypomina się o zasadach bezpieczeństwa i zachowania się podczas załadowania, przelotu i lądowania, dokonując szczegółowego podziału zadań oraz czynności. Dowódcy pododdziałów dokonują szczegółowego rozdziału i sporządzają imienne listy żołnierzy, wykazy broni i sprzętu na każdy śmigłowiec.

Podziału dokonuje się w taki sposób, aby obsługi były ładowane ze sprzętem i amunicją do jednego śmigłowca. Dowództwo desantu ładuje się do różnych śmigłowców.

W przygotowaniu pododdziałów do działań desantowych określoną rolę spełniać będzie umiejętnie zorganizowana i przeprowadzona praca polityczna. Głównym celem tej pracy winno być wpojenie żołnierzom niezłomnego przeświadczenia o pomyslnym wykonaniu zadania. W wyniku tej pracy żołnierze desantu winni być przygotowani do ofiarnego pokonywania trudności wynikających z charakteru walki na tyłach nieprzyjaciela. Po wylądowaniu wszyscy żołnierze winni stanowić wzór zachowania, bitności i rycerskości oraz odwagi i wyjątkowej skłonności do poświęceń w celu wykonania zadania.

Do rzutu kołowego wyznacza się sprzęt, który nie może być przewożony śmigłowcami. Sprzęt i ludzi tego rzutu do czasu startu śmigłowców można wykorzystać do: wytyczania i oznakowania lądowisk dla śmigłowców; ochrony rejonu załadowania; pomocy przy ładowaniu sprzętu do śmigłowców.

Wnioski z doświadczeń użycia desantów spadochronowych podczas drugiej wojny światowej, desantów śmigłowcowych i kawalerii

kece 1919 & 1917 str.

powietrznej w późniejszych wojnach lokalnych oraz doświadczenia w naszym wojsku i w państwach UW potwierdzają konieczność specjalnego przygotowania pododdziałów, przeznaczonych do działań desantowych, już w okresie pokoju. Zresztą sam fakt tak szerokiej skali przewidywanych zadań, o różnym stopniu ich trudności oraz warunki w jakich mogą być zadania te realizowane, sugeruje konieczność wszechstronnego wyszkolenia pododdziałów do działań desantowych.

Przygotowaniem do działań desantowych powinno się objąć zarówno oficerów sztabów /w zakresie niezbędnym na poszczególnych szczeblach dowodzenia/ jak i pododdziały przewidziane do tych działań.

W szkoleniu indywidualnym szeregowców należałoby eksponować szczególnie: samodzielność i odwagę, wykonywanie zadań w skrajnie trudnych warunkach, posługiwanie się różnymi środkami walki, umiejętność niszczenia urządzeń i sprzętu itp.; dążyć do ich wszechstronnego wyszkolenia.

W szkoleniu pododdziałów należy uczyć sposobów wykonywania różnych zadań, jak np.: ataku na lotnisko, rejon rozmieszczenia środków przenoszenia broni jądrowej, stanowiska artylerii, oraz punkty dowodzenia; uchwycenia lub niszczenia węzła komunikacyjnego; opóźniania podejścia odwodów przeciwnika; dezorganizacji komunikacji i dowodzenia; działań w rozproszeniu a nawet przenikania przez ugrupowanie wojsk przeciwnika dla połączenia się z wojskami własnymi. Realizacja tych zadań powinna uwzględniać różne warunki terenowe, atmosferyczne, pory dnia i sytuacji bojowej.

Oficerowie pododdziałów powinni posiadać umiejętność szybkiej organizacji tych działań, a ponadto powinni umieć organizować załadowanie /wyładowanie/ sprzętu bojowego, środków materiałowych i ludzi do śmigłowców, jak również organizować lądowiska dla śmigłowców i ich ochronę.

Natomiast w szkoleniu oficerów sztabów, począwszy od sztabu oddziału, należy eksponować zasady użycia taktycznych desantów śmigłowcowych, umiejętność planowania ich użycia, wszechstronnego zabezpieczenia desantowania oraz działań bojowych, praktycznej organizacji desantowania i walki, atakże organizacji współdziałania z rodzajami wojsk.

Na placach ćwiczeń powinny być makiety różnych śmigłowców transportowych. Przy ich pomocy należałoby prowadzić systematyczne treningi z pododdziałami.

VII. WYBRANE PROBLEMY PRZYGOTOWANIA DESANTOWANIA ORAZ DZIAŁAŃ BOJOWYCH TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO

1. Zakres odpowiedzialności, metoda i treść pracy organów dowodzenia poszczególnych szczebli w przygotowaniu desantowania i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowcowego

Na przygotowanie desantowania i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowcowego składa się wiele przedsięwzięć planistyczno-organizacyjnych realizowanych, w zależności od konkretnej sytuacji taktyczno-operacyjnej, kolejno lub równolegle przez organa dowodzenia kilku szczebli, od frontu do batalionu, w tym i przez sztab pułku śmigłowców transportowych, wydzielonego do przerzutu desantu w rejon działań bojowych.

Obejmują one: planowanie użycia taktycznego desantu śmigłowcowego; organizację zabezpieczenia działań desantowych; organizację współdziałania i dowodzenia; wydzielenie sił i środków /w tym śmigłowców transportowych/ do działań desantowych, ich przygotowanie i zabezpieczenie materiałowe; postawienie zadań taktycznemu desantowi śmigłowcowemu i wojskom zabezpieczającym jego działanie; wypracowanie decyzji przez dowódcę desantu co do załadunku i działań bojowych po lądowaniu; opracowanie tabeli załadunku desantu i zorganizowanie działań bojowych desantu po lądowaniu.

Powstaje pytanie, jaki jest zakres odpowiedzialności organów dowodzenia poszczególnych szczebli w realizacji tych przedsięwzięć.

Zarówno literatura, jak i praktyka ćwiczebna wojsk w tym zakresie nie dają jednoznacznej odpowiedzi. Jak już wspomnieliśmy, tylko front dysponuje śmigłowcami transportowymi zdolnymi do przerzutu desantu w sile wzmocnionego batalionu piechoty. Sztab frontu w planie operacji zaczepnej ujmuje sposób wykorzystania pułku śmigłowców transportowych, zgodnie z którym armia w pewnych dniach operacji może otrzymać określony limit śmigłowców transportowych do realizacji różnych zadań, w tym do wykonania taktycznego desantu. Armia otrzymuje również z frontu na operację zaczepną określony limit lotnictwa myśliwsko-szturmowego i rozpoznawczego. Może ona także otrzymać na dany dzień operacji część sił lotnictwa myśliwskiego w postaci limitu samo-

lotów. Wynika z tego, o czym była już mowa w rozdziale piątym, że armia - z wyjątkiem śmigłowców transportowych - ma możliwość szeroko pojętego zabezpieczenia działań desantowych. Takich możliwości, na obecnym etapie, nie posiada dywizja. Uważamy zatem, że głównym szczeblem planującym, organizującym i zabezpieczającym taktyczny desant śmigłowcowy w armijnej operacji zaczepnej powinna być armia. Proponujemy zatem następujący zakres odpowiedzialności poszczególnych szczebli w przygotowaniu desantowania i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowcowego.

Sztab frontu wydziela, przygotowuje i kieruje w ustalonym terminie i w określony rejon do dyspozycji dowódcy armii niezbędną liczbę śmigłowców transportowych. Niekiedy, wykonując uderzenia bronią jądrową i lotnictwem na podchodzące z głębi odwody nieprzyjaciela, może pośrednio stwarzać korzystne warunki do lądowania desantu i prowadzenia przez niego działań bojowych.

Sztab armii planuje i organizuje większość przedsięwzięć dotyczących desantowania i zabezpieczenia działań bojowych desantu po lądowaniu. Jednocześnie nakazuje dywizji wydzielenie niezbędnych sił i środków do desantu w określonym terminie i rejonie oraz ich przygotowanie do desantowania i prowadzenia działań bojowych. Sztab armii powinien także przekazać bezpośrednio dowódcy desantu zadanie bojowe i prowadzić kontrolę przygotowania desantu do działań.

Sztab dywizji odpowiedzialny jest za wydzielenie, zgodnie z zarządzeniem sztabu armii, pododdziału piechoty do desantu wraz z niezbędnymi środkami wzmocnienia oraz za zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne desantu. Z zasady sztab dywizji również wydziela część sił i środków łączności dla zapewnienia łączności dowódcy desantu ze sztabem dywizji i sztabem armii w czasie przygotowania desantu w rejonie załadowania i w czasie działań bojowych po lądowaniu. Ponadto sztab dywizji, poprzez swego przedstawiciela, sprawuje nadzór /wspólnie z przedstawicielem sztabu armii/ nad wszechstronnym przygotowaniem pododdziałów do desantowania i osiągnięcia przez nie gotowości w wyznaczonym rejonie i terminie.

Jeżeli realizacja zadania bojowego przez desant będzie bezpośrednio wpływać na prowadzenie działań dywizji /np. opanowanie i utrzymanie przepraw na rzece w celu zapewnienia wojskom forsowania jej z marszu/, to wówczas dowódca dywizji powinien zorga-

nizować z desantem współdziałanie, jak również przejęcie w odpowiednim czasie dowodzenia.

Rola sztabu pułku sprowadzać się będzie z reguły do wydzielienia pododdziału piechoty i skierowania go w określonym terminie we wskazany przez sztab dywizji rejon.

Dowódca batalionu piechoty, wyznaczonego jako desant jest bezpośrednio odpowiedzialny za ewentualne przegrupowanie batalionu na czas do wyznaczonego rejonu i przygotowanie wydzielonych sił i środków do załadowania; przeprowadzenie, wspólnie z przedstawicielem pułku śmigłowców transportowych, rekonesansu rejonu załadowania i opracowanie tabeli załadowania; zorganizowanie załadowania desantu i działań bojowych po lądowaniu.

Dowódca armii zazwyczaj zdecyduje o użyciu taktycznego desantu śmigłowcowego podczas podejmowania decyzji do działań na kolejny dzień operacji. Niekiedy może on zdecydować o użyciu desantu podczas realizacji przez wojska armii zadań w danym dniu operacji. W obu przypadkach organa dowodzenia poszczególnych szczebli realizują całość, uprzednio wymienionych, zasadniczych przedsięwzięć w zakresie przygotowania działań desantowych.

W pierwszym przypadku poszczególne przedsięwzięcia realizowane będą w ramach organizacji działań bojowych wojsk armii na kolejny dzień operacji i w warunkach stosunkowo dużej ilości czasu. Pozwoli to szczegółowo zaplanować, zorganizować i przygotować działania desantowe, zwłaszcza na szczeblu batalionu piechoty i w pułku śmigłowców transportowych. W tym przypadku większość przedsięwzięć planistyczno-organizacyjnych zostanie zrealizowana w przeddzień desantowania.

W drugim przypadku zasadnicze przedsięwzięcia realizowane będą w stosunkowo krótkim czasie.

W obu przypadkach metoda i treść pracy organów dowodzenia będą zbliżone. Różnice mogą polegać przede wszystkim na tym, że w warunkach małej ilości czasu na przygotowanie działań desantowych wyniki planowania użycia taktycznego desantu śmigłowcowego mogą być zobrazowane nie na specjalnie opracowanych w tym celu dokumentach lecz po prostu na mapach roboczych i w notatnikach poszczególnych oficerów i będą z reguły sukcesywnie przekazywane do wykonawców w celu maksymalnego zrównoleżenia pracy poszczególnych ogniw dowodzenia.

Uważamy, że w obu przypadkach dowódca armii powinien określić cel użycia oraz zadania i skład desantu, a także czas desantowania. Ponadto określa on siły i środki zabezpieczające działania desantowe.

Metoda i treść pracy sztabu armii mogą być następujące. Szef sztabu armii powołuje zespół, w skład którego, oprócz oficerów sztabu, wchodzi przedstawiciele poszczególnych rodzajów wojsk zabezpieczających desantowanie /w tym i przedstawiciele lotnictwa/, dając mu odpowiednie wytyczne do planowania. Celem jest aby w planowaniu desantowania, w ramach zespołu brał również udział przedstawiciel pułku śmigłowców transportowych.

Z chwilą rozpoczęcia planowania, sztab armii powinien przekazać dywizji, ze składu której wydziela się siły i środki do desantu, zarządzenie wstępne, w którym m.in. podaje: cel użycia taktycznego desantu śmigłowcowego; jakie siły i środki oraz do jakiego terminu i w jakim rejonie ześrodkować; zakres i sposób przeszkolenia pododdziałów wydzielonych do desantu; termin, sposób i miejsce przekazania zadania bojowego dowódcy desantu oraz przybycia przedstawiciela pułku śmigłowców transportowych.

Powołany przez szefa sztabu zespół ustala i rozwiązuje zagadnienia dotyczące sposobu wykonania i zabezpieczenia desantowania oraz współdziałania, dowodzenia i łączności. Zasadnicze ustalenia powinny znaleźć odzwierciedlenie w opracowanym przez zespół planie użycia taktycznego desantu śmigłowcowego. Jest on podstawowym dokumentem ujmującym wyniki planowania, sporządzonym na mapie 1:200 000 lub 1:100 000 z niezbędną legendą w formie pisemnej /załącznik nr 1 i 2/.

W przypadku, kiedy sztab armii dysponuje ograniczoną ilością czasu na organizację działań desantowych, plan użycia taktycznego desantu śmigłowcowego może nie być opracowywany w formie oddzielnego dokumentu. Zasadnicze elementy planu będą wówczas wyrażone na mapach roboczych i w notatnikach oficerów zespołu.

Plan ten, po zatwierdzeniu przez dowódcę armii, stanowi podstawę do postawienia zadania dowódcy desantu oraz rodzajom wojsk zabezpieczającym desantowanie i działania bojowe desantu po lądowaniu. Ponadto stanowi on podstawę do organizacji współdziałania, zabezpieczenia desantowania, dowodzenia i łączności.

W części graficznej plan użycia taktycznego desantu śmigłowcowego powinien zawierać: linię styczności wojsk z nieprzyjacielem i charakter ich działań w czasie planowania desantowania; ocenę sił i środków nieprzyjaciela, głównie środków OPL i odwodów rozmieszczonych wzdłuż trasy lotu i w rejonie lądowania desantu; rejon załadowania desantu; trasę lotu, rejon lądowania /główny i zapasowy/ i zadanie desantu po lądowaniu; prawdopodobną linię styczności wojsk z nieprzyjacielem w czasie przelotu desantu; kierunek i czas podejścia oddziału wydzielonego do rejonu działań bojowych desantu; zadanie dywizji nacierającej na kierunku rejonu działań desantu; osłonę desantu z powietrza w rejonie załadowania, w czasie przelotu i w rejonie działań; wykorzystanie broni jądrowej, lotnictwa i artylerii, głównie w zakresie niszczenia środków OPL i odwodów nieprzyjaciela; zadania rozpoznania lotniczego, radioelektronicznego i naziemnego; profil trasy lotu i ugrupowanie bojowe desantu w czasie przelotu.

W legendzie ujmuje się przede wszystkim: cel użycia i zadania taktycznego desantu śmigłowcowego; tabelę desantowania; organizację rozpoznania; zadania lotnictwa wsparcia, wojsk raketowych i artylerii oraz wojsk OPL; zadania w zakresie walki radioelektronicznej; zabezpieczenie tyłowe desantu; organizację dowodzenia i łączności, w tym zasadnicze sygnały dowodzenia.

Dalsza praca w zakresie organizacji desantowania może przebiegać następująco. Do rejonu rozmieszczenia pododdziału wydzielonego jako desant zazwyczaj szef sztabu armii wysyła swego przedstawiciela z zadaniem bojowym dla dowódcy desantu i dodatkowymi informacjami niezbędnymi do przygotowania pododdziałów do załadowania i zorganizowania działań bojowych desantu po lądowaniu. Dotyczą one głównie zagadnień współdziałania, zabezpieczenia działań desantowych, dowodzenia i łączności.

Przedstawiciel sztabu armii /którym najczęściej będzie oficer oddziału operacyjnego, kierujący pracą zespołu planującego użycie taktycznego desantu śmigłowcowego/ powinien posiadać duże uprawnienia i spełniać rolę koordynatora całości przedsięwzięć w zakresie przygotowania pododdziałów do desantowania i zorganizowania działań bojowych desantu po lądowaniu.

W celu uzgodnienia wielu zagadnień specjalistycznych, razem z przedstawicielem sztabu armii, do rejonu załadowania mogą udać

się również oficerowie z szefostwa wojsk łączności, szefostwa wojsk raketowych i artylerii, OPL i lotnictwa.

Z reguły wcześniej do rejonu załadowania desantu udają się przedstawiciele pułku śmigłowców transportowych, wyznaczonego do przerzutu desantu oraz przedstawiciel dywizji odpowiedzialny za wydzielenie i przygotowanie pododdziałów do działań desantowych.

Wynikające z planu użycia taktycznego desantu śmigłowcowego zadania dla rodzajów wojsk, biorących udział w zabezpieczeniu desantowania i działań bojowych desantu po lądowaniu, opracowują w szczególności szefostwa poszczególnych rodzajów wojsk w swoich planach i przekazują je podległym im wojskom.

Po postawieniu zadania dowódcy desantu punkt ciężkości planowania działań desantowych przesuwają się na szczebel batalionu. Dowódca batalionu, po dokonaniu analizy zadania i oceny położenia w rejonie załadowania i w rejonie działań bojowych, podejmuje decyzję do załadowania pododdziałów i do działań bojowych po lądowaniu. Następnie wspólnie z dowódcą pułku śmigłowców transportowych przeprowadzają rekonesans /jeżeli nie został przeprowadzony wcześniej/ rejonu załadowania, w ramach którego, uwzględniając konkretne warunki, dokonują wyboru lądowisk. Szef sztabu batalionu wspólnie z przedstawicielem pułku śmigłowców opracowuje szczegółową tabelę załadowania z dokładnością do pojedynczego śmigłowca. Z kolei dowódca batalionu stawia zadania pododdziałom, organizuje współdziałanie, zabezpieczenie oraz dowodzenie i łączność na okres załadowania i działań bojowych po lądowaniu.

Równocześnie z przygotowaniem działań na szczeblu batalionu rozpoczyna się przygotowanie do desantowania w eskadrach pułku śmigłowców transportowych.

Zasadnicze przedsięwzięcia planistyczno-organizacyjne i przygotowawcze powinny być zakończone w przeddzień desantowania. W dniu desantowania, w zależności od rozwoju sytuacji, może być wprowadzona ewentualna korekta do planu użycia desantu. Z reguły będzie ona dotyczyła ostatecznego sprecyzowania terminu lądowania i startu desantu, a także sprecyzowania niektórych zagadnień współdziałania i zabezpieczenia działań desantowych. Niekiedy może być przeprowadzony rekonesans rejonu załadowania desantu /jeżeli takowy nie został przeprowadzony w przeddzień desantowania/.

2. Czas niezbędny na przygotowanie desantowania i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowcowego

Jak już powiedzieliśmy, dowódca armii najczęściej zdecyduje o użyciu taktycznego desantu śmigłowcowego podczas podejmowania decyzji co do działań wojsk armii na kolejny dzień operacji. Należy przyjąć, że tylko w sporadycznych przypadkach potrzeba użycia taktycznego desantu śmigłowcowego może być podyktowana konkretną sytuacją taktyczno-operacyjną podczas realizacji przez wojska armii zadań w danym dniu operacji.

W pierwszym przypadku problem czasu niezbędnego na przygotowanie desantowania i działań bojowych po lądowaniu w zasadzie nie rysuje się ostro, ilość czasu od chwili zdecydowania o użyciu desantu do momentu rozpoczęcia desantowania jest bowiem stosunkowo duża i pozwala szczegółowo przygotować działania desantowe. Większość podstawowych przedsięwzięć planistyczno-organizacyjnych i przygotowawczych z zasady będzie realizowana w przeddzień desantowania w ramach organizacji działań wojsk armii na kolejny dzień operacji.

Problem czasu ostro przejawia się w drugim przypadku, kiedy to zaistnieje doraźna potrzeba użycia taktycznego desantu śmigłowcowego. Konkretna sytuacja bowiem, z jednej strony, dyktuje potrzebę jak najszybszego użycia desantu, z drugiej zaś konkretne możliwości w zakresie przygotowania działań desantowych pozwalają na jego użycie po upływie określonego czasu. Czas ten wynika z konieczności zrealizowania wielu kolejno następujących po sobie przedsięwzięć planistyczno-organizacyjnych i przygotowawczych przez organa dowodzenia i wojska poszczególnych szczebli.

W literaturze podaje się różne ilości czasu niezbędne na przygotowanie działań desantowych taktycznego desantu śmigłowcowego w sile wzmocnionego batalionu piechoty. Wynika z tego, że problem czasu jest problemem otwartym i wymaga dokładnego przebadania i sprawdzenia, zwłaszcza podczas ćwiczeń doświadczalnych.

Jak wykazują wstępne badania z zastosowaniem metody analizy sieciowej /załącznik nr 3 i 4/, o sumarycznym czasie niezbędnym na przygotowanie działań desantowych taktycznego desantu śmigłowcowego będą decydowały głównie takie przedsięwzięcia, jak: zaplanowanie użycia taktycznego desantu śmigłowcowego; przekazanie

zadania dowódcy desantu; przygotowanie pułku śmigłowców transportowych do desantowania; zaplanowanie załadunku ludzi i sprzętu na śmigłowce; zorganizowanie działań bojowych w batalionie. Jak wynika z załączonego modelu sieciowego, większość powyższych czynności znajduje się na ścieżce krytycznej. Inne czynności składające się na całość przedsięwzięcia przebiegają równoległe do ścieżki krytycznej. Sumaryczny czas niezbędny na przygotowanie działań desantowych taktycznego desantu śmigłowcowego w sile batalionu piechoty wahać się może w granicach 6 - 7 godzin /w tym około 3 godziny na organizację działań desantowych na szczeblu armii i 3-4 godziny na szczeblu batalionu i pułku śmigłowców transportowych/.

Załączona sieć ma charakter zdeterminowany /budowana według metody CPM^x/ i nie uwzględnia żadnych zakłóceń jakie mogą wystąpić na skutek oddziaływania nieprzyjaciela lub innych nieprzewidzianych trudności. Szacując czas trwania każdej czynności zawężono jej zakres do koniecznego minimum. Stąd warunkiem powodzenia całego przedsięwzięcia jest - w odniesieniu do czynności leżących na ścieżce krytycznej - bezwzględne dotrzymanie czasów ich trwania, a w odniesieniu do pozostałych czynności dopuszczać opóźnienie czasu ich trwania tylko w granicach posiadanego całkowitego zapasu czasu.

Uważamy jednak, że czas na bezpośrednie przygotowanie desantu /od momentu ostatecznego sprecyzowania terminu jego lądowania przez dowódcę armii do chwili osiągnięcia gotowości do startu/ może ulec znacznemu skróceniu w przypadku zdecydowania o użyciu desantu podczas wypracowania decyzji do działania wojsk armii na kolejny dzień operacji. W tym przypadku zasadnicze przedsięwzięcia planistyczno-organizacyjne dotyczące przygotowania działań desantowych realizowane na poszczególnych szczeblach dowodzenia, w tym także w pułku śmigłowców transportowych zostaną wykonane w przeddzień desantowania. Tak np. na szczeblu armii zostaną zrealizowane w zasadzie takie czynności, jak: opracowanie planu użycia taktycznego desantu śmigłowcowego; postawienie zadania dowódcy desantu i rodzajom wojsk zabezpieczającym desantowanie i działania bojowe po lądowaniu; organizacja współdziałania między

x/ Skrót nazwy w języku angielskim - Critical Path Method /metoda ścieżki krytycznej/.

desantem a lotnictwem wspierającym, wojskami raketowymi i artylerią, a niekiedy także z grupami specjalnymi i partyzantami; organizacja dowodzenia desantem.

Do przedsięwzięć zrealizowanych w tym zakresie na szczeblu dywizji można zaliczyć: wydzielenie określonych sił i środków wzmocnienia desantu i przegrupowanie ich do wyznaczonego rejonu załadowania; uzgodnienie współdziałania z desantem na okres podchodzenia oddziałów dywizji /w tym i OW/ do rejonu jego działań; zorganizowanie przejęcia dowodzenia desantem.

Na szczeblu pułku, zgodnie z zarządzeniem sztabu dywizji zostanie wydzielony batalion piechoty /w zasadzie bez środków wzmocnienia/ i ewentualnie skierowany do wyznaczonego rejonu. Niekiedy dany pułk lub inny, którego działanie przewidziane jest na spotkanie z desantem może, w myśl wskazówek sztabu armii /dywizji/ uzgodnić szczegóły współdziałania i przejęcia dowodzenia desantem w czasie podchodzenia do rejonu jego działań.

Na szczeblu batalionu piechoty w przeddzień desantowania mogą być zrealizowane następujące czynności: podjęcie decyzji do załadowania i działań bojowych po lądowaniu /przy czym ta ostatnia ewentualnie w zarysie/; przeprowadzenie /nie zawsze/ wspólnie z przedstawicielem pułku śmigłowców transportowych rekonesansu rejonu załadowania; opracowanie tabeli załadowania; postawienie zadań pododdziałom do załadowania i działań bojowych po lądowaniu /niekiedy bardzo ramowo/; zorganizowanie współdziałania i zabezpieczenia na okres załadowania i działań po lądowaniu; zorganizowanie dowodzenia pododdziałami desantu.

W pułku śmigłowców transportowych i eskadrach mogą być zakończone wszystkie podstawowe czynności dotyczące przygotowania desantowania, z rekonesansem lądowisk w rejonie załadowania włącznie.

W dniu desantowania, z chwilą sprecyzowania przez dowódcę armii terminu lądowania desantu będą zatem sukcesywnie realizowane tylko niektóre przedsięwzięcia mające na celu osiągnięcie przez desant i wojska zabezpieczające gotowości do desantowania. Do tych przedsięwzięć można m.in. zaliczyć: na szczeblu armii - sprecyzowanie terminu startu, wprowadzenie ewentualnej korekty do planu użycia desantu, uściślenie zadań dla desantu i wojsk biorących udział w jego zabezpieczeniu, a także zagadnień współdziałania i zabezpieczenia działań desantowych; na szczeblu

dywizji - ewentualne uzgodnienie zagadnień współdziałania i dowodzenia z desantem; na szczeblu batalionu - sprecyzowanie zadań dla pododdziałów do działań po lądowaniu oraz zagadnień współdziałania; na szczeblu pułku śmigłowców - sprecyzowanie zadań eskadrom wynikających z ewentualnej korekty trasy lotu, bezpośrednio przygotowanie w eskadrach, przelot śmigłowców w rejon załadowania i załadowanie desantu. Niekiedy może być prowadzony rekonesans rejonu załadowania w celu wyboru lądowisk, zwłaszcza jeżeli nie był przeprowadzony w poprzednim dniu. Sumaryczny czas niezbędny na realizację wymienionych przedsięwzięć dotyczących bezpośredniego przygotowania desantowania w tym przypadku może wahać się w granicach 2 - 3 godzin.

Reasumując należy stwierdzić, że jeżeli dowódca armii zdecyduje się na użycie taktycznego desantu śmigłowcowego podczas realizacji przez wojska armii zadań w danym dniu operacji, bez uprzedniej realizacji jakichkolwiek przedsięwzięć w zakresie przygotowania desantowania, musi uwzględnić fakt, że może ono nastąpić nie wcześniej jak po upływie 6 - 7 godzin od chwili podjęcia decyzji. Zatem planując użycie desantu należy przewidywać możliwy rozwój sytuacji i w miarę upływu czasu i w zależności od rozwoju sytuacji permanentnie aktualizować plan.

Jeżeli natomiast większość przedsięwzięć zostanie zrealizowana w przeddzień desantowania, wówczas czas niezbędny na osiągnięcie gotowości do desantowania, od momentu ostatecznego sprecyzowania terminu lądowania, wyniesie 2 - 3 godziny.

VIII. ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA

W zabezpieczeniu desantowania i działań bojowych taktycznego desantu śmigłowcowego z reguły bierze udział lotnictwo, wojska raketowe i artyleria oraz wojska OPL. Na korzyść desantu mogą również wykonywać określone zadania grupy specjalne armii /dywizji działające na tyłach nieprzyjaciela w pobliżu rejonu lądowania desantu, a niekiedy także zgrupowania partyzanckie. W zależności od charakteru zadania wykonywanego przez desant, na połączenie z nim może być wysłany OW z wojsk nacierających od czoła.

Z powyższego wynika, że powodzenie działań taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej armii w poważnej mierze

zależać będzie od dokładnego zgrania co do celu miejsca i czasu wyników wszystkich wojsk i elementów wykonujących zadania na korzyść desantu w poszczególnych etapach jego działania.

Większość zagadnień współdziałania jest ustalanych i rozwiązywanych w sztabie armii w ramach zespołu planującego użycie taktycznego desantu śmigłowcowego, w którym, oprócz przedstawicieli zasadniczych komórek sztabu armii, wezmą udział przedstawiciele wojsk zabezpieczających działanie desantu. Natomiast uzgodnienie części zagadnień współdziałania z wojskami nacierającymi od czoła lub z wysyłanym na połączenie z desantem OW, a zwłaszcza zagadnień dotyczących załadunku ludzi i sprzętu do śmigłowców, może mieć miejsce w rejonie załadunku - na stanowisku dowódczo-obszernym dowódcy batalionu lub w sztabie dywizji, ze składu której wydzielany jest desant. Zagadnienia te będzie ustalał i uzgadniał przedstawiciel sztabu armii po przekazaniu zadania bojowego dowódcy desantu.

1. Organizacja współdziałania taktycznego desantu z lotnictwem

Uzgodnienie zagadnień współdziałania dotyczących zgrania w czasie i miejscu wspólnych działań desantu śmigłowcowego z lotnictwem dokonuje dowódca pułku śmigłowców transportowych z poszczególnymi wykonawcami na SD armii. Uzgadnia on przede wszystkim sprawy związane z osłoną desantowania przez lotnictwo myśliwskie oraz z zabezpieczeniem przelotu i lądowania desantu przez lotnictwo myśliwsko-szturmowe. W przypadku udziału śmigłowców szturmowych w zabezpieczeniu desantowania, przedstawiciel pułku śmigłowców szturmowych powinien również przybyć na SD armii i wziąć udział w uzgodnieniu zagadnień współdziałania.

Dowódcy plm i plmsz wraz z zadaniem do zabezpieczenia desantowania powinni otrzymać szczegółowe dane odnośnie sposobu współdziałania ze śmigłowcami transportowymi uzgodnione przez ich przedstawicieli /WSD plm i WSD DLSZR/ na SD armii. Jeżeli desant będzie osłaniany przez inny plm, nie ten, który ma swoje WSD przy OK OPL armii, wówczas przedstawiciel tego pułku również powinien być wezwany na SD armii w celu uzgodnienia zagadnień współdziałania.

Wszystkie sprawy związane z lotniczym zabezpieczeniem

działań desantowych powinien korygować na SD przedstawiciel armii lotniczej.

Uważamy, że współdziałanie taktycznego desantu śmigłowego z lotnictwem celowo jest zorganizować na okres załadowania desantu, przelotu i lądowania desantu oraz na okres wsparcia lotniczego działań bojowych desantu.

Organizacja współdziałania na pierwszy okres polegać będzie głównie na uzgodnieniu między dowódcą desantu a dowódcą pułku śmigłowców transportowych zagadnień dotyczących sprawnego załadowania desantu do śmigłowców. Chodzi o to, aby skrócić do minimum czas załadowania desantu. Jest to okres bardzo niebezpieczny dla desantu, gdyż łatwo może być wykryty przez nieprzyjaciela, a następnie zniszczony uderzeniami jego broni jądrowej lub lotnictwa.

Do zagadnień wymagających uzgodnienia na ten okres należy zaliczyć wybór lądowisk i punktów załadowania; sposób oznakowania lądowisk i miejsce przyziemienia poszczególnych śmigłowców; sposób załadowania ludzi i sprzętu do śmigłowców /zagadnienie to znajduje m.in. odzwierciedlenie w tabeli załadowania opracowanej wspólnie przez szefa sztabu batalionu i przedstawiciela pułku śmigłowców transportowych/.

Ze szczebla armii ustala się na ten okres przede wszystkim takie zagadnienia, jak: sposób osłony desantu w czasie lądowania - jaka ilość samolotów myśliwskich będzie dyżurować w powietrzu, a jaka na lotnisku, jakie siły i środki OPL armii lub dywizji wydziela się do osłony desantu i z jakich stanowisk ogniowych; sygnały startu śmigłowców z lotniska do rejonu załadowania desantu.

Organizacja współdziałania na czas przelotu i lądowania desantu polegać będzie na uzgodnieniu /zwykle w sztabie armii/ przez dowódcę pułku śmigłowców transportowych z lotnictwem takich zagadnień, jak: trasa oraz warunki i profil lotu; termin przelotu desantu nad poszczególnymi rubieżami i punktami orientacyjnymi; sposób wyjścia śmigłowców na lądowiska w rejonie lądowania; sposób osłony desantu podczas przelotu i lądowania oraz powrotu śmigłowców przez lotnictwo myśliwskie; kolejność, czas i sposób niszczenia lub obezwładniania przez lotnictwo myśliwsko-szturmowe i śmigłowce szturmowe wykrytych naziemnych środków OPL nieprzyjaciela zagrażających desantowi na trasie lotu i w rejonie lądowania

wania.

Do zagadnień, które należy uzgodnić na ten okres między dowódcą desantu a dowódcą pułku śmigłowców transportowych zalicza się przede wszystkim: ustalenie lądowisk /głównych i zapasowych/ w rejonie lądowania dla poszczególnych zgrupowań bojowych desantu; sposób zapewnienia łączności dowodzenia wewnątrz desantu w czasie przelotu i lądowania.

Na okres wsparcia lotniczego działań bojowych desantu niezbędne jest uzgodnienie między desantem a lotnictwem wspierającym zagadnień dotyczących: sposobu oznaczenia przez pododdziały desantu swego położenia w momencie nadlatywania grup własnych samolotów; ustalenie sygnałów rozpoznawczych "ja swój samolot"; sposobu wskazywania celów dla lotnictwa myśliwsko-szturmowego i śmigłowców szturmowych; sposobu wzbraniania przez lotnictwo podchodzenia do rejonu działań desantu odwołów nieprzyjaciela; sposobu osłony działań desantu przez lotnictwo myśliwskie.

W celu utrzymania ścisłego współdziałania między desantem a lotnictwem wspierającym pożądanym jest wysłanie razem z desantem przedstawiciela WSD DLSZR z odpowiednimi środkami łączności, zapewniającymi mu możliwość skutecznego naprowadzania samolotów na poszczególne cele.

2. Organizacja współdziałania taktycznego desantu śmigłowcowego z wojskami raketowymi i artylerią

Współdziałanie taktycznego desantu śmigłowcowego z wojskami raketowymi i artylerią powinno dotyczyć głównie dwóch okresów: organizacji i wykonania uderzeń jądrowych i ognia artylerii w ogniowym przygotowaniu przelotu i lądowania desantu oraz wsparcia działań bojowych desantu.

W zakresie ogniowego przygotowania przelotu i lądowania desantu uzgodnienie powinno dotyczyć:

- przebiegu trasy przelotu i położenia rejonów stanowisk startowych, a zwłaszcza rejonów stanowisk ogniowych umożliwiające utworzenie niezbędnego zgrupowania środków ogniowych bez większego ich manewru i możliwości wykonania zadań ogniowych;

- czasu wykonania uderzeń jądrowych z punktu widzenia bez-

pieczeństwa śmigłowców i zaskoczenia nieprzyjaciela /najkorzystniej wykonywać je bezpośrednio przed startem desantu/;

- czasu przerywania ognia /zakończenia ogniowego przygotowania/ przez zgrupowanie artylerii na trasie przelotu w momencie wyjścia czołowych śmigłowców nad linię terenową przeprowadzoną przez najgłębiej położone stanowiska ogniowe artylerii /3-4 km od linii styczności wojsk - pas bezpieczeństwa nisko lecących śmigłowców od torów lotu pocisków artylerii/;

- czasu przerywania ognia przez oddziały /pododdziały/ artylerii rozmieszczone na skrzydłach trasy przelotu, a prowadzące ogień do celów położonych w głębi ugrupowania nieprzyjaciela już po przerywaniu ognia przez główne zgrupowanie artylerii na trasie przelotu desantu;

- wyników rozpoznania nieprzyjaciela, obiektów uderzeń jądrowych i ognia artylerii;

- organizacji dowodzenia i łączności, ustalenia kompetencji osób funkcyjnych oraz sygnałów kierowania uderzeniami jądrowymi i ogniem artylerii podczas ogniowego przygotowania i sygnałów współdziałania z desantem.

Wszystkie powyższe problemy współdziałania powinny być uzgodnione zawczasu pomiędzy szefostwem wojsk raketowych i artylerii armii organizującej ogniowe przygotowanie a dowódcą desantu, a zwłaszcza lotniczym dowódcą dowodzącym podczas przelotu desantu.

W pierwszej fazie działań po lądowaniu desant może liczyć tylko na wsparcie własnych, nielicznych artyleryjskich środków ogniowych.

W miarę rozwoju walki desant powinien otrzymać wsparcie dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii dywizji działającej od czoła, jeśli znajdzie się w zasięgu jej ognia.

Wsparcie dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii dywizji może objąć dwie grupy zadań:

- zwalczanie odwodów i podstawowych, najbardziej niebezpiecznych i dokuczliwych dla desantu pododdziałów nieprzyjaciela, takich jak taktyczne środki napadu jądrowego, bateria artylerii i plutony moździerzy, których zwalczanie przekracza możliwości desantu;

- bezpośrednie wsparcie walki pododdziałów desantu.

Dla synchronizacji uderzeń jądrowych i ognia artylerii z działaniami bojowymi desantu wydaje się celowym skierowanie zawczasu do desantu oficera z grupą dowodzenia i środkami łączności z szefostwa wojsk raketowych i artylerii armii lub szefostwa artylerii dywizji prowadzącej natarcie na kierunku działania desantu. Oficer ten, oprócz funkcji doradcy dowódcy desantu do spraw artylerii, mógłby bezpośrednio kierować ogniem artylerii wsparcia z wojsk działających od czoła.

O ile zadania pierwszej grupy przedstawiciel artylerii przy dowódcy desantu może przekazywać do szefostwa artylerii dywizji działającej od czoła, to wykonaniem zadań drugiej grupy musi kierować osobiście.

Wydaje się, że właśnie obecność przy dowódcy desantu przedstawiciela artylerii zapewni właściwe współdziałanie wojsk raketowych i artylerii z taktycznym desantem śmigłowo-cowym w jego złożonych, trudnych i zmiennych działaniach bojowych.

3. Organizacja współdziałania taktycznego desantu śmigłowo-cowego z grupami specjalnymi i partyzantami

Organizacja współdziałania taktycznego desantu śmigłowo-cowego z grupami specjalnymi i partyzantami w pasie natarcia armii polegać będzie na uzgodnieniu zadań, kierunków, czasu i sposobu działania w rejonie lądowania i działań bojowych desantu.

Grupy specjalne, działające w pobliżu rejonu lądowania lub specjalnie wysadzone w tym celu, mogą wykonywać na korzyść desantu wiele zadań takich, jak: rozpoznanie obiektu działań desantu oraz czasu podejścia możliwych odwodów nieprzyjaciela do rejonu działań desantu; wybór i oznaczenie dogodnych lądowisk dla poszczególnych zgrupowań bojowych desantu.

W zależności od przynależności tych grup i konkretnych potrzeb, sztab armii /dywizji/ powinien im sprecyzować: jaki obiekt nieprzyjaciela rozpoznać i w jakim terminie przekazać wyniki do sztabu; rejon lądowania desantu, ile wybrać lądowisk i orientacyjnie w jakich miejscach; sposób i czas oznaczenia poszczególnych lądowisk; miejsce i czas wydzielenia przewodników; sygnały rozpoznawcze. O powyższych ustaleniach należy poinformować dowódcę desantu i dowódcę pułku śmigłowców transportowych.

Podobne, a ponadto i inne zadania na korzyść desantu mogą

wykonywać zgrupowania partyzanckie działające w pasie natarcia armii, i które z reguły są jej podporządkowywane.

W celu nawiązania bezpośredniego kontaktu z tymi zgrupowaniami i korygowania ich działaniami /w tym i na korzyść desantu/, może być wysłany przedstawiciel sztabu armii. W zakresie zadań wykonywanych przez partyzantów na korzyść desantu sztab armii ustala: sposób izolowania rejonu lądowania desantu od dopływu odwodów nieprzyjaciela; sposób ubezpieczenia otwartych skrzydeł; sposób działania partyzantów w celu opanowania obiektu wspólnie z desantem; sposób udzielenia pomocy w zdobyciu przez desant niezbędnych środków transportu; sygnały rozpoznawcze i sposób nawiązania łączności z desantem. Podobnie jak w przypadku grup specjalnych, wszystkie ustalenia przekazuje się dowódcy desantu.

4. Współdziałanie taktycznego desantu śmigłowego z oddziałami wydzielonymi /OW/

Wysyłanie OW na kierunkach działań taktycznych desantów śmigłowych będzie zjawiskiem częstym.

W czasie organizowania współdziałania między taktycznym desantem śmigłowym i OW należy w pierwszej kolejności określić czas i kierunek podejścia OW oraz ustalić rubież spotkania. Rubież ta powinna znajdować się na wysokości rozmieszczenia i działania elementów rozpoznawczych bądź ubezpieczeń bojowych desantu, gdzie w łatwo rozpoznawalnych miejscach terenowych wyznacza się punkty spotkania.

Dla usprawnienia połączenia się należy zawczasu ustalić zasady wzajemnego rozpoznawania się wojsk przy pomocy sygnałów i znaków rozpoznawczych. W celu przeprowadzenia sił OW przez przejścia w zaporach powinni być wyznaczeni przewodnicy. Gdy OW tylko przechodzi przez rejon działań desantu /by przystąpić do wykonywania swego zadania na większej głębokości /przewodnicy powinni przeprowadzić kolumnę OW przez ugrupowanie desantu w jak najkrótszym czasie. Ponadto między desantem a OW musi być zorganizowana i utrzymywana ciągła łączność współdziałania. Z chwilą podchodzenia OW jego dowódca może przybyć do rejonu działań desantu.

By uniknąć ewentualnego wzajemnego ostrzelania się wyznacza

się rubież przzerwania ognia /bezpieczeństwa/. Ani desant w kierunku OW, ani OW w kierunku desantu nie mogą prowadzić ognia poza tę rubież bez uprzedniego wzajemnego uzgodnienia. Ograniczenia w prowadzeniu ognia powodowane wyznaczeniem tej rubieży mogą zacząć obowiązywać w uprzednio ustalonym czasie, bądź po osiągnięciu określonej rubieży przez OW /z reguły popodejściu OW na odległość równą zasięgowi ognia artylerii/, bądź na rozkaz przełożonego.

Istnieje również konieczność rozstrzygnięcia zasad wspólnego działania desantu śmigłowcowego i OW po ich połączeniu się, a szczególnie sprawy podporządkowania. Jeżeli OW będzie w sile pułku, wtedy dowództwo nad całością powinien objąć dowódca OW; jeżeli w sile batalionu - dowódca desantu. Podejście bowiem OW w sile pułku zmienia zasadniczo sytuację i najczęściej także charakter działań /przejście do natarcia w celu poszerzenia rejonu obrony lub opanowania nowego obiektu/. Natomiast OW w sile batalionu wzmacniać będzie z reguły działanie desantu z ewentualną nieznaczoną zmianą dotychczasowego rejonu działań. Wówczas większa znajomość przez dowódcę desantu nieprzyjaciela i terenu w rejonie działań wskazuje na celowość wyznaczenia właśnie jego na dowódcę całości.

IX. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA DZIAŁAŃ DESANTOWYCH TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO

Zabezpieczenie działań desantowych taktycznego desantu śmigłowcowego organizuje się w celu zapewnienia desantowi dogodnych warunków przygotowania się do działań, pomyślnego przelotu i lądowania oraz skutecznego prowadzenia działań bojowych po lądowaniu. Większość przedsięwzięć z zakresu zabezpieczenia działań desantowych planuje i organizuje sztab armii. Pododdział desantowy natomiast organizuje i realizuje tylko niektóre elementy zabezpieczenia w rejonie załadowania oraz w czasie prowadzenia działań bojowych na tyłach nieprzyjaciela.

1. Rozpoznanie

Rozpoznanie jest jednym z zasadniczych elementów zabezpieczenia działań taktycznego desantu śmigłowcowego. Dostarcza ono niezbędnych wiadomości o nieprzyjacielu dla przygotowania desan-

towania i prowadzenia działań bojowych przez desant na tyłach przeciwnika.

Rozpoznanie w czasie organizacji i załadowania taktycznego desantu śmigłowego planuje i prowadzi sztab armii /dywizji/, wykorzystując do tego celu wszystkie siły i środki rozpoznania, a przede wszystkim środki rozpoznania powietrznego i radioelektronicznego oraz grupy specjalne.

Do zasadniczych zadań rozpoznania powietrznego należy: rozpoznanie trasy lotu desantu głównie w celu wykrycia środków OPL nieprzyjaciela, które mogą przeciwdziałać desantowi śmigłowcowemu; rozpoznanie odwodów nieprzyjaciela w rejonie działań desantu oraz wykonanie zdjęć lotniczych rejonu lądowania i obiektu działania.

Rozpoznanie radioelektroniczne^{x/} armii /dywizji/ powinno: ustalić system OPL na trasie przelotu i w rejonie lądowania; wykryć środki kierowania lotnictwem i rakietami przeciwlotniczymi; ustalić stanowiska dowodzenia i kierowania środkami przenoszenia broni jądrowej, wykryć stanowiska dowodzenia dywizji, korpusu oraz urządzenia tyłowe itp.

Grupy specjalne armii /dywizji/ powinny być zrzucone w pobliżu obiektów działania desantu, jednak nie bliżej niż 15 - 20 km. Powinny one przeniknąć do wewnątrz obiektu działania desantu i ustalić: siłę, skład i ugrupowanie bojowe przeciwnika; system ochrony i obrony obiektu, system zapór i przeszkód w rejonie lądowania; dogodne rejony dla lądowisk; charakter terenu, stan dróg oraz warunki obserwacji i maskowania w rejonie obiektu.

Napływające wiadomości o nieprzyjacielu do oddziału rozpoznawczego sztabu armii powinny być systematycznie analizowane i oceniane. Na 15 - 20 minut przed lądowaniem desantu konieczne byłoby przeprowadzenie rozpoznania kontrolnego trasy lotu oraz rejonu lądowania przy pomocy lotnictwa rozpoznawczego oraz innych sił i środków rozpoznania.

Dowódca pododdziału desantowanego powinien dysponować

x/System rozpoznania radioelektronicznego UKF zabezpiecza wykrycie obiektów w ugrupowaniu nieprzyjaciela na głębokość 30-40km. System KF na głębokość 100km.

dostatecznymi wiadomościami o nieprzyjacielu, aby po wylądowaniu na jego tyłach mógł określić najbardziej celowy sposób działania na wybrany obiekt.

Dla prowadzenia rozpoznania w rejonie desantowania szef sztabu batalionu powinien wyznaczyć w rejonie załadowania elementy rozpoznawcze z pododdziałów organicznych i przydzielonych. Z sił i środków batalionu można wydzielić do prowadzenia rozpoznania jeden - dwa PO /RPO/ oraz jeden - dwa BPR. W każdej drużynie, plutonie i kompanii wyznacza się obserwatorów, którzy będą prowadzić naziemną obserwację po wylądowaniu oraz w rejonie działań bojowych.

Aby zwiększyć zasięg rozpoznania, celowo jest przydzielić batalionowi na czas działania pododdziały rozpoznawcze w sile około plutonu oraz śmigłowce rozpoznawcze /dla zorganizowania 1 - 2 patroli rozpoznawczych/. Pododdziały rozpoznawcze należy przetrzucać pierwszymi śmigłowcami rzutu bojowego batalionu.

Cały system rozpoznania desantu powinien być nacelowany na zdobycie wiadomości o nieprzyjacielu w rejonie obiektu i na kierunkach spodziewanego podejścia jego odwodów.

Z chwilą lądowania desantu system obserwacji naziemnej, patrole oraz śmigłowce rozpoznawcze powinny zawczasu wykryć siły i środki nieprzyjaciela, jego ugrupowanie, możliwości bojowe, ustalić możliwości wyjścia na skrzydła i tyły pododdziałów broniących obiektu. W dalszym ciągu należy prowadzić rozpoznanie powietrzne dla ustalenia głównie rejonów rozmieszczenia odwodów nieprzyjaciela oraz kierunków i czasu ich podejścia do rejonu działań desantu. Dane z rozpoznania powietrznego powinny być przekazywane z pokładu samolotu bezpośrednio do sztabu batalionu drogą radiową.

Grupy specjalne przekazują zdobyte wiadomości o nieprzyjacielu do sztabu armii. W toku walki grupy specjalne mogą wykonywać dodatkowo zadania dywersyjne np. niszczenie mostów, cieśnin i przejść dla wzbronienia podejścia odwodów nieprzyjaciela do rejonu działań desantu.

2. Obrona przed bronią masowego rażenia

Obronę przed bronią masowego rażenia taktycznego desantu śmigłowcowego organizuje się w celu zabezpieczenia wojsk desantu

głównie przed porażeniem bronią jądrową oraz szybkiej likwidacji ewentualnych skutków jej użycia.

Armia w ramach obrony przed bronią masowego rażenia taktycznego desantu śmigłowcowego powinna rozpoznać pod względem skażeń i zakazań planowany rejon załadowania, dostarczyć dowódcy desantu wiadomości o aktualnej i przewidywanej sytuacji skażeń i zakazań na trasie lotu i w rejonie działań bojowych, a w razie obezwładnienia batalionu bronią jądrową w rejonie załadowania - wydzielić siły i środki ratunkowo-ewakuacyjne.

Jeżeli batalion został wydzielony z dywizji drugorzutowej bądź odwodowej, można likwidację skutków uderzeń broni jądrowej powierzyć tej dywizji. Nie jest to natomiast celowe w odniesieniu do dywizji pierwszego rzutu, ponieważ rejon załadowania batalionu znajdować się będzie najczęściej poza jej ugrupowaniem.

Desant jest szczególnie wrażliwy na uderzenia broni jądrowej w czasie lądowania się wojsk na śmigłowce. Uderzenia jądrowe wykonane nań w tym czasie mogą zniszczyć nie tylko wojska ale i śmigłowce i praktycznie uniemożliwić użycie desantu przez armię. Dlatego, by zwiększyć bezpieczeństwo, należy dążyć do maksymalnego skracania czasu załadowania.

Obecnie wzrosło zagrożenie desantów w rejonie załadowania. Wobec wprowadzenia na wyposażenie wojsk potencjalnego przeciwnika wyrzutni raket typu "Lance" o maksymalnym zasięgu 110 km, nie będzie w zasadzie możliwości wyznaczenia rejonu załadowania desantu poza ich zasięgiem, co można było czynić dotychczas w stosunku do wyrzutni raket typu "Honest John". W związku z tym wydaje się, że celowo byłoby rozważyć potrzebę większego rozśrodkowania desantu w czasie lądowania się wojsk do śmigłowców. By nieprzyjaciel jednym uderzeniem jądrowym średniej mocy nie poraził wojsk i śmigłowców jednocześnie na dwóch lądowiskach załadowania, odległość między nimi należałoby zwiększyć do 3-5km. Wówczas powierzchnia rejonu załadowania desantu w sile wzmocnionego batalionu piechoty wynosiłaby około 25 km².

Siły i środki wydzielone do desantu w rejonie załadowania powinny być okopane. W okresie przygotowawczym należy je wyposażać w środki ochrony przed skażeniami do pełnych norm. Desant własnymi siłami organizuje i prowadzi rozpoznanie skażeń i zakazań w rejonie załadowania oraz podczas prowadzenia walki po ląd-

waniu. Jeżeli przelot desantu ma nastąpić w strefie opadów radioaktywnych lub lądowanie w rejonach uderzeń broni jądrowej, żołnierze nakładają środki ochrony przed skażeniami.

W czasie walki na tyłach nieprzyjaciela desant powinien zorganizować obronę przed bronią masowego rażenia na ogólnych zasadach obowiązujących w innych rodzajach działań bojowych.

3. Obrona przeciwlotnicza

Celem obrony przeciwlotniczej jest osłona desantu przed rozpoznaniem i uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela we wszystkich etapach jego działania. Główny wysiłek obrony przeciwlotniczej należy skupić w końcowym etapie przelotu i w trakcie lądowania desantu.

Z uwagi na to, że taktyczny desant śmigłowiecowy z reguły działa w interesie armii, przelatuje nad znaczną częścią pasa jej działania oraz wymaga dość skutecznej obrony przeciwlotniczej, nie takiej jaką może mu zapewnić dywizja /ze składu której jest wydzielany/ etatowymi siłami i środkami, obronę przeciwlotniczą desantu organizuje się na szczeblu armii. Odpowiedzialnym za nią jest szef OPL armii. W ramach organizacji systemu OPL wojsk armii na kolejny dzień operacji organizuje on również obronę przeciwlotniczą taktycznego desantu śmigłowiecowego. W związku z tym w planowaniu użycia taktycznego desantu śmigłowiecowego powinien brać udział przedstawiciel szefostwa OPL armii.

Do realizacji zadań obrony przeciwlotniczej desantu należy angażować, w miarę możliwości, różnorodne środki OPL, dzięki czemu osiąga się kompleksowość osłony desantu a przez to jej dużą skuteczność.

Do bezpośredniej osłony desantu w rejonie załadowania wyznacza się zazwyczaj pułk /lub część/ artylerii przeciwlotniczej dywizji. Niekiedy może być również wyznaczona część sił pułku artylerii przeciwlotniczej armii, a także bateria przeciwlotnicza pułku, z którego pochodzi desantowany pododdział piechoty. W sprzyjających warunkach i w zależności od stopnia zagrożenia atakiem z powietrza, w bezpośredniej osłonie pododdziałów desantu oraz lądujących śmigłowców na lądowiskach załadowania może również uczestniczyć pluton przeciwlotniczy desantowanego batalionu, który

rozwija się w pobliżu 1 - 2 lądowisk.

Ośłonę desantu na dalszych podejściach do rejonu załadowania zapewnia się siłami pułku rakiet przeciwlotniczych i lotnictwa myśliwskiego. W tym celu na okres załadowania i przelotu desantu przez strefę skutecznego ognia przeciwlotniczego należy utrzymać w gotowości bojowej nr 1 trzy-cztery baterie ogniowe pułku. Ośłonę tę powinno się wzmocnić dodatkowo siłami pary - klucza samolotów myśliwskich dyżurujących na lotnisku. W przypadku, gdy rejon załadowania desantu położony jest poza zasięgiem skutecznego ognia pułku rakiet przeciwlotniczych, na czas załadowania desantu można wyznaczyć parę - klucz samolotów myśliwskich do dyżurowania w powietrzu i tyleż samo do dyżurowania na lotnisku.

Do osłony desantu podczas przelotu nad własnym terenem powinno się angażować wszystkie oddziały i pododdziały przeciwlotnicze rozwinięte w pobliżu trasy lotu. W tym celu od wystartowania śmigłowców po załadowaniu desantu aż do odwołania powinny one utrzymać wszystkie lub większość swych sił w gotowości bojowej nr 1. Ich działania potęguje także lotnictwo myśliwskie.

W okresie przelotu desantu nad terenem nieprzyjaciela oraz lądowania główny ciężar osłony spoczywa na lotnictwie myśliwskim. W zależności od głębokości desantowania sposób działania lotnictwa myśliwskiego w osłonie desantu może być różny. Warianty działania lotnictwa myśliwskiego ilustrują załączniki nr 25 - 28.

Jak potwierdzają doświadczenia, do walki z lotnictwem nieprzyjaciela w czasie przelotu desantu można wykorzystać również część broni strzeleckiej żołnierzy przewożonych przez śmigłowce. Funkcjonowanie tego systemu ognia zależy od właściwego jego przygotowania w okresie poprzedzającym załadowanie desantu.

W osłonie lądowania może uczestniczyć pluton przeciwlotniczy desantowanego batalionu. Jego udział jest niezbędny w przypadku, gdy głębokość desantowania wynosi 50 i więcej km. od rubieży styczności wojsk. W tym celu środki OPL plutonu powinny być przerzucane w pierwszych śmigłowcach i wyładowane w pierwszej kolejności.

W okresie prowadzenia działań bojowych osłonę desantu przed uderzeniami z powietrza organizuje się siłami plutonu przeciwlotniczego batalionu. Jego działalność może być spotęgo-

wana ogniem broni maszynowej na ogólnych zasadach. Do ostrzegania pododdziałów o zagrożeniu z powietrza należy wyznaczyć obserwatorów i ustalić odpowiednie sygnały.

Ośłonę batalionu w tym okresie może również w niektórych przypadkach zapewniać lotnictwo myśliwskie działające równocześnie w osłonie zgrupowania uderzeniowego armii.

W celu zmniejszenia skutków uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela, zarówno w rejonie załadowania, jak i w rejonie działań należy szeroko stosować rozbudowę inżynieryjną oraz maskowanie.

Ogólną ideę obrony przeciwlotniczej taktycznego desantu śmigłowego ilustruje załącznik nr 24.

4. Ubezpieczenie

Zadaniem ubezpieczenia w rejonie załadowania jest niedopuszczenie do ataku grup dywersyjnych nieprzyjaciela oraz przeniknięcia do rejonu rozmieszczenia wojsk osób postronnych, nie uczestniczących w działaniach desantowych. W tym celu rejon załadowania powinien być wcześniej rozpoznany, a następnie ubezpieczony patrolami i posterunkami. Do rozpoznawania się żołnierzy desantu należy ustalić znaki rozpoznawcze.

Dla uniemożliwienia nieprzyjacielowi naziemnemu ostrzelenia desantu w czasie lądowania należy na kierunkach największego zagrożenia, w odległości 2 - 3 km od punktów lądowania poszczególnych zgrupowań, w pierwszej kolejności desantować pododdziały ubezpieczeń. Działanie ubezpieczeń należy w tym czasie wspierać ogniem śmigłowców szturmowych. Ponadto z chwilą rozpoczęcia lądowania należy przewidzieć organizację bezpośredniego ubezpieczenia każdego pojedynczego śmigłowca aż do czasu jego odlotu.

Gdy desant po lądowaniu przechodzi w inny rejon, to pododdziały ubezpieczające lądowanie, które znajdują się na kierunku marszu, tworzą ubezpieczenia marszowe.

Po przejściu desantu do obrony obiektu wysyła się dodatkowe ubezpieczenia z każdej kompanii w sile około drużyny piechoty. Odległość wszystkich ubezpieczeń powinna być większa niż w zwykłych warunkach. Ubezpieczenia działające na kierunku podejścia wojsk własnych znać muszą dokładnie ustalenia dotyczące współdziałania z tymi wojskami.

5. Zabezpieczenie inżynieryjne

Zasadniczymi zadaniami zabezpieczenia inżynieryjnego działań taktycznych desantów śmigłowcowych są: inżynieryjne rozpoznanie i przygotowanie rejonu załadowania, inżynieryjne rozpoznanie nieprzyjaciela i terenu w rejonie działań bojowych, rozminowanie opanowanych obiektów lub rejonów i ich umocnienie pod względem inżynieryjnym.

Rejon załadowania rozpoznaje się pod względem zaminowania. Ponadto wykonuje się w nim szczeliny i ukrycia dla ludzi /niekiedy również dla sprzętu/ oraz w razie potrzeby przygotowuje się poszczególne lądowiska dla śmigłowców. Desant w sile batalionu może być wzmocniony 1-2 plutonami saperów, a gdy zadanie jego polega na opanowaniu przepraw lub odcinków przeszkody wodnej dogodnych do ich organizacji - to również pletwonurkami.

Rozpoznanie inżynieryjne planowanego rejonu działań bojowych desantu prowadzi się siłami armii i grup specjalnych dywizji. Pododdziały rozpoznania inżynieryjnego ze składu desantu powinny lądować w pierwszej kolejności, jak najbliższej przewidzianego do opanowania obiektu.

W czasie prowadzenia działań bojowych pododdziały inżynieryjne zabezpieczają pokonanie zapór i przeszkód, ustawiają zapory i wykonują niszczenia na przewidywanych kierunkach uderzeń nieprzyjaciela, rozminowują uchwycone przeprawy, rozpoznają i wytaczają brody oraz miejsca dogodne do przeprawy czołgów pod wodą.

Rozbudowę inżynieryjną zajmowanych pozycji pododdziały desanta wykonują własnymi siłami.

6. Maskowanie

Celem maskowania taktycznego desantu śmigłowcowego jest ukrycie przygotowań do użycia desantu oraz wprowadzenie nieprzyjaciela w błąd co do jego siły i zadania.

Maskowanie przygotowań użycia taktycznego desantu śmigłowcowego osiąga się poprzez: skryte rozmieszczenie wojsk w rejonie załadowania; wybieranie rejonu załadowania w terenie nie wymagającym zbyt wielu przygotowań; urządzanie pozornych rejonów zała-

dowania; utrzymywanie w tajemnicy zadań desantu; wyznaczanie wojsk do działania w roli desantu tylko z takim wyprzedzeniem czasowym, jakie niezbędne jest im na przygotowanie się do działań; izolowanie od przygotowujących się wojsk osób postronnych, nie związanych z wykonywanym zadaniem; zakaz rozmów przez techniczne środki łączności na temat planowanych działań desantowych; dołot śmigłowców do rejonu załadowania na niskich wysokościach.

Dla wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd można wykonywać pozorne przygotowanie lądowania w innych rejonach, a nawet w czasie przelotu nad nimi - pozorować lądowanie tam desantu. Jeżeli obrona przeciwlotnicza nieprzyjaciela jest zdezorganizowana, wskazany jest również dołot do rejonu lądowania z innych różnych kierunków.

W okresie przygotowawczym wojska powinny być w pełni zaopatrzone w etatowe środki maskowania. Wskazane jest pomalowanie sprzętu bojowego stosownie do tła terenu, w jakim desant ma prowadzić działania bojowe. Maskowanie w czasie prowadzenia działań bojowych odbywa się na ogólnych zasadach, z szerokim wykorzystaniem środków podręcznych i właściwości terenu.

7. Walka radioelektroniczna

Walkę radioelektroniczną należy organizować głównie w celu zapewnienia wojskom desantu osłony radioelektronicznej w rejonie załadowania i podczas przelotu oraz wsparcia radioelektronicznego ich działań po lądowaniu.

Powyższe cele osiąga się przez skuteczne obezwładnianie zakłóceniami środków radioelektronicznych nieprzyjaciela i tym samym dezorganizowanie ich pracy oraz skoordynowanego i sprawnego działania jego systemów: rozpoznania radiowego i radiolokacyjnego, dowodzenia wojskami i kierowania środkami rażenia, naprowadzania i radionawigacji lotnictwa oraz kierowania środkami obrony przeciwlotniczej.

Planując walkę radioelektroniczną na kolejny dzień operacji, szef wydziału walki radioelektronicznej powinien uwzględnić również potrzeby taktycznego desantu śmigłowcowego w tym zakresie, zwłaszcza podczas jego załadowania, przelotu i lądowania. W tym

celu wymygnana jest ścisła współpraca przedstawiciela tego wydziału z zespołem planującym użycie taktycznego desantu śmigłowcowego.

Oszłonę radioelektroniczną wojsk desantu zapewnić można przez wydzielenie odpowiednich sił i środków zakłóceń radioelektronicznych głównie do obezwładnienia zakłóceniami pokładowych środków radiolokacyjnych i radionawigacyjnych samolotów nieprzyjaciela, a także środków łączności radiowej dowodzenia i naprowadzania lotnictwa.

Uzupełnieniem organizowanej aktywnej osłony radioelektronicznej rejonu załadowania desantu mogą być przedsięwzięcia maskowania oraz dezinformacji i pozoracji radioelektronicznej skierowane przede wszystkim na pozorowanie rejonu załadowania desantu w innym miejscu i na innym kierunku w celu wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd, sprowokowanie go do wykonania uderzeń w puste miejsca.

Do osłony radioelektronicznej przelotu desantu należy wydzielić odpowiednie siły i środki walki radioelektronicznej ze składu armii lotniczej, którymi:

- nieprzerwanie prowadzić rozpoznanie na trasie lotu desantu naziemnych stacji radiolokacyjnych i środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela oraz relacji łączności wykorzystywanych do powiadamiania, wskazywania celów i kierowania ogniem pododdziałów OPL;

- obezwładniać zakłóceniami pracę systemu kierowania ogniem środków OPL nieprzyjaciela na trasie lotu desantu;

- organizować osłonę radioelektroniczną i maskowanie przelotu desantu oraz ochronę radioelektroniczną śmigłowców od raket kierowanych klasy "powietrze - powietrze" i "ziemia - powietrze".

Celowo jest również planować użycie samolotów i śmigłowców wyposażonych w stacje aktywnych zakłóceń radioelektronicznych oraz automaty do wyrzucania lub wystrzeliwania odbijaczy dipolowych. Indywidualne środki osłony powinny znajdować się w wyposażeniu każdego śmigłowca transportowego. Grupowe środki osłony powinny prowadzić działania w stosunku do stacji wykrywania i naprowadzania samolotów, stacji radiolokacyjnych wstępnego poszukiwania i stacji kierowania ogniem środków OPL nieprzyjaciela.

Samoloty i śmigłowce zakłócające powinny działać głównie ze stref dyżurowania wyznaczonych nad ugrupowaniem naszych wojsk, z odpowiednim przewyższeniem i wyprzedzeniem w stosunku do osłanianego desantu. Jednocześnie ze stosowaniem aktywnych zakłóceń, należy na kursie samolotów i śmigłowców wyrzucać /wystrzeliwać/ odbijacze dipolowe /zakłócenia pasywne/. Na obszarze pomiędzy stacjami radiolokacyjnymi nieprzyjaciela a desantem wytworzyć należy strefę zakłóceń pasywnych o średniej gęstości, na okres 30-40 minut /odbijacze dipolowe opadają w dół z średnią prędkością 60-80 m. na minutę/.

Odbijacze dipolowe mogą być też wyrzucane co kilka minut w oddzielnych porcjach, w celu wytworzenia w powietrzu fałszywych celów radiolokacyjnych w postaci oddzielnych "obłoków" odbijaczy jako określonych elementów imitowanego ugrupowania bojowego desantu w powietrzu.

Dużo uwagi poświęcić należy organizacji wsparcia radioelektronicznego działań desantu po lądowaniu oraz działań oddziału wydzielonego i wojsk dywizji nacierających od czoła z zadaniem połączenia się z desantem. Musi ono być ściśle skoordynowane ze wsparciem ogniowym realizowanym przez wojska raketowe i artylerię oraz lotnictwo. Przedsięwzięcia te należy realizować siłami i środkami batalionu zakłóceń taktycznych, pozostającego w dyspozycji armii oraz częścią sił i środków frontu, które nie zmieniając wyznaczonych im uprzednio rejonów rozwinięcia, oddziałują zakłóceniami na kierunek działań desantu.

Aby wykluczyć oddziaływanie zakłóceń na relacje radiowe desantu i oddziału wydzielonego, do kompanii należy przekazać dane radiowe relacji łączności wykorzystywanych przez desant i oddział wydzielony.

Na kierunku działań desantu i oddziału wydzielonego powinny również wykonywać zadania śmigłowce zakłócające łączność radioliniową. Uzyskanie bowiem skuteczności wsparcia radioelektronicznego możliwe będzie tylko wówczas, jeśli jednocześnie obezwładniane będą zakłóceniami relacje łączności radiowej KF i UKF oraz łączność radioliniowa nieprzyjaciela.

Do wykonania tego zadania konieczne jest wydzielenie 2-3 śmigłowców, które winny działać ze stref dyżurowania w powietrzu, wyznaczonych w odległości do 15 km od oddziału wydzielonego

i wykonywać zakłócenia w wysokości 200-300 m /maksymalnie 500 m/. W tym wypadku głębokość zakłóceń relacji radioliniowych nie będzie mniejsza jak 30-40 km.

Należy nadmienić, że powyższe przedsięwzięcia radioelektronicznego zabezpieczenia działań desantu, ze względu na ich ilość, charakter i dużą różnorodność, aktualnie mogą być realizowane siłami i środkami pozostającymi w dyspozycji frontu i przydzielonymi do armii.

8. Zabezpieczenie tyłowe

Najważniejszym rodzajem zabezpieczenia tyłowego desantu jest zabezpieczenie materiałowe, a w tym zaopatrzenie w amunicję. Ze względu na trudności w zaopatrzeniu desantu po lądowaniu należy zabrać amunicję na cały planowany okres walki. Wielkość zaopatrzenia musi być proporcjonalna do przewidywanego czasu prowadzenia przez desant samodzielnych działań.

Doświadczenia z ćwiczeń wskazują, że dla umożliwienia samodzielnego działania desantu w sile batalionu przez 4-6 godzin potrzebna jest następująca ilość amunicji: strzeleckiej - 2,0jo; artyleryjskiej i moździerzowej - 0,8jo; do PPK "Malutka" - 2,0jo; materiału wybuchowego - około 1000 kg. Amunicję strzelecką i materiał wybuchowy powinno się podzielić pomiędzy wszystkich żołnierzy desantu. Pozostałą amunicję należy przewozić razem ze sprzętem. W czasie ładowania należy przestrzegać zasady rozśrodkowania poszczególnych rodzajów sprzętu i amunicji na kilka śmigłowców.

Gdy desant ma prowadzić działania manewrowe, wówczas dla przewożenia zapasów amunicji wskazane jest dodatkowe zabranie 1-2 ciągników samochodowych. Desant powinien ponadto dążyć do jak najszybszego zdobycia środków transportowych nieprzyjaciela.

Sprzęt, który nie jest desantowany pozostawia się pod dowództwem wyznaczonego oficera. Doprowadza on go następnie do rejonu działań desantu w ślad za pierwszorzutowymi pułkami. Transportery opancerzone /BWP/ można niekiedy włączać w skład OW wysłanego w celu połączenia się z desantem. Transporterami tymi można wówczas dostarczać desantowi dodatkowe zaopatrzenie.

W czasie przygotowywania działań desantowych wszystkich rannych i chorych należy ewakuować do punktów medycznych. Na

czas działań bojowych do desantu powinien być przydzielony lekarz z personelem sanitarnym. Jeżeli czas samodzielnej walki desantu na tyłach przeciwnika jest długi, to do ewakuacji rannych należy w miarę możliwości wykorzystywać śmigłowce.

9. Zabezpieczenie topograficzne

Hi. Wyższe!

W czasie przygotowywania działań desantowych sztab armii powinien zaopatrzyć batalion w mapy rejonu działań bojowych, a także - w razie potrzeby - również w zdjęcia lotnicze zawierające aktualne dane o nieprzyjacielu i terenie. Ponadto, jeżeli desant ma opanować obiekt, w skład którego wchodzi ważne budowle lub urządzenia techniczne /np. przy opanowywaniu lotniska, zapory wodnej/, wówczas należy dowódcy batalionu dostarczyć ich plany.

X. ORGANIZACJA DOWODZENIA TAKTYCZNYM DESANTEM ŚMIGŁOWCOWYM

Dowodzenie taktycznym desantem śmigłowcowym, z uwagi na wieloszczeblową odpowiedzialność w zakresie przygotowania desantowania i udział w jego zabezpieczeniu różnych rodzajów wojsk, staje się dość złożone i trudne. Ponadto komplikują je między innymi takie czynniki jak:

- ograniczone możliwości załadowcze śmigłowców, co uniemożliwia, zwłaszcza po lądowaniu, wykorzystanie wszystkich etatowych środków łączności bp działającego jako taktyczny desant śmigłowcowy;

- zbyt duża rozbieżność między zasięgiem etatowych środków radiowych bp a początkową odległością rejonu jego działań bojowych od punktów dowodzenia armii /dywizji/ i oddziałów działających na spotkanie z nim;

- możliwość powstania strat w środkach radiowych /zasadniczych w dowodzeniu/ już podczas przelotu desantu, a zwłaszcza w czasie lądowania i prowadzenia walki na tyłach nieprzyjaciela.

Z uwagi na to, że taktyczny desant śmigłowcowy będzie z reguły stanowił element ugrupowania operacyjnego armii, a ponadto ze względu na potrzebę skrócenia do minimum czasu na przygotowanie działań desantowych, istnieje celowość zorganizowania dowodzenia bezpośrednio w ogniwie armia - batalion. W ten sposób

zapewnia się armii możliwość bezpośredniej kontroli przebiegu procesu przygotowania działań desantowych na szczeblu batalionu w rejonie załadowania. Ponadto pozwoli to zapewnić dowódcy armii, w razie potrzeby, możliwość skierowania desantu, w czasie przelotu na inny obiekt, a także możliwość bezpośredniego oddziaływania ze szczebla armii na przebieg działań bojowych taktycznego desantu śmigłowego w początkowej fazie walki po lądowaniu.

Przyjęcie takiego rozwiązania czyni dowodzenie taktycznym desantem śmigłowym bardziej operatywnym, przede wszystkim poprzez wyeliminowanie pośrednich ogniw dowodzenia /pułku i dywizji/ co znacznie skraca czas obiegu informacji w procesie dowodzenia.

Organizacja dowodzenia taktycznym desantem śmigłowym tylko w ogniwie armia - batalion wymagać będzie ze szczebla armii zaangażowania części organów dowodzenia do bezpośredniej koordynacji całokształtu przygotowań do desantowania i działań bojowych po lądowaniu realizowanych przez wielu wykonawców. Osiąga się to, jak już wspomnieliśmy, poprzez wysłanie w rejon rozmieszczenia pododdziału przeznaczonego do desantowania przedstawiciela sztabu armii z odpowiednimi uprawnieniami wraz z niezbędną grupą oficerów różnych specjalności i niezbędnymi środkami łączności.

Rola w tym przypadku, pułku i dywizji sprowadzać się będzie do wykonawstwa poleceń sztabu armii. W przypadku, gdy na kierunku działania desantu przewiduje się wysłanie OW lub natarcie oddziałów działających od czoła, wówczas dywizja, ze składu której wydzielony został desant /lub inna/ organizuje przejęcie dowodzenia nim.

Ze względu na specyfikę działań desantowych organizację dowodzenia desantem należy przewidzieć na okres przygotowania desantu do załadowania, na czas przelotu i na okres prowadzenia działań bojowych po lądowaniu.

Każdy okres charakteryzuje się pewnymi specyficznymi warunkami ułatwiającymi lub utrudniającymi dowodzenie, zwłaszcza jeśli idzie o możliwość zapewnienia ciągłej łączności dowodzenia pomiędzy dowódcą desantu a sztabem armii oraz między dowódcą desantu a podległymi mu pododdziałami, a także łączności współdziałania pomiędzy desantem a oddziałem wydzielonym i oddziałami

nacierającymi na kierunku desantu.

Najkorzystniejsze warunki dowodzenia istnieją w okresie przygotowania desantu do załadowania. Organizacja dowodzenia w tym okresie może być następująca. Po opracowaniu planu użycia taktycznego desantu śmigłowego, zwykle ze sztabu armii wysyła się do rejonu załadowania desantu grupę oficerów /pod kierownictwem oficera z oddziału operacyjnego/ w celu przekazania zadania bojowego dowódcy desantu i innych danych niezbędnych do przygotowania desantowania i działań bojowych po lądowaniu. Oficerowie ci, będąc w stałym kontakcie ze sztabem armii, pozostają w rejonie załadowania desantu do chwili startu udzielając niezbędnej pomocy dowódcy desantu w sprawnym przygotowaniu pododdziałów do desantowania.

Łączność dowódcy desantu ze sztabem armii w rejonie załadowania organizuje się za pomocą środków radiowych i radioliniowych, a w sprzyjających warunkach także przewodowych, zwykle na kierunkach. Natomiast z podległymi mu pododdziałami zapewnia się za pomocą środków radiowych /w sieci radiowej dowódcy desantu/ i przewodowych.

Wskazane jest, aby siły i środki przewidziane do zapewnienia łączności dowodzenia i współdziałania w rejonie działań bojowych desantu nie były wykorzystywane w rejonie załadowania. Dla zapewnienia łączności dowódcy desantu ze sztabami armii i z podwładnymi w rejonie załadowania celowo jest na stanowisku dowódczo-obszernym dowódcy bp rozwinąć węzeł łączności, głównie siłami i środkami wydzielonymi przez sztab armii lub dywizji, ze składu której wydzielony jest bp jako desant.

Ze względu na konieczność maskowania przedsięwzięć dotyczących przygotowania działań desantowych, należy do maksimum ograniczyć wykorzystanie środków radiowych. Informacje powinny być przekazywane tylko w postaci krótkich sygnałów według zawezasu opracowanej tabeli sygnałowej.

Dowództwo nad całością desantu podczas załadowania, przelotu i lądowania sprawuje dowódca pułku śmigłowców transportowych, utrzymując ścisły kontakt z dowódcą desantu. Łączność dowodzenia sztabu armii z desantem w okresie przelotu i lądowania zapewnia się poprzez radiostacje WSD DLSZR /grupy dowodzenia lotnictwem/ rozwinięte w rejonie SD armii.

W czasie przelotu dowódca desantu znajduje się razem z dowódcą pśt i może wykorzystywać sieć radiową śmigłowców do przekazywania informacji dowódcom pododdziałów.

Szef sztabu desantu /bp/ powinien znajdować się w składzie innego zgrupowania bojowego desantu.

Dowodzenie desantem w rejonie jego działań bojowych sprawuje armia, głównie za pomocą środków radiowych, do chwili podejścia czołowych oddziałów działających na spotkanie z nim.

W tym okresie mogą wystąpić największe trudności w zapewnieniu ciągłej łączności dowodzenia i współdziałania. Odległość pomiędzy rejonem działań desantu a punktami dowodzenia armii i pierwszorzutowych związków taktycznych przekracza zasięg etatowych środków radiowych bp. Ponadto przerzut tych środków /np. wozu dowodzenia R-2/ do rejonu działań desantu jest niemożliwy z uwagi na ograniczone możliwości załadowcze śmigłowców. Zatem dla zapewnienia łączności z desantem należy wyposażyć go w dodatkowe środki łączności. Obecnie najodpowiedniejszymi typami wozów dowodzenia dla taktycznego desantu śmigłowcowego są: RD-115Z /na samochodzie UAZ/ i R-5 /na transporterze BRDM/. Będące w wyposażeniu tych wozów dowodzenia radiostacje zapewniają łączność na wymagane w tym przypadku odległości. Ponieważ w chwili obecnej pododdziały piechoty nie są wyposażone w takie wozy dowodzenia, koniecznym jest dokonanie odpowiedniego manewru środkami łączności.

Dowodzenie desantem może być również realizowane z powietrznego elementu dowodzenia /PED-2/ armii.

Łączność radiową sztabu armii z desantem można więc zapewnić na kierunku za pomocą rst. R-130. W przypadku wykorzystywania PED-2 może to być kierunek UKF.

W przypadku, gdy na spotkanie z desantem działa oddział wydzielony, celowe jest organizowanie sieci radiowej w składzie radiostacji: dowódcy armii, dowódcy desantu, dowódcy oddziału wydzielonego i ewentualnie dowódcy dywizji nacierającej na kierunku desantu. Sieć ta może być również wykorzystana dla celów współdziałania.

Dowodzenie podległymi pododdziałami przez dowódcę desantu zapewnia się w sieci radiowej organizowanej za pomocą rst. R-107. Ponieważ możliwości załadowcze śmigłowców nie pozwalają na przerzut do rejonu działań desantu transporterów opancerzonych, zachodzi potrzeba przydzielenia batalionowi przenośnych rst. UKF.

XI. PROWADZENIE DZIAŁAŃ DESANTOWYCH PRZEZ TAKTYCZNY DESANT ŚMIGŁOWCOWY

1. Desantowanie taktycznego desantu śmigłowcowego: załadowanie, przelot, lądowanie

Desantowanie taktycznego desantu śmigłowcowego obejmuje realizację przedsięwzięć dotyczących załadowania przelotu i lądowania desantu.

Przed przylotem śmigłowców transportowych poszczególne zgrupowania bojowe taktycznego desantu powinny znaleźć się w pobliżu swych lądowisk załadowania. Natychmiast po lądowaniu śmigłowców załogi otwierają kabiny załadowcze i ostatecznie przygotowują je do załadowania. Załadowanie odbywa się jednocześnie na wszystkich lądowiskach załadowania zgodnie z opracowanym planem załadowania sił i środków poszczególnych zgrupowań bojowych desantu do każdego śmigłowca /szczegółowo opracowaną treść takiego planu obrazują załączniki nr 13 i 14/.

W pierwszej kolejności, na sygnał dowódcy pśt, ładuje się do śmigłowców sprzęt ciężki: moździerze, ciągniki, samochody specjalne. Następnie do śmigłowców podjeżdżają środki transportowe z amunicją lub innymi środkami materiałowymi, które ładuje się i rozmieszcza w śmigłowcu według wskazań technika pokładowego. Po umocowaniu załadowanego sprzętu i amunicji, do śmigłowców ładują się żołnierze rozmieszczając się według wskazań załogi.

W przypadku ataku nieprzyjaciela na ładujący się desant czynności załadowczych nie przerywa się. Załadowanie do śmigłowców może być dokonywane tak w dzień jak i w nocy. Przy ładowaniu w nocy powinny być oświetlone kabiny załadowcze śmigłowców.

Po załadowaniu całości sił desantu dowódca pułku śmigłowców melduje do przełożonego o gotowości do startu i zgodnie z ustalonymi czasami, bądź na sygnał, następuje start śmigłowców.

Start śmigłowców z desantem odbywa się z zasady równocześnie lub grupami; zbiórkę śmigłowców przeważnie wykonuje się w czasie lotu po trasie.

W zależności od warunków atmosferycznych, ukształtowania terenu i przewidywanego przeciwdziałania ze strony nieprzyjaciela śmigłowce wykonują lot z desantem w ugrupowaniu zwartym lub luźnym. W zwartym ugrupowaniu odstępy i odległość między

śmigłowcami Mi-8 w kluczu wynoszą 50-70 m, odległość między kluczami 150-300m, między eskadrami /grupami/ 1000-1500m. W ugrupowaniu luźnym odstępy i odległości między śmigłowcami w kluczu zwiększa się do 150 m /możliwe warianty ugrupowania śmigłowców transportowych w czasie lotu z desantem taktycznym przedstawione zostały w załączniku nr 17/.

W celu zmniejszenia możliwości przeciwdziałania środków OPL nieprzyjaciela lot śmigłowców odbywa się z reguły na małej wysokości rzędu 30-50 m. Lot na małej wysokości i z dużą prędkością, a szczególnie lot koszący, jest bowiem najskuteczniejszym sposobem pokonania naziemnych środków obrony przeciwlotniczej i lotnictwa nieprzyjaciela.

Przekroczenielinei styczności z nieprzyjacielem i lot nad jego terenem należy wykonywać w miejscach najmniej bronionych przez przeciwnika. Przy niesprzyjających warunkach terenowych, gdy nie mamy możliwości wyboru trasy lotu nad terenem trudno dostępnym należy obowiązkowo obezwładnić naziemne środki ogniowe nieprzyjaciela. W niszczeniu tych środków może być angażowane lotnictwo myśliwsko-szturmowe, śmigłowce szturmowe, rakiety i artyleria. Ponadto w czasie lotu nad terenem silnie nasyconym w naziemne środki ogniowe nieprzyjaciela oraz podczas ataku przez samoloty myśliwskie, śmigłowce transportowe powinny szeroko stosować manewr, polegający na zwiększeniu odstępów i odległości oraz zmiany kierunku i prędkości lotu.

Łądowanie desantu jest z reguły poprzedzane uderzeniami jądrowymi i lotnictwa. Uderzenia jądrowe można wykonać na 20-30 minut przed lądowaniem. Natomiast lotnictwo myśliwsko-bombowe lub myśliwsko-szturmowe odchodzi z nad rejonu lądowania na 2-3 minuty przed dolotem śmigłowców przewożących desant. Główny wysiłek ogniowego przygotowania lądowania skupia się w celu zniszczenia środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela i obezwładnienia jego odwodów znajdujących się w rejonie lądowania i obszarach przyległych.

W pewnych określonych przypadkach lądowanie desantu może być wykonane bez ogniowego przygotowania, zwłaszcza w nocy lub w górach.

Ustalony czas wyjścia na lądowiska wyładowania powinien być ściśle przestrzegany przez wszystkie grupy śmigłowców, które w czasie lotu powinny dokładnie utrzymywać nakazaną trasę, warunki i profil lotu.

Z chwilą wyjścia grupy śmigłowców na lądowisko, w zależ-

ności od jego rozmiarów, rodzaju nawierzchni i roślinności pokrywającej powierzchnię lądowiska, dowódca grupy określa sposób lądowania lub poleca wysadzać desant z zawisu. W wypadku wysadzenia desantu w miejscu o ograniczonej płaszczyźnie umożliwiającej lądowanie, lądują tylko śmigłowce ze sprzętem bojowym, a wysadzanie żołnierzy desantu dokonuje się z zawisu. Zawis nad równymi miejscami śmigłowce wykonują na minimalnej bezpiecznej wysokości.

Wyładowanie desantu rozpoczyna się na sygnał dowódcy grupy śmigłowców bez wyłączania silników i bez czekania aż wszystkie śmigłowce wylądują.

W taktycznym desancie śmigłowcowym w pierwszej kolejności opuszczają śmigłowce grupy osłony i rozpoznania. Grupy osłony zajmują stanowiska wokół lądowiska, ubezpieczając wyładowanie pozostałych sił. Może się zdarzyć, że dla umożliwienia lądowania grupy te będą musiały natychmiast po lądowaniu przejść do ataku dla zniszczenia tych sił nieprzyjaciela, których środki ogniowe utrudniają swobodne lądowanie.

Pododdziały rozpoznawcze przystępują do wykonywania zadań. Na najbardziej zagrożone kierunki pododdziały te mogą być podwieszone śmigłowcami i wysadzone w pobliżu obiektu rozpoznania.

Główne siły desantu wylądowują się według ustalonej kolejności i - jeśli zachodzi potrzeba - natychmiast wchodzi do walki. Po wylądowaniu śmigłowce odlatują do wyznaczonego im rejonu, a dowódca desantu melduje przełożonemu o wynikach desantowania i kieruje walką pododdziałów.

2. Przygotowanie przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego przez wojska rakietowe, artylerię i lotnictwo

Przygotowanie przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego stanowi zawczasu zaplanowany i zorganizowany system uderzeń jądrowych, lotniczych i ognia artylerii celem zapewnienia desantowi swobody przelotu, lądowania i osiągnięcia gotowości do prowadzenia walki po lądowaniu.

Przygotowanie przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego może objąć:

- uderzenia jądrowe na zasadnicze obiekty nieprzyjaciela;
- artyleryjskie przygotowanie przelotu desantu na początkowej części trasy, uzupełnione i wydłużone w głąb przez lotnicze przygotowanie przelotu;
- lotnicze, a tylko w wyjątkowych sytuacjach i artyle-

ryjskie, przygotowanie lądowania desantu.

Czas trwania i układ ogniowego przygotowania przelotu i lądowania desantu zależy od rodzaju i zakresu zadań artylerii oraz liczby i mocy wydzielonych ładunków jądrowych i ilości zaangażowanej artylerii. Ogniowe przygotowanie powinno bezpośrednio poprzedzić przelot desantu. Ze względu na bezpieczeństwo nisko lecących śmigłowców, zgrupowanie artylerii rozmieszczone na kierunku przelotu kończy prowadzenie ognia nie później niż z chwilą przekroczenia przez lecący desant linii terenowej przebiegającej przez najdalej od przedniego skraju położone stanowiska ogniowe artylerii /linia bezpieczeństwa/, to jest 3-4 km od przedniego skraju. Przy odpowiednim ugrupowaniu w dalszym ciągu prowadzi ogień artyleria rozmieszczona na skrzydłach trasy przelotu do celów nieprzyjaciela położonych głębiej. Początek ogniowego przygotowania wyznacza wówczas czas niezbędny na wykonanie wszystkich zadań ogniowych z tym, że środki OPL nieprzyjaciela obezwładnia się zanim desant znajdzie się w ich zasięgu.

Obezwładnieniem /oślepieniem/ obejmuje się nie tylko środki ogniowe nieprzyjaciela leżące na samej trasie przelotu /w pasie o szerokości równej szerokości kolumny sił głównych desantu/, lecz także wszystkie środki ogniowe na odległości ich zasięgu ognia od trasy przelotu. I tak rozpoznane cele należy obezwładniać na odległościach od trasy przelotu w obie strony do:

- plutonowe punkty oporu - 2 km;
- odwody - 2,5 km;
- baterie /plutony/ artylerii przeciwlotniczej - 10 km;
- wyrzutnie pocisków raketowych - w zależności od ich charakterystyk.

Uderzenia jądrowe na ważniejsze punkty dowodzenia oraz na odwody nieprzyjaciela wzdłuż trasy przelotu i w pobliżu rejonu lądowania desantu wykonują dywizjony rakiet taktycznych dywizji znajdujących się na kierunku przelotu desantu oraz AIROT. W warunkach nie stosowania broni jądrowej zadania te wykonuje głównie lotnictwo, a także artyleria w ramach swego zasięgu ognia.

W ogniowym przygotowaniu nie uczestniczy oczywiście artyleria desantu. Jej pierwsze użycie następuje dopiero po lądowaniu, a więc w artyleryjskim wsparciu działań bojowych desantu.

Artylerię na stanowiskach ogniowych rozmieszcza się możliwie blisko przedniego skraju, by zwiększyć zasięg oddziaływania ogniowego i jednocześnie zmniejszyć pas bezpieczeństwa, a tym samym skrócić odstęp czasu między przerwaniem ognia a przelotem i lądowaniem desantu. Szczególnie predysponowana do tego jest artyleria samobieżna, zdolna do szybkiego zajęcia wysuniętych stanowisk ogniowych i natychmiastowego ich opuszczenia po wykonaniu zadań, a także artyleria dalekonośna /wyrzutnie BM-21, 122 mm A/.

Dla zwiększenia zaskoczenia należy zawsze dążyć do krótkiego /niezbyt wcześnie rozpoczętego/, lecz silnego ogniowego przygotowania. Posiadając, przy danym zakresie zadań, taką ilość artylerii, która pozwoli wykonać wszystkie zadania jednocześnie - należy zastosować najprostszy układ ogniowego przygotowania, a mianowicie na początku uderzenia jądrowe, a następnie jedną, silną nawałę ogniową artylerii uzupełnioną uderzeniami lotnictwa na cele położone głębiej, zwłaszcza w rejonie lądowania desantu.

Jeżeli ten warunek nie będzie spełniony i poszczególne pododdziały artylerii będą musiały kolejno obezwładniać więcej niż jeden cel - stosuje się układ kilkunawałowy. Przykładowa kolejność wykonania zadań może być wówczas następująca /załącznik nr 20/:

- uderzenia jądrowe na szczególnie ważne punkty dowodzenia i te odwody nieprzyjaciela, w zasięgu ognia których może znaleźć się desant w czasie przelotu, w tym - przy sprzyjających warunkach - na przedni skraj oraz na odwody, które mogłyby przeciwdziałać desantowi podczas lądowania;

- zmasowana nawała ogniowa artylerii dla dezorganizacji systemu dowodzenia wojskami i środkami obrony przeciwlotniczej oraz obezwładnienia przeciwlotniczych środków ogniowych o zasięgu pozwalającym oddziaływać na desant zbliżający się do przedniego skraju;

- obezwładnienie uderzeniami lotniczymi pozostałych przeciwlotniczych środków ogniowych mogących oddziaływać na desant podczas przelotu oraz obezwładnienie /zadymienie/ ogniem artylerii sił żywych i środków ogniowych piechoty, zwłaszcza na pierwszej pozycji obrony nieprzyjaciela, nie rażonych bronią jądrową /ta nawała ogniowa musi zakończyć się do czasu przelotu desantu na linię bezpieczeństwa/;

- obezwładnienie celów w głębi ogniem artylerii rozmieszczonej na skrzydłach trasy przelotu oraz uderzenia lotnictwa na cele w rejonie lądowania.

Względy integrowania ogniowego przygotowania przelotu i lądowania z działaniem lotnictwa oraz potrzeby wyznaczania artylerii z różnych związków taktycznych wymagają, by za organizację tego przygotowania było odpowiedzialne szefostwo wojsk raketowych i artylerii armii.

Szczególną rolę w zabezpieczeniu przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego odgrywać będzie lotnictwo, zwłaszcza myśliwsko-szturmowe oraz śmigłowce szturmowe.

Zabezpieczenia przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego realizowane jest siłami pułku LMSz. Podział pułku do wykonania poszczególnych zadań w ramach zabezpieczenia desantowania przykładowo może być następujący:

- 8-12 Lim-6 bis do zniszczenia lub obezwładnienia naziemnych środków OPL nieprzyjaciela w rejonie lądowania desantu;

- 4-6 Lim-6 bis do obezwładnienia wcześniej wykrytych środków OPL na trasie lotu desantu;

- 8-12 Lim-6 bis do samodzielnego poszukiwania i niszczenia środków ogniowych nieprzyjaciela w korytarzu przelotu desantu, zagrażających desantowi, oraz do ubezpieczenia powrotu śmigłowców;

- 4-6 Lim-6 bis do zabezpieczenia wyładowania desantu ze śmigłowców w rejonie lądowania.

Możliwe obiekty działań LMSz przy zabezpieczeniu desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego - przedstawione są na schemacie - załącznik nr 22.

Wykryte w korytarzu przelotu i w rejonie lądowania desantu naziemne środki OPL, których nie można ominąć, obezwładniają wydzielone grupy myśliwsko-szturmowe. Czas uderzenia tych grup powinien być dokładnie zgrany z czasem przelotu /lądowania/ desantu. Odejście grup uderzeniowych z rejonu działań następuje na 2-3 min. przed przelotem /lądowaniem/ śmigłowców z desantem.

Ponieważ nie wszystkie naziemne środki ogniowe nieprzyjaciela, mogące przeciwdziałać desantowi w czasie przelotu i lądowania, lotnictwo rozpoznawcze będzie w stanie wykryć, dlatego, niezależnie od grup LMSz wydzielonych do obezwładnienia wykrytych środków, dodatkowo wydziela się określone siły

LMSz do samodzielnego poszukiwania i niszczenia środków ogniowych nieprzyjaciela w korytarzu przelotu i w rejonie lądowania desantu. Sposób zabezpieczenia desantu podczas przelotu i lądowania przez LMSz pokazany jest na schemacie - załącznik nr 23.

Część zadań LMSz wykonywanych w celu zabezpieczenia desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego mogą z powodzeniem przejąć śmigłowce szturmowe.

Użycie śmigłowców szturmowych do zabezpieczenia przelotu i lądowania taktycznego desantu jest, jak dowodzą tego doświadczenia z działań wojennych prowadzonych w Wietnamie i na Bliskim Wschodzie, jak najbardziej celowe. Koniecznością jest jednak dysponowanie przez śmigłowce szturmowe prędkością większą od śmigłowców transportowych oraz większą odpornością na ogień broni maszynowej. W chwili obecnej śmigłowce szturmowe/Mi-2/ dysponują bowiem niższymi danymi taktyczno-technicznymi od śmigłowców transportowych. Wykorzystanie ich dla obezwładnienia wykrytych wcześniej naziemnych środków przeciwlotniczych nieprzyjaciela w korytarzu przelotu lub w rejonie lądowania desantu jest jednak możliwe. W tym celu śmigłowce szturmowe w oddzielnych grupach wychodzą wcześniej w określone rejony i tuż przed przelotem lub lądowaniem desantu obezwładniają wykryte środki ogniowe zagrażające desantowi.

W przypadku wykonywania lotu przez śmigłowce szturmowe we wspólnym ugrupowaniu ze śmigłowcami transportowymi /o ile będą w wyposażeniu śmigłowce szturmowe dysponujące przynajmniej prędkością równą śmigłowcom transportowym/ zachowują odpowiednie odstępy i odległości w stosunku do osłanianego ugrupowania, aby wykonać niezbędny manewr i odpalić rakiety przed wejściem śmigłowców transportowych w strefę ognia naziemnych środków OPL nieprzyjaciela. W zależności od przewidywanego zagrożenia ze strony środków OPL nieprzyjaciela na trasie, ugrupowanie śmigłowców z desantem jest osłaniane z przodu i boków śmigłowcami szturmowymi w stosunku: 1 śmigłowiec szturmowy na 3-4 śmigłowce z desantem. Ponadto wydzielone 1-2 śmigłowce szturmowe lecą z kilkuminutowym wyprzedzeniem przed głównym ugrupowaniem po to, aby prowokować naziemne środki OPL nieprzyjaciela do otwarcia ognia. W przypadku osiągnięcia tego celu powiadamiają dowódcę zgrupowania o rozmieszczeniu stanowisk ogniowych oraz wskazują śmigłowcom szturmowym rejony lub obiekty, które muszą być obezwładnione ogniem broni pokładowej.

Lądowanie desantu śmigłowcowego w rejonach, gdzie nie

przewiduje się większego oporu nieprzyjaciela, zabezpieczają śmigłowce szturmowe poprzez zwalczanie celów naziemnych przeciwnika bezpośrednio przed lądowaniem śmigłowców transportowych. Na obezwładnienie wykrytych celów na trasie lotu oraz w rejonie lądowania śmigłowce szturmowe przeznaczają zwykle 1/2 jednostki ognia. Pozostałą amunicję wykorzystują podczas bezpośredniego wsparcia działań desantowych pododdziałów. Podczas lądowania desantu śmigłowce szturmowe dozorują nad rejonem lądowania i zwalczają nowo wykryte cele. Po wylądowaniu desantu mogą one pozostać w rejonie działań i wspierać walkę desantowanych pododdziałów.

3. Prowadzenie działań bojowych przez taktyczny desant śmigłowcowy po lądowaniu /

Prowadzenie przez desant walki na tyłach nieprzyjaciela z wielu zasadniczych powodów będzie bardzo złożone i trudne. Działania bojowe będą bowiem prowadzone w oderwaniu od sił głównych przy ciągłej groźbie okrążenia przez przeważające siły nieprzyjaciela w warunkach, w których trudno będzie liczyć na dodatkowe i skuteczne wsparcie ogniowe. Desant działań będzie przy tym mając ograniczone możliwości manewrowe. Nieprzyjaciel najczęściej będzie posiadał zdecydowaną przewagę w tym względzie.

Taktyczny desant śmigłowcowy, po lądowaniu na tyłach nieprzyjaciela, stosuje ogólnie znane główne rodzaje działań bojowych: natarcie i obronę.

W natarciu taktyczny desant śmigłowcowy może atakować na jednym kierunku lub każdą kompanią na innym kierunku, co uważa się za klasyczne dla działań desantu. Ponieważ ataki będą wykonywane bez dostatecznego wsparcia ogniowego, muszą być wykonywane z małych odległości od broniącego się. W przypadku gdy opanowany obiekt nie musi być utrzymany, znajdujące się w nim urządzenia niszczy się.

W obronie opanowanego obiektu taktyczny desant śmigłowcowy wykorzystuje istniejące urządzenia inżynieryjne pozostawione przez nieprzyjaciela. Charakterystyczną cechą w obronie desantu jest stałe posiadanie jak największej siły zdolnych do działań w zasadzkach i wykonywania kontrataków. Powinno to rekompensować niektóre niedostatki obrony wynikające z braku należytego wsparcia ogniowego oraz rozbudowy inżynieryjnej.

Po lądowaniu desantu pododdziały przystępują do opanowania określonego obiektu, wykorzystując własne i przydzielone środki ogniowe. Jeżeli lądowania dokonano z dala od obiektu, to pododdziały w szykach przedbojowych zbliżają się do niego z różnych stron, omijają ewentualne zapory inżynieryjne nieprzyjaciela lub wykonują w nich przejścia, rozwijają się i na sygnał przystępują do ataku. Środki ogniowe przesuwają się w szykach piechoty i wspierają walkę nacierających pododdziałów, umożliwiając im wdarcie się do atakowanego obiektu.

Podczas walki o opanowanie obiektu dowódcy pododdziałów wysyłają część sił na przewidywane kierunki podejścia odwodów nieprzyjaciela w celu osłony sił głównych desantu.

Po opanowaniu obiektu pododdziały niszczą go, a jeśli obiekt ma być utrzymany, organizują jego obronę. Obronę obiektu lub rubieży organizuje się przede wszystkim w oparciu o istniejące urządzenia obronne. Na dominujące punkty i rubieże wysyła się ubezpieczenia. Główne drogi podejścia osłania się ogniem artylerii, ustawia się zapory inżynieryjne. Przerwy między poszczególnymi punktami oporu osłania się ogniem i patrolami.

Jeżeli desant znajduje się w trudnej sytuacji i grozi mu całkowite zniszczenie, to może przejść do działań w rozproszczeniu.

Dla zdobycia umocnionego obiektu silnie bronionego przez nieprzyjaciela - dowódcy dzielą pododdziały desantu na grupy: szturmową, osłony i ogniową. Grupa szturmowa przeznaczona do wykonania ataku na obiekt może być wzmocniona saperami, którzy za pomocą materiału wybuchowego i innego sprzętu pomagają w pokonaniu zapór. Grupa osłony zabezpieczająca działanie grupy szturmowej i ogniowej w wypadkach krytycznych może być również użyta do wzmocnienia grupy szturmowej. Grupa ogniowa wspiera działanie grup: szturmowej i osłony.

(X) Niszczenie środków przenoszenia broni jądrowej oraz składów amunicji specjalnej /załącznik nr 41 i 42/ przez taktyczny desant śmigłowcowy należeć będzie do zadań trudnych.

Środki przenoszenia ładunków jądrowych desant może niszczyć ogniem kiedy wyrzutnie znajdują się w rejonie wyjściowym, w trakcie ich przechodzenia z rejonu wyjściowego do rejonu stanowisk startowych i na stanowiskach startowych. Rakiety są bardzo wrażliwe na wszelkiego rodzaju uszkodzenia mechaniczne w tym i na przestrzeliny z broni ręcznej i maszynowej. Można je

niszczyć również przy pomocy granatników SPG-9 i wyrzutni PPK.

W celu zniszczenia środków napadu jądrowego /załącznik nr 41/. Kompanie piechoty ze środkami wzmocnienia skrycie przenikają do rejonu stanowisk startowych rakiet i innych urządzeń. Część sił każdej kompanii jest gotowa do podjęcia walki z siłami obrony. Jeżeli nieprzyjaciel zaatakuje desant to główny wysiłek skupia się na odparcie jego ataku i zapewnienie grupom szturmowym swobody dotarcia do obiektu ataku. Ogniem moździerzy wzbrania się podchodzenia sił nieprzyjaciela. Grupy szturmowe gwałtownie wdzierają się do miejsc rozmieszczenia wyrzutni, niszcząc sprzęt i urządzenia po czym wycofują się do wyznaczonych miejsc zbiórki kompanii.

Taktyczny desant śmigłowcowy w operacji zaczepnej armii bardzo często może otrzymać zadanie opanowania lotniska nieprzyjaciela dla potrzeb własnego lotnictwa /załącznik nr 49/.

Walka pododdziałów desantu o opanowanie lotniska może przebiegać różnie. Desant może lądować bezpośrednio na płycie lotniska lub poza lotniskiem. Miejsce lądowania zależne będzie od charakteru obrony lotniska. Lądowanie desantu na płycie lotniska stwarza przesłankę do uzyskania zaskoczenia nieprzyjaciela. Po udanym lądowaniu żołnierze, którzy opuścili pokład śmigłowców, niszczą w pierwszej kolejności środki ogniowe nieprzyjaciela, które ograniczają ruch na płycie lotniska.

Główny wysiłek pododdziałów powinien być skierowany na zniszczenie samolotów oraz opanowanie składów amunicji, rakiet i bomb, wartowni oraz zbiorników paliwa. Jednocześnie z tym należy dokonać rozpoznania pasów startowych i dróg kołowania oraz usunąć miny ustawione przez nieprzyjaciela.

Dla opanowania lotniska celowym jest desantować taktyczny desant śmigłowcowy z niewielkim wyprzedzeniem przed podejściem do niego oddziału wydzielonego. Oddział wydzielony po połączeniu się z desantem powinien działać tak, by nie dopuścić do lotniska, opanowanego przez desant, odwodów nieprzyjaciela. W tym czasie pododdziały desantu powinny opanować główne obiekty lotniska i nie dopuścić do ich zniszczenia przez nieprzyjaciela. Równoległe z wykonywaniem wyżej wymienionych czynności dowódca desantu organizuje obronę lotniska i głównych jego urządzeń, aż do całkowitego przejęcia ich przez własną naziemną, techniczną obsługę lotniska.

Pokonywanie przez wojska armii w operacji zaczepnej sze-

rokich przeszkód wodnych oraz kanałów, często o obetonowanym korycie, będzie zjawiskiem powszechnym, ale też i niełatwym. Dąży się więc, by w toku podchodzenia do przeszkody wodnej nie dopuścić do zorganizowanego obsadzenia przez nieprzyjaciela jej przeciwległego brzegu. Wybitną rolę w tym względzie mogą spełnić taktyczne desanty śmigłowcowe.

We współczesnych warunkach, kiedy do pokonania przeszkody wodnej wychodzić będą równocześnie z wojskami nacierającymi oddziały inżynieryjne, artyleria, itp. powstawać będzie nadmierne zagęszczenie wojsk na drogach. Taktyczny desant śmigłowcowy ma największe szanse wyprzedzenia tych wojsk i dotarcia bez większych kolizji do przeszkody wodnej, opanowania określonych obiektów i zapewnienia wojskom własnym dogodnych warunków do sprawnego sforsowania jej z marszu.

W celu wykonania tego zadania taktyczny desant śmigłowcowy może opanowywać istniejące na przeszkodzie wodnej mosty stałe, przeprawy promowe, brody, tamy, miejsca dogodne do przeprawy po dnie, albo środki do budowy przepraw zgromadzone przez nieprzyjaciela.

We wszystkich wymienionych przypadkach desant powinien lądować możliwie blisko obiektów działania i najczęściej po obu brzegach przeszkody wodnej. Mogą zaistnieć jednak sytuacje, kiedy lądowanie desantu będzie wykonane tylko po jednej stronie rzeki, na przykład w celu opóźnienia podejścia do przeszkody wodnej odwodów lub wycofujących się wojsk nieprzyjaciela.

Najczęściej opanowanie mostów stałych połączone będzie z koniecznością rozbicia pododdziałów nieprzyjaciela broniących tego obiektu. W tym przypadku należy wykonać atak na opanowywany obiekt z obu brzegów przeszkody wodnej /załącznik nr 44/. Dla jego opanowania niekiedy w pododdziałach należy zorganizować grupy: szturmową i ogniową. W grupie szturmowej posiadać należy zwiększoną ilość saperów oraz płetwonurków. Ci ostatni, gdy tylko zaistnieją możliwości zbliżenia się do przeszkody wodnej powinni usunąć założone pod wodą ładunki wybuchowe. Po opanowaniu mostu organizuje się jego obronę i ochronę. Pododdziały prowadzą rozpoznanie na przewidywanych podejściach nieprzyjaciela, na których organizuje się zasadzki. Ponadto prowadzi się ciągłą obserwację przeszkody wodnej, by na czas wykryć i unieszkodliwić miny pływające lub płetwonurków nieprzyjaciela.

W przypadku, gdy desant ma za zadanie opanować tamę, przy której znajdują się śluzy i elektrownia, w składzie desantu powinna być grupa żołnierzy specjalistów, zdolnych po opanowaniu tych obiektów do uchronienia ich od zniszczenia. Zniszczenie urządzeń hydrotechnicznych, zwłaszcza przy dużych zbiornika wodnych, mogłoby bowiem na pewien okres czasu uniemożliwić forsowanie przeszkody wodnej poniżej tych urządzeń.

Po opanowaniu miejsc dogodnych do przeprawy po dnie oprócz utrzymania przyczółka pododdziały desantu powinny przeprowadzić rozpoznanie brzegów oraz dna rzeki i zebrane dane przekazać wojskom własnym idącym na spotkanie.

Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego na stanowisko dowodzenia /załącznik nr 43/ powinno być przeprowadzone metodą nagłych i krótkich ataków, skierowanych głównie na niszczenie sił żywych, węzłów łączności, środków radiowych i transportowych, w tym także śmigłowców znajdujących się w pobliżu stanowiska dowodzenia. Po wykonaniu ataku na stanowisko dowodzenia i wdarciu się do pomieszczeń pracy poszczególnych komórek sztabu należy przede wszystkim zdobyć takie dokumenty, jak: mapy, tablice rozmównicze, szyfry. Wymienione dokumenty należy zachować i przekazać do dalszego wykorzystania przez sztab nadrzędny organizujący desant.

Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego dla dezorganizacji pracy tyłów może być wykonane dwoma sposobami.

Sposób pierwszy polegać będzie na wykonaniu uderzenia całością sił desantu na rejon rozmieszczenia tyłów związku taktycznego nieprzyjaciela. Generalną zasadą tego działania powinno być uderzenie z kilku kierunków w celu szybkiego zniszczenia ochrony i obsługi magazynów, sprzętu, środków transportowych i innych urządzeń technicznych zanim podejść odwoły nieprzyjaciela.

Sposób drugi polegać będzie na permanentnym oddziaływaniu taktycznego desantu śmigłowcowego na drogi dowozu i ewakuacji nieprzyjaciela. Tego rodzaju działaniom sprzyjać będzie teren o dużych walorach maskowniczych i obronnych oraz ograniczone warunki widoczności.

Taktyczny desant śmigłowcowy działający w celu opanowania i utrzymania odcinka wybrzeża dogodnego do lądowania desantu morskiego /załącznik nr 48/, w zależności od charakte-

ru obrony nieprzyjaciela, stopnia jej obezwładnienia i charakteru terenu może lądować: bezpośrednio na plaży lub linii brzegowej lub w głębi obrony nieprzyjaciela, by nie dopuścić jego odwodów do wykonania uderzenia na lądujący desant morski.

Na plaży lub w pobliżu linii brzegowej desant ląduje w przypadku, gdy zadanie jego polega na uchwyceniu i utrzymaniu odcinka wybrzeża morskiego, na którym ma lądować rzut szturmowy desantu morskiego. Nagłe lądowanie desantu śmigłowcowego oraz jego szybkie i zdecydowane wejście do walki umożliwi szybkie rozbięcie broniącego linii brzegowej nieprzyjaciela lub utrudni mu jej obsadzenie siłami, które wycofał w głąb swojej obrony dla uniknięcia porażenia podczas ogniowego przygotowania lądowania desantu morskiego. Niekiedy desant śmigłowcowy może lądować z dala od miejsca lądowania desantu morskiego, by nie dopuścić odwodu nieprzyjaciela do wykonania kontrataku na lądujący desant morski.

Działając dla wzbronienia wykonania kontrataku na lądujący desant morski, taktyczny desant śmigłowcowy może: wykorzystując ogniowe uderzenia lotnictwa i zespołu wsparcia ogniowego marynarki wojennej - lądować w pobliżu rozmieszczenia porażonego odwodu nieprzyjaciela i zdecydowanym uderzeniem rozbić go. W przypadku kiedy ten sposób walki z jakiegoś powodu nie może być realizowany, to desant śmigłowcowy powinien lądować na przewidywanych drogach podejścia odwodów nieprzyjaciela i stosując różne sposoby walki opóźniać ich marsz do rejonu lądowania desantu morskiego.

Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego dla opanowania i zniszczenia baterii artylerii nadbrzeżnej i pomyślnie wykonanie tego zadania w znacznej mierze decydować będzie o powodzeniu lądowania desantu morskiego. Z doświadczeń drugiej wojny światowej wynika, że przy zastosowaniu klasycznych środków rażenia, ani lotnictwo, ani marynarka wojenna nie są często w stanie zniszczyć zwłaszcza ufortyfikowanej artylerii nadbrzeżnej w takim stopniu, by nie zagrażała ona okrętom bojowym i desantowi morskiemu. Zadanie zniszczenia baterii taktyczny desant śmigłowcowy realizował będzie we współdziałaniu z lotnictwem i zespołem wsparcia ogniowego marynarki wojennej, wykonując uderzenie grupami szturmowymi, aby wtargnąć w rejon rozmieszczenia baterii, zniszczyć obsługę, działa i najważniejsze urządzenia techniczne.

Taktyczne desanty śmigłowcowe w górach mogą oprócz zadań

tradycyjnych oddziałów obejścia /załącznik nr 46/ realizować także i inne, a mianowicie:

- wzbraniać podchodzenia z głębi odwodów nieprzyjaciela;
- przeciwdziałać wycofaniu rozbitych pododdziałów nieprzyjaciela;
- dezorganizować dowodzenie, zaopatrywanie i ewakuację;
- rozpoznawać i niszczyć środki przenoszenia broni jądrowej.

Lądowanie w górach będzie trudniejsze niż w terenie równym. Do lądowania nadają się w zasadzie niewielkie doliny między wzgórzami, leśne polany i zbocza gór mające kąt nachylenia stoku do 30° . Dlatego często na jednym lądowisku można wysadzać desant nie większy niż w sile plutonu lub kompanii, przy czym lądowiska te będą przeważnie od siebie znacznie oddalone, co należy uwzględnić planując działania. Częste zmiany pogody, gęsta mgła, niski pułap chmur, niekiedy gwałtowne ulewy lub zamiecie śnieżne występujące nagle będą ujemnie wpływać nie tylko na lądowanie, lecz także na prowadzenie walki po lądowaniu.

Jednocześnie ukształtowanie i pokrycie terenu górskiego może niekiedy ułatwić lądowanie i walkę desantu. Duża ilość miejsc, w których obrońca nie może rozmieścić odwodów i środków ogniowych oraz pola martwe sprzyjają wysadzeniu desantu w pobliżu obiektu ataku.

Mniejsza gęstość powietrza w górach wpływa na warunki nośne; w pewnych warunkach udźwig śmigłowców może się zmniejszyć od $1/5$ do $1/3$ normy.

Wysadzając desant w górach śmigłowce nie muszą lądować na ziemi. Piechota może opuszczać śmigłowce pozostające w zvisie na niewielkiej wysokości /2-3 m/ nad ziemią. Desant może wówczas szybko, wprost z pokładu śmigłowców wchodzić do walki osiągając zaskoczenie.

Stosunkowo niewielkie możliwości swobodnego wykorzystania dróg bitych zmuszą desant do rezygnacji ze sprzętu kołowego /samochodów, ciągników/. W wielu wypadkach niecelowe będzie też zbieranie ciężkiego sprzętu bojowego. Najdogodniejszy do walki w górach może być sprzęt przenośny. Desant należy wyposażyć w sprzęt do wspinaczki wysokogórskiej, zimą również w narty, topogany, ciepłą odzież i środki przeciw odmrożeniom.

W wielu wypadkach pododdziały desantu będą miały za zada-

nie opanować ważne obiekty w głębi obrony nieprzyjaciela i utrzymać je do czasu podejścia nacierających wojsk. Do najbardziej charakterystycznych obiektów, które mogą być opanowywane /uchwytywane/ i bronione przez desanty należą: dominujące nad drogami lub dolinami wzgórza, węzły drogowe, cieśniny oraz tunele.

Wydrukowano w 2 egz.

Egz.nr 1-2 - Bibl.Tajna ASG

Wykonał: zespół oficerów ASG

Druk: W.R.

Nr ks.masz.: 0894/K-13/76

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

=====

1. Plan użycia taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej armii - schemat.
2. Legenda do planu użycia taktycznego desantu śmigłowcowego w operacji zaczepnej armii.
3. Model sieciowy przygotowania taktycznego desantu śmigłowcowego do działań desantowych w operacji zaczepnej armii - schemat.
4. Wykaz czynności do modelu sieciowego przygotowania taktycznego desantu śmigłowcowego do działań desantowych w operacji zaczepnej armii.
5. Organizacja pśt - schemat.
6. Organizacja plwl - schemat.
7. Organizacja eskadry dywizyjnej - schemat.
8. Dane taktyczno-techniczne śmigłowców transportowych.
9. Typowe warianty załadowania oraz taktyczny promień działania śmigłowców transportowych.
10. Przykładowy skład taktycznego desantu śmigłowcowego oraz potrzeby śmigłowców transportowych.
11. Tabela załadowania taktycznego desantu śmigłowcowego /opracowana w batalionie/.
12. Rozliczenie sił i środków wzmocnionego bp do działań desantowych.
13. Tabela załadowania taktycznego desantu śmigłowcowego do śmigłowców /przykład 1/.
14. Tabela załadowania taktycznego desantu śmigłowcowego do śmigłowców /przykład 2/.
15. Rejon załadowania do śmigłowców taktycznego desantu śmigłowcowego - schemat.
16. Rejon lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego - schemat.
17. Ugrupowanie śmigłowców w czasie lotu z desantem taktycznym - schemat.
18. Wybór trasy i profilu lotu śmigłowców w zależności od znanego rozmieszczenia naziemnych środków OPL nieprzyjaciela - schemat.
19. Zależność profilu lotu śmigłowców od warunków terenowych - schemat.
20. Układ ogniowego przygotowania przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego.
21. Potrzebna ilość artylerii do ogniowego przygotowania przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego.

22. Obiekty działań LMSz podczas zabezpieczenia desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego - schemat.
23. Sposób zabezpieczenia przelotu i lądowania taktycznego desantu śmigłowcowego przez LMSz - schemat.
24. Obrona przeciwlotnicza taktycznego desantu śmigłowcowego podczas desantowania i walki desantu po lądowaniu - schemat.
25. Potrzebny czas osłony taktycznego desantu śmigłowcowego przez LM podczas desantowania.
26. Podział i narastanie sił LM do osłony taktycznego desantu śmigłowcowego podczas desantowania - schemat.
27. Przykładowe rozmieszczenie stref dyżurowania LM podczas osłony desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego we własnym polu radiolokacyjnym - schemat.
28. Osłona przez LM taktycznego desantu śmigłowcowego w rejonie lądowania poza zasięgiem własnego pola radiolokacyjnego - schemat.
29. Plan użycia taktycznych desantów śmigłowcowych 3A dla zabezpieczenia forsowania z marszu Renu w ćwiczeniu "SOJUZ-75" - schemat.
30. Użycie taktycznych desantów śmigłowcowych w działaniach wojennych na Bliskim Wschodzie /w latach 1967-73/ - schemat.
31. Użycie taktycznych desantów śmigłowcowych w działaniach wojennych w Wietnamie - schemat.
32. Użycie taktycznych desantów śmigłowcowych w konfliktach zbrojnych na Bliskim Wschodzie w latach 1967-1973 oraz Wietnamie w latach 1965-1973.
33. Dane taktyczno-techniczne środków OPL nieprzyjaciela.
34. Ugrupowanie bojowe pododdziałów wyrzutni raketowych "Pershing 1A" oraz "Sergeant" - schemat.
35. Ugrupowanie bojowe pododdziałów wyrzutni raketowych "Honest John" oraz "Lance" - schemat.
36. Ugrupowanie bojowe pododdziałów artylerii atomowej /155 mm i 203,2 mm hb/ - schemat.
37. Stanowiska dowodzenia KA/A/ - schemat.
38. Stałe lotnisko wojskowe oraz radiolokacyjny posterunek kierowania i powiadamiania - schemat.
39. Ugrupowanie baterii przeciwlotniczych pocisków raketowych "Hawk" i "Nike Herkules" - schemat.

40. Magazyny amunicji jądrowej i konwencjonalnej - schemat.
41. Sposób działania taktycznego desantu śmigłowcowego na baterię "Pershing" - schemat.
42. Działania taktycznego desantu śmigłowcowego w celu zniszczenia składów amunicji specjalnej - schemat.
43. Sposób działania taktycznego desantu śmigłowcowego na stanowisko dowodzenia korpusu - schemat.
44. Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w celu opanowania i utrzymania odcinka przeszkody wodnej dogodnego do organizacji przepraw - schemat.
45. Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w celu opanowania i utrzymania przesmyków między jeziorami - schemat.
46. Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w celu uchwycenia i utrzymania przejścia górskiego - schemat.
47. Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w celu uchwycenia i utrzymania węzła komunikacyjnego - schemat.
48. Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w celu opanowania i utrzymania odcinka wybrzeża morskiego - schemat.
49. Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w celu opanowania i utrzymania lotniska - schemat.
50. Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w celu opóźnienia podejścia odwodów nieprzyjaciela /desant działa pieszo/ - schemat.
51. Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego w celu opóźnienia podejścia odwodów nieprzyjaciela /desant dysponuje środkami transportowymi/ - schemat.

Uwaga: Załączniki tylko przy egz. nr 1.

B I B L I O G R A F I A

1. Andruszko J.: Wojska powietrznodesantowe NATO, Wyd. MON, Warszawa 1971 /nr bibl.nauk. 23625/.
2. Anioł Z.: Wykorzystanie taktycznych desantów śmigłowcowych, "Myśl Wojskowa" 1970, nr 8.
3. Biuletyn wywiadowczy "Skład bojowy i dyslokacja połączonych sił zbrojnych NATO oraz narodowych sił zbrojnych państw kapitalistycznych", Wyd. Szt.Gen. - Zarząd II, Warszawa 1975 /nr bibl. 017088/.
4. Charakterystyka obiektów jako przedmiotów rozpoznania - podręcznik, Wyd. Szt.Gen. - Zarząd II, Warszawa 1972 /nr bibl. 015893/.
5. Doświadczenia lotnictwa amerykańskiego w wojnie wietnamskiej, Wyd. MON - Zarząd II, Warszawa 1971 /nr bibl. Pł 14622/.
6. Frankiewicz J.: Batalion piechoty jako desant śmigłowcowy, "Przegląd Wojsk Lądowych" 1963, nr 8, Warszawa.
7. Gocyla K.: Współdziałanie artylerii i śmigłowców uzbrojonych, "Myśl Wojskowa" 1975, nr 4.
8. Instrukcja o sposobie wykonywania desantowania z wojskowych samolotów transportowych i śmigłowców, Wyd. MON-DWLot, Warszawa 1962 /nr bibl. 09369/.
- ✓ 9. Instrukcja o użyciu, działaniu i szkoleniu taktycznych desantów powietrznych na śmigłowcach, Wyd. MON, Warszawa 1959 /nr bibl. 08603/.
- ✓ 10. Instrukcja o użyciu wojsk powietrznodesantowych, Wyd. MON, Warszawa 1963 /nr bibl. 09971/.
11. Jagiełło K.: Niektóre problemy użycia desantów taktycznych według poglądów zachodnich, "Myśl Wojskowa" 1971, nr 6.
12. Janusek H.: Prowadzenie działań bojowych przez desanty śmigłowcowe, "Myśl Wojskowa" 1974, nr 11.

13. Januszewski F.: Wykorzystanie desantów powietrznych w operacji zaczepnej armii, "Zbiór Prace Akademii" 1971, nr 2/51/, Wyd. ASG, Warszawa /nr bibl. 014958/.
14. Januszewski F.: Wykorzystanie desantów powietrznych w działaniach zaczepnych, "Myśl Wojskowa" 1971, nr 11.
15. Jachimuk J.: Lotnicze zabezpieczenie działań taktycznych desantów śmigłowcowych, "Myśl Wojskowa" 1965, nr 9.
16. Kisiel W.: W sprawie użycia desantów powietrznych w morskich operacjach desantowych, "Myśl Wojskowa" 1959, nr 2.
17. Kompendium sił zbrojnych państw NATO, Wyd. Szt.Gen.-Zarząd II Warszawa 1975 /nr bibl. 017042/.
18. Kuropieska J.: Wojska powietrznomanewrowe - wojskami dnia dzisiejszego, "Myśl Wojskowa" 1971, nr 10.
19. Lutow I., Sahajdak P.: Batalion piechoty jako desant powietrzny, Wyd. MON, Warszawa 1972.
20. Maliński J.: Batalion piechoty zmotoryzowanej jako desant śmigłowcowy, "Przegląd Wojsk Lądowych" 1963, nr 8, W-wa.
21. Mercik Jk: Działania desantowe przy użyciu śmigłowców, "Myśl Wojskowa" 1959, nr 7.
22. Meglen A.: Historia i przyszłość wojsk powietrznodesantowych Wyd. MON, Warszawa 1970 /nr bibl. nauk. 22284/.
23. Obrona przeciwlotniczą wojsk NATO na szczeblach taktycznych, Wyd. Szt.Gen. - Zarząd II, Warszawa 1971.
24. O desantach powietrznych /podsumowanie dyskusji/, "Myśl Wojskowa" 1959, nr 4.
- ✓25. Ohanowicz Z.: Taktyczny desant na śmigłowcach, "Myśl Wojskowa" /tajna/ 1970, nr 4, Wyd. MON, Warszawa /nr bibl. 015514/.
26. Organizacja i prowadzenie działań bojowych przez pułk śmigłowców, Wyd. ASG, Warszawa 1971 /nr bibl. 017873/.

27. Przerzut i wsparcie ogniowe pododdziałów kawalerii powietrznej - ppłk K.G., "Wojskowy Przegląd Zagraniczny" 1974, nr 5, Warszawa.
28. Przygotowanie i zabezpieczenie desantów powietrznych. "Wojskowy Przegląd Zagraniczny" 1974, nr 6, Warszawa.
29. Rammelt K.: Rozważania nad możliwością wykorzystania śmigłowców w siłach zbrojnych, "Wojskowy Przegląd Zagraniczny" 1961 nr 6, Warszawa.
30. Regulamin służby polowej sztabów, Wyd. MON, Warszawa 1966 /nr bibl. 011875/.
31. Regulamin walki sił zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /dywizja - pułk/, Wyd. MON, Warszawa 1964 /nr bibl. 010965/.
32. Sobkiewicz H.: Użycie desantów powietrznych w warunkach nie stosowania broni masowego rażenia, "Myśl Wojskowa" 1963, nr 4.
- ✓ 33. Sobkiewicz H.: Zasady działań batalionu powietrznodesantowego i desantów śmigłowcowych, Wyd. ASG, Warszawa 1972 /nr bibl. 019066/.
34. Sobkiewicz H.: Zasady użycia i wykorzystania DPD w operacjach zaczepnych, Wyd. ASG, Warszawa 1968 /nr bibl. 11255/.
35. Sajak J., Rajmański R.: Podstawy taktyki działań śmigłowców szturmowych, Wyd. ASG, Warszawa 1975 /nr bibl. Pf 125/.
- 16102 36. Wojska powietrznodesantowe i zasady ich użycia w przyszłej wojnie, "Przegląd Informacyjny", Wyd. ASG, Warszawa 1966 /nr bibl. 08565/.
37. Wołoszozuk T.: Rozwój poglądów na użycie desantów powietrznych oraz problemy stosowania taktycznych desantów powietrznych, "Myśl Wojskowa" 1962, nr 2.
38. Zasady użycia broni jądrowej w siłach zbrojnych NATO, Wyd.

Szt.Gen. - Zarząd II, Warszawa 1972 /nr bibl. 015761/.

- ✓ 39. Zasady użycia i działania taktycznych desantów powietrznych w operacji zaczepnej armii ogólnowojskowej, Wyd. ASG, Warszawa 1971 /nr bibl. 016746/.
40. Zasady użycia kawalerii powietrznej w podstawowych rodzajach działań bojowych - ppłk K.G. "Wojskowy Przegląd Zagraniczny" 1975, nr 5, Warszawa.
41. Zasady wykorzystania lotnictwa wojsk lądowych dla potrzeb wojsk operacyjnych, Wyd. MON - Iasp. Szkol., Warszawa 1967 /nr bibl. 012836/.

